

Mužský pohlavní systém

A Little Known Fact

The first testicular guard was used in cricket in 1874

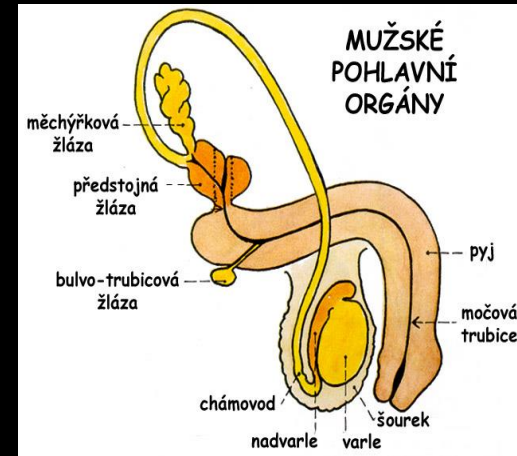
and the first helmet was used in 1974.

It took 100 years for men to realize that the brain is also important.

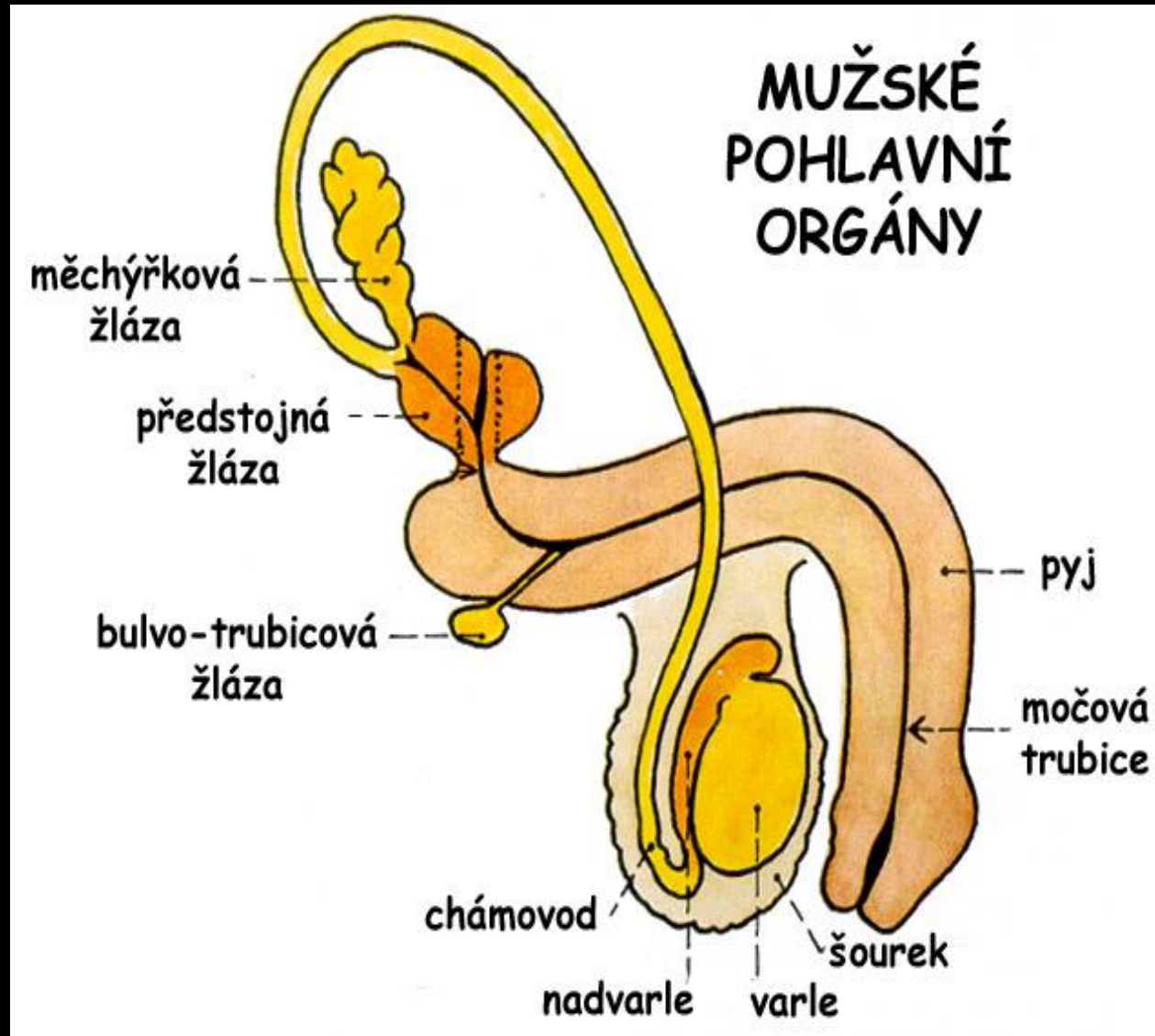
Organa genitalia masculina interna

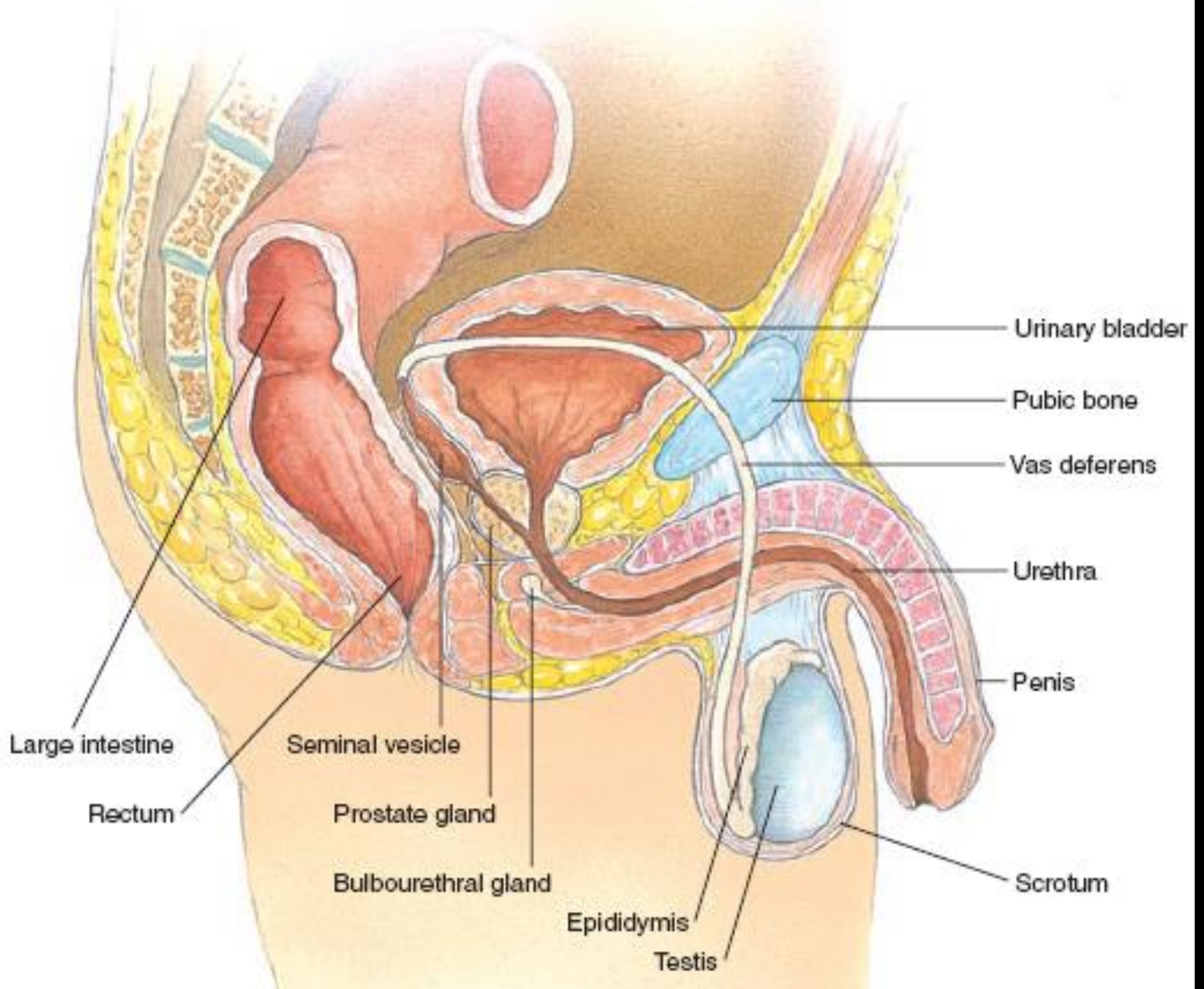
- testis (*orchis*) = varle
- epididymis = nadvarle
- funiculus spermaticus = semenný provazec
  - včetně ductus deferens (= chámovodu)
- glandula vesiculosa / seminalis (vesiculae seminales) = semenné váčky
- prostata = předstojná žláza
- glandula bulbourethralis = bulvotrubicová žláza

Organa genitalia masculina externa

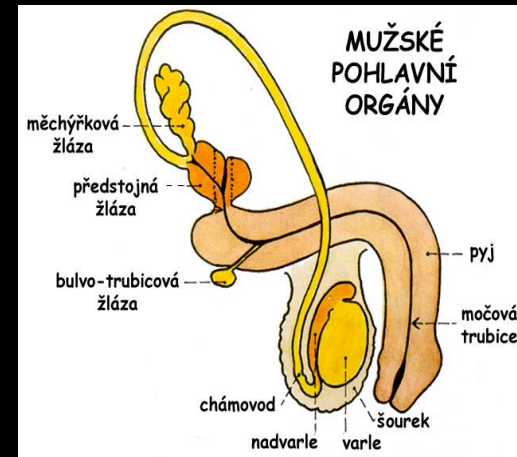
- penis = pyj
- urethra masculina = mužská močová trubice
- scrotum = šourek

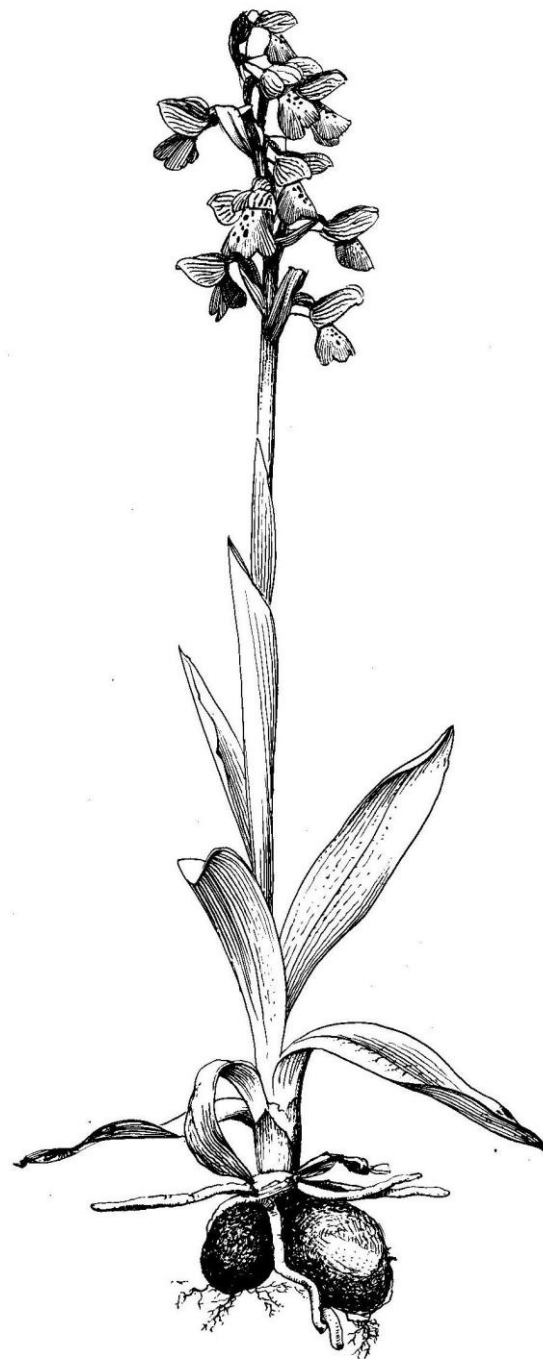

Organa genitalia masculina interna

- testis (*orchis*) = varle
- epididymis = nadvarle
- funiculus spermaticus
= semenný provazec
  - včetně ductus deferens (= chámovodu)
- glandula vesiculosa / seminalis (vesiculae seminales) = semenné váčky
- prostata = předstojná žláza
- glandula bulbourethralis = bulvotrubicová žláza

Orchis

Orchis italica

Orchis italica – naked-man orchid

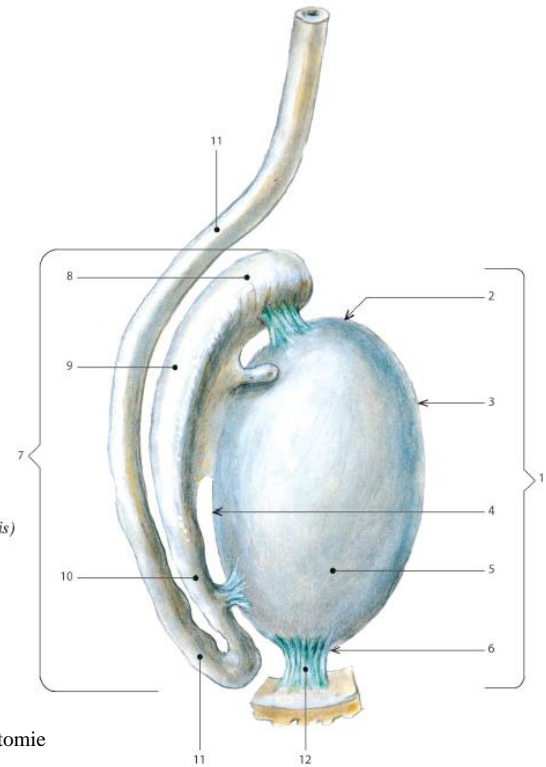
Orchis militaris

Varle = Testis

- vnější popis
  - extremitas superior + inferior
  - facies medialis + lateralis
  - margo anterior + posterior
- obaly a vrstvy
  - tunica vaginalis
    - lamina parietalis
    - cavitas vaginalis testis
    - lamina visceralis
  - tunica albuginea

- 1 Varle
Testis
- 2 Horní pól
Extremitas anterior
- 3 Přední okraj
Margo anterior
- 4 Zadní okraj
Margo posterior
- 5 Zevní plocha
Facies lateralis
- 6 Dolní pól
Extremitas inferior
- 7 Nadvarle
Epididymis
- 8 Hlava nadvarlete
Caput epididymidis
- 9 Tělo nadvarlete
Corpus epididymidis
- 10 Ocas nadvarlete
Cauda epididymidis
- 11 Chámovod
Ductus deferens
- 12 Šourkový vaz
Lig. scrotale (gubernaculum testis)

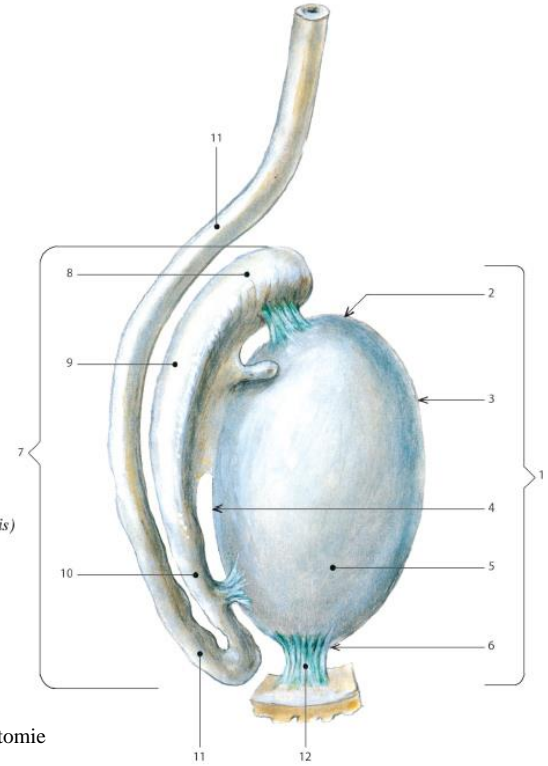
https://is.muni.cz/do/fsps/e-learning/zaklady_anatomie/zakl_anatomie_II/pages/muzske_organy.html

- vazy
  - lig. scrotale (zbytek po gubernaculum testis)
  - lig. epididymidis superius + inferius
- teplota: o 2°C nižší

Varle = Testis

- vnější popis
  - extremitas superior + inferior
  - facies medialis + lateralis
  - margo anterior + posterior
- obaly a vrstvy
  - tunica vaginalis
    - lamina parietalis
    - cavitas vaginalis testis
    - lamina visceralis
  - tunica albuginea

- 1 Varle
Testis
- 2 Horní pól
Extremitas anterior
- 3 Přední okraj
Margo anterior
- 4 Zadní okraj
Margo posterior
- 5 Zevní plocha
Facies lateralis
- 6 Dolní pól
Extremitas inferior
- 7 Nadvarle
Epididymis
- 8 Hlava nadvarle
Caput epididymidis
- 9 Tělo nadvarle
Corpus epididymidis
- 10 Ocas nadvarle
Cauda epididymidis
- 11 Chámovod
Ductus deferens
- 12 Šourkový vaz
Lig. scrotale (gubernaculum testis)

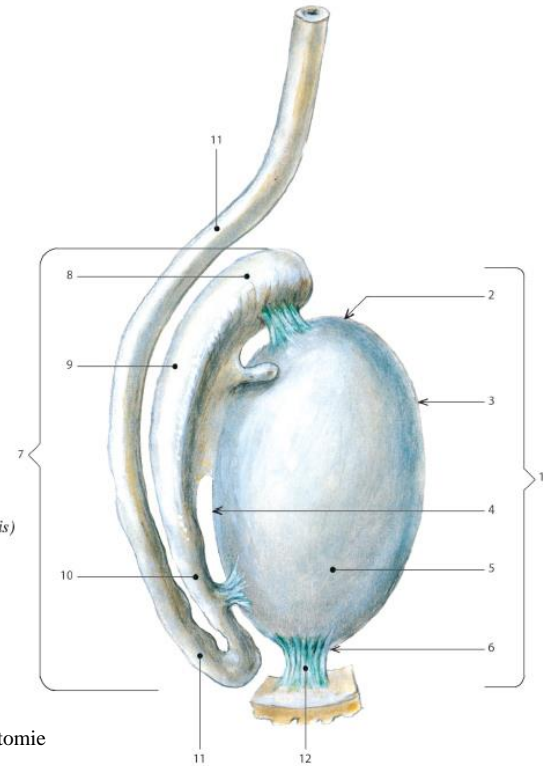
https://is.muni.cz/do/fsps/e-learning/zaklady_anatomie/zakl_anatomie_II/pages/muzske_organy.html

- vazy
  - lig. scrotale (zbytek po gubernaculum testis)
  - lig. epididymidis superior + inferior
- teplota: o 2°C nižší

Varle = Testis

- vnější popis
  - extremitas superior
+ inferior
  - facies medialis
+ lateralis
  - margo anterior
+ posterior
- obaly a vrstvy
  - tunica vaginalis
    - lamina parietalis
    - cavitas vaginalis testis
    - lamina visceralis
  - tunica albuginea

- 1 Varle
Testis
- 2 Horní pól
Extremitas anterior
- 3 Přední okraj
Margo anterior
- 4 Zadní okraj
Margo posterior
- 5 Zevní plocha
Facies lateralis
- 6 Dolní pól
Extremitas inferior
- 7 Nadvarle
Epididymis
- 8 Hlava nadvarlete
Caput epididymidis
- 9 Tělo nadvarlete
Corpus epididymidis
- 10 Ocas nadvarlete
Cauda epididymidis
- 11 Chámovod
Ductus deferens
- 12 Šourkový vaz
Lig. scrotale (gubernaculum testis)

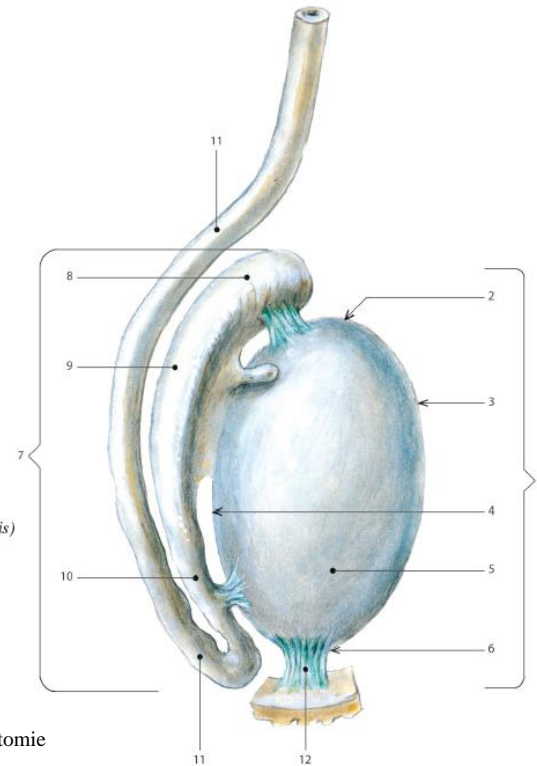
https://is.muni.cz/do/fsps/e-learning/zaklady_anatomie/zakl_anatomie_II/pages/muzske_organy.html

- **vazy**
  - **lig. scrotale**
(zbytek po gubernaculum testis)
  - **lig. epididymidis superior + inferior**
- **teplota: o 2°C nižší**

Varle = Testis

- vnější popis
  - extremitas superior
+ inferior
  - facies medialis
+ lateralis
  - margo anterior
+ posterior
- obaly a vrstvy
  - tunica vaginalis
    - lamina parietalis
    - cavitas vaginalis testis
    - lamina visceralis
  - tunica albuginea

- 1 Varle
Testis
- 2 Horní pól
Extremitas anterior
- 3 Přední okraj
Margo anterior
- 4 Zadní okraj
Margo posterior
- 5 Zevní plocha
Facies lateralis
- 6 Dolní pól
Extremitas inferior
- 7 Nadvarle
Epididymis
- 8 Hlava nadvarle
Caput epididymidis
- 9 Tělo nadvarle
Corpus epididymidis
- 10 Ocas nadvarle
Cauda epididymidis
- 11 Chámovod
Ductus deferens
- 12 Šourkový vaz
Lig. scrotale (gubernaculum testis)

https://is.muni.cz/do/fsps/e-learning/zaklady_anatomie/zakl_anatomie_II/pages/muzske_organy.html

- vazy
  - lig. scrotale
(zbytek po gubernaculum testis)
  - lig. epididymidis superior + inferior
- teplota: o 2°C nižší

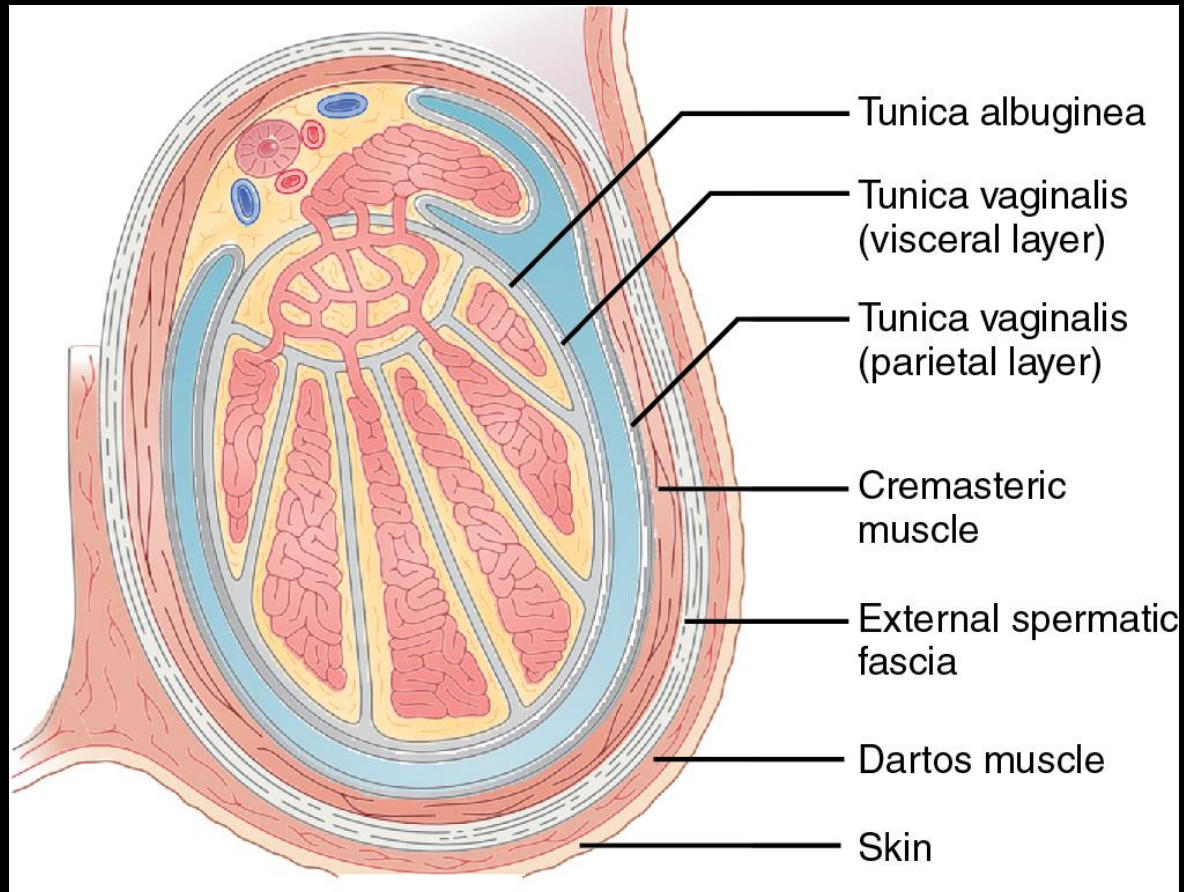
obaly a vrstvy (varle je retroperitoneální)

tunica vaginalis (sestupující dvojlist peritonea – řídké kolagenní vazivo s elastickými vlákny, mesotel)

- lamina parietalis - periorchium
- cavitas vaginalis testis – cavum serosum scroti
- lamina visceralis - epiorchium

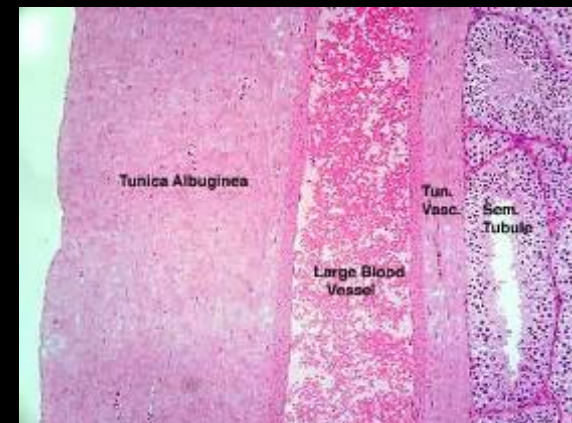
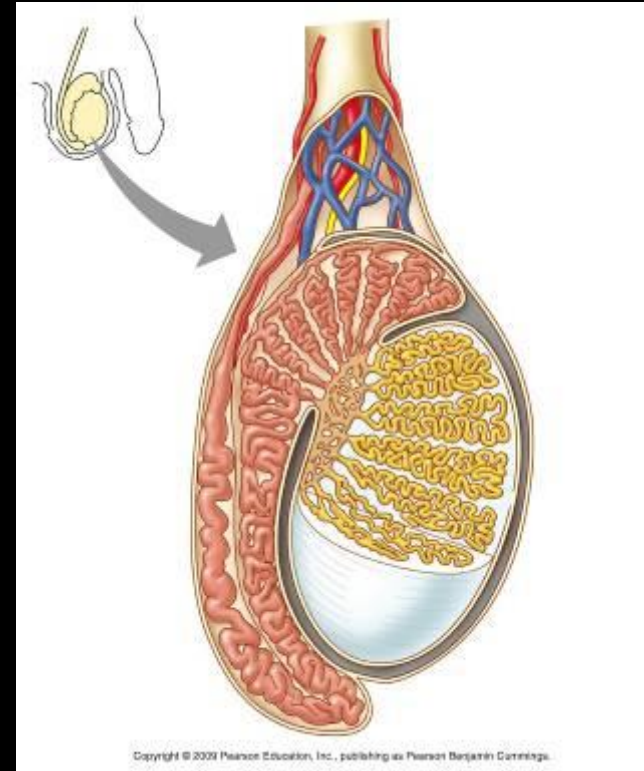
tunica albuginea

- husté kolagenní vazivo

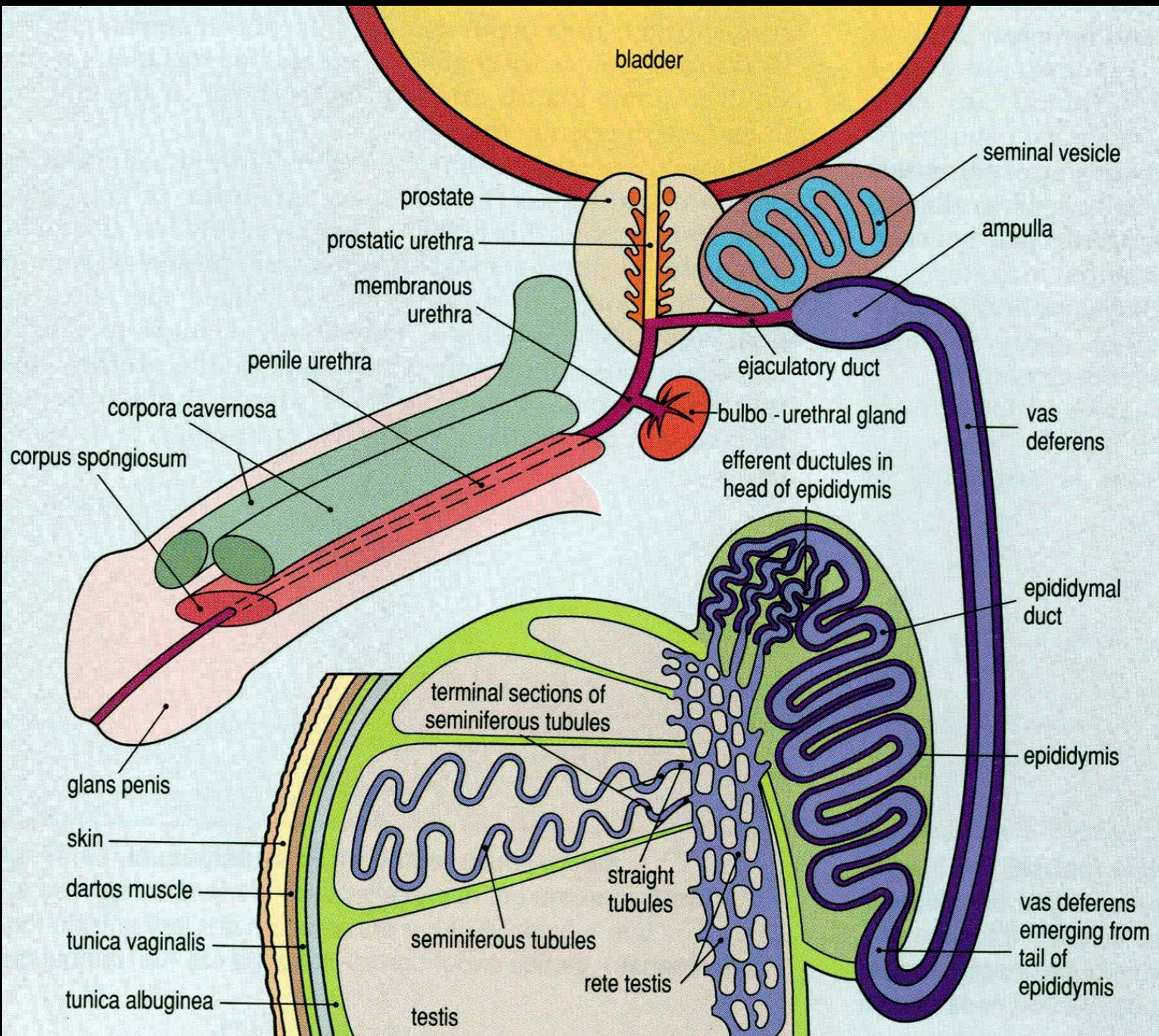

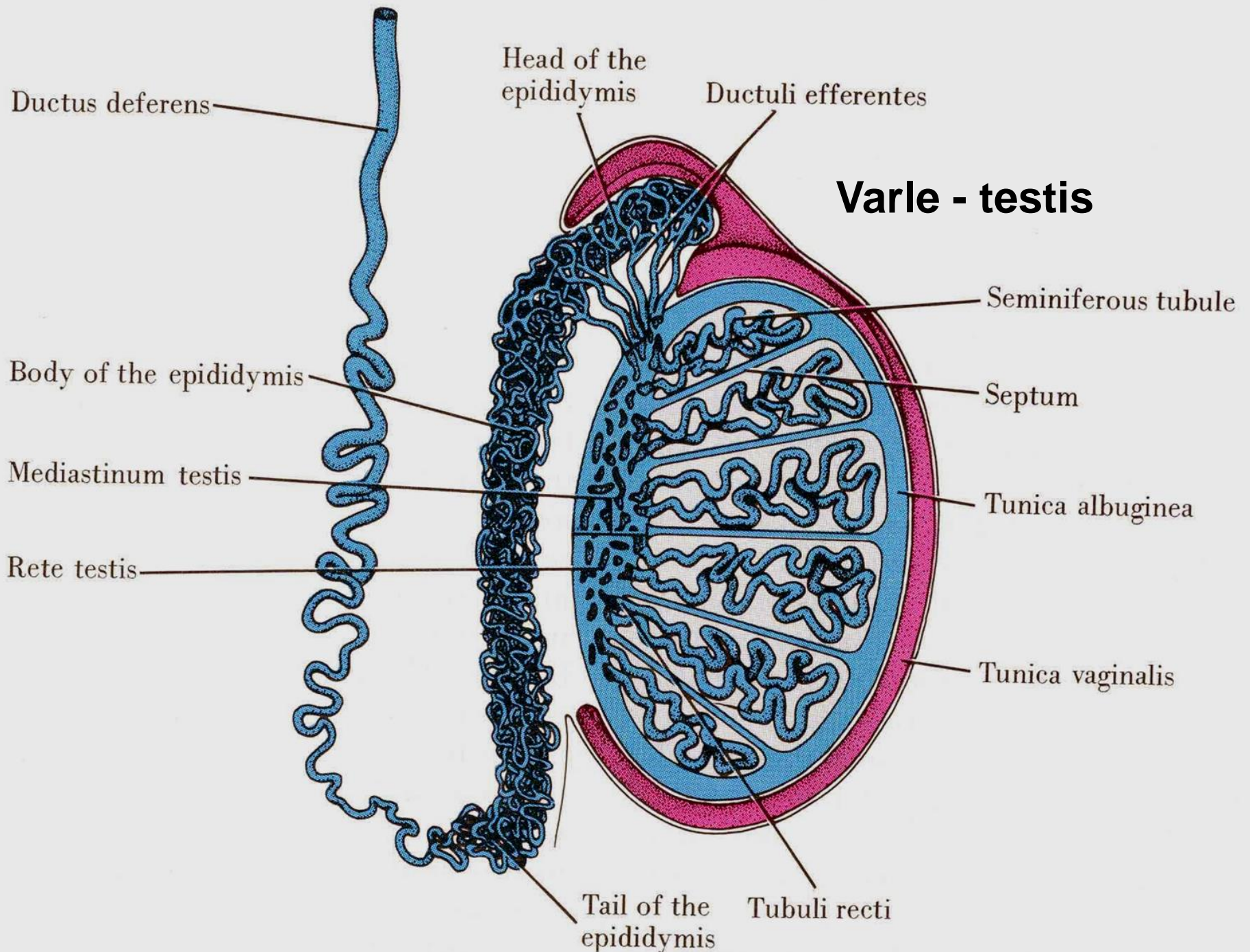
Varle – vnitřní stavba

- tunica albuginea → septula
- tunica vasculosa
- parenchyma testis → lobuli testis (200-300)
- mediastinum testis
- tubuli seminiferi contorti (30-70 cm)
  - zárodečný epitel (složitý víceřadý)
- tubuli recti testis → rete testis Halleri → ductus efferentes testis (již v hlavě nadvarlete)

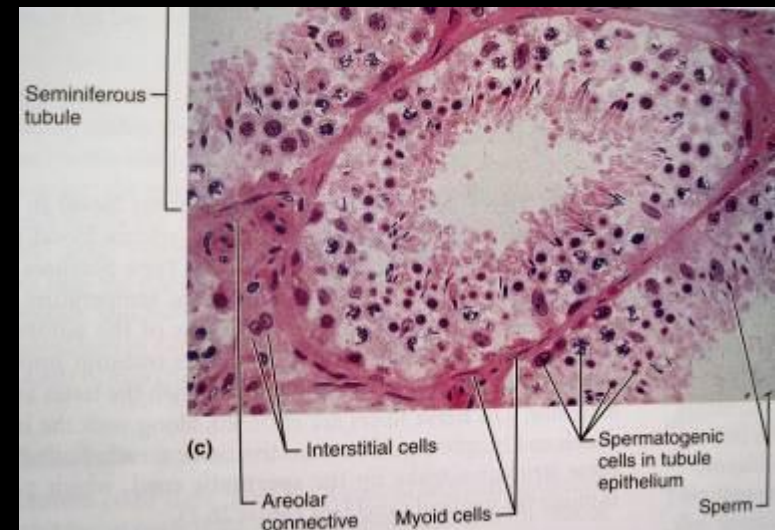

Semenotvorné kanálky

- průsvit 150 - 250 μm
  - **Zárodečný (spermiogenní, semenný) epitel (složitý víceřadý)** – 80 μm vysoký
    - Zárodečné (sperimogenní) buňky
    - **Sertoliho buňky** (spojovací komplexy)
- bazální membrána
- LPM:
  - stratum myoideum
    - myoidní (peritubulární kontraktilní) buňky (myofibroblasty)
  - stratum fibrosum

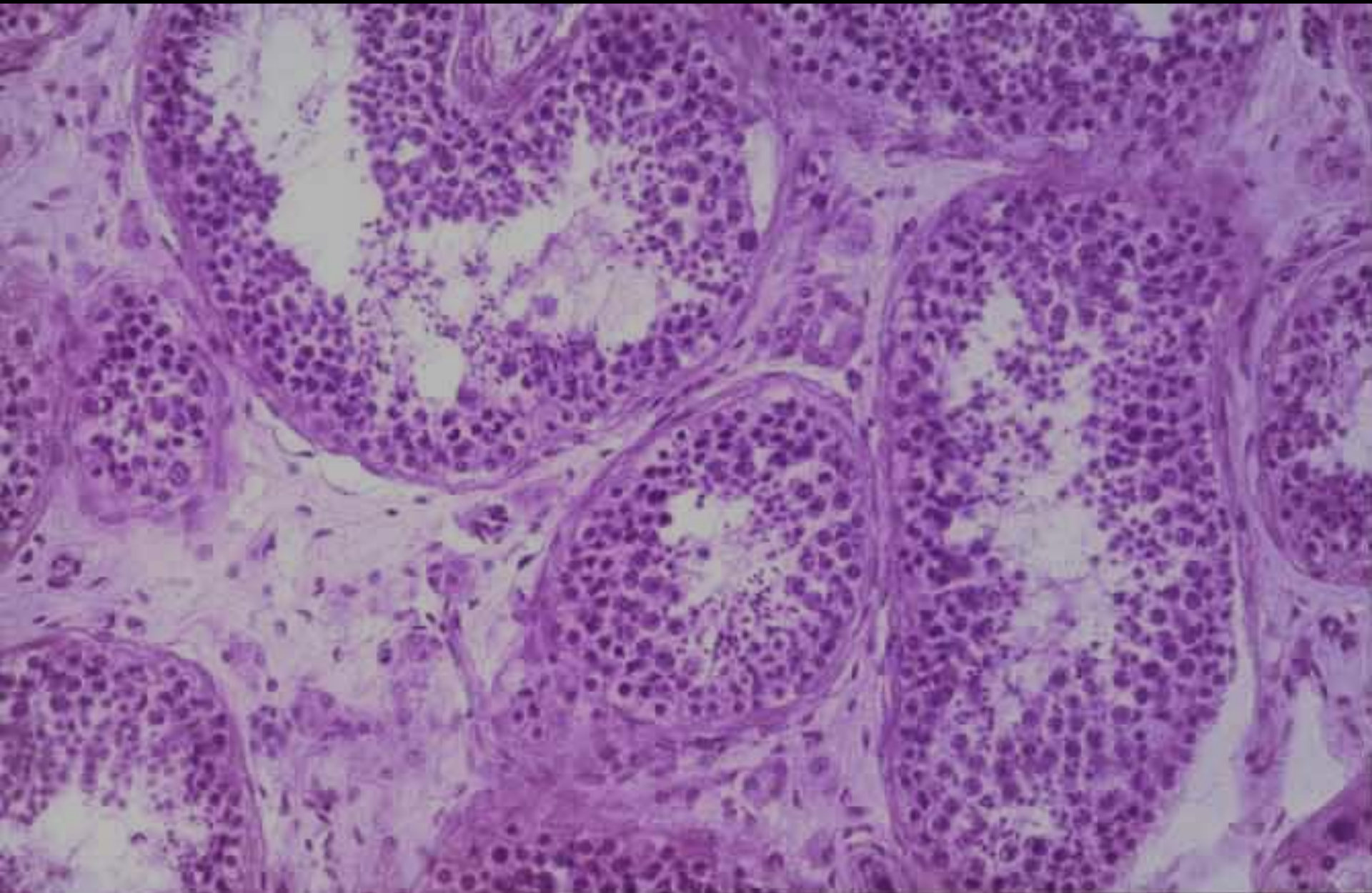

tunica albuginea

This histological image shows a cross-section of testis tissue. On the left, numerous seminiferous tubules are visible, each containing developing sperm cells at various stages. The tubules are separated by interstitial tissue. On the right, a thick, dense layer of connective tissue, the tunica albuginea, is shown, which encloses the entire testis. The overall appearance is characteristic of normal testis histology.

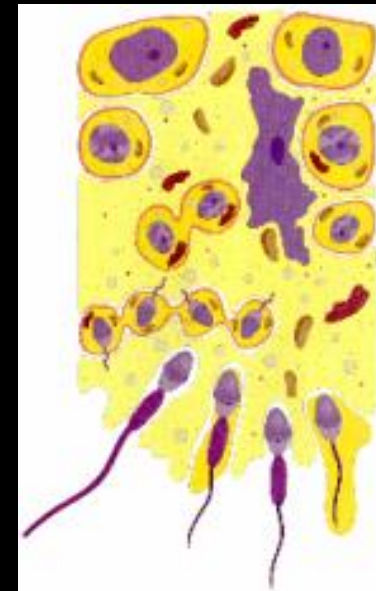
Tubuli seminiferi contorti

Zárodečný epitel

Epithelium spermatogenicum

- Vývoj spermií
- zárodečné buňky (*cellulae spermatogonicae*)
  - jednotlivá stadia vývoje spermií = **spermatogenesis**
    - **Spermatocytogeneze**
(spermatogonie $2n \rightarrow$ primární a sekundární spermatocyty $\rightarrow$ spermatidy n)
    - **Spermatohistogeneze**
(spermiogeneze)
    - (spermatidy $\rightarrow$ spermie)

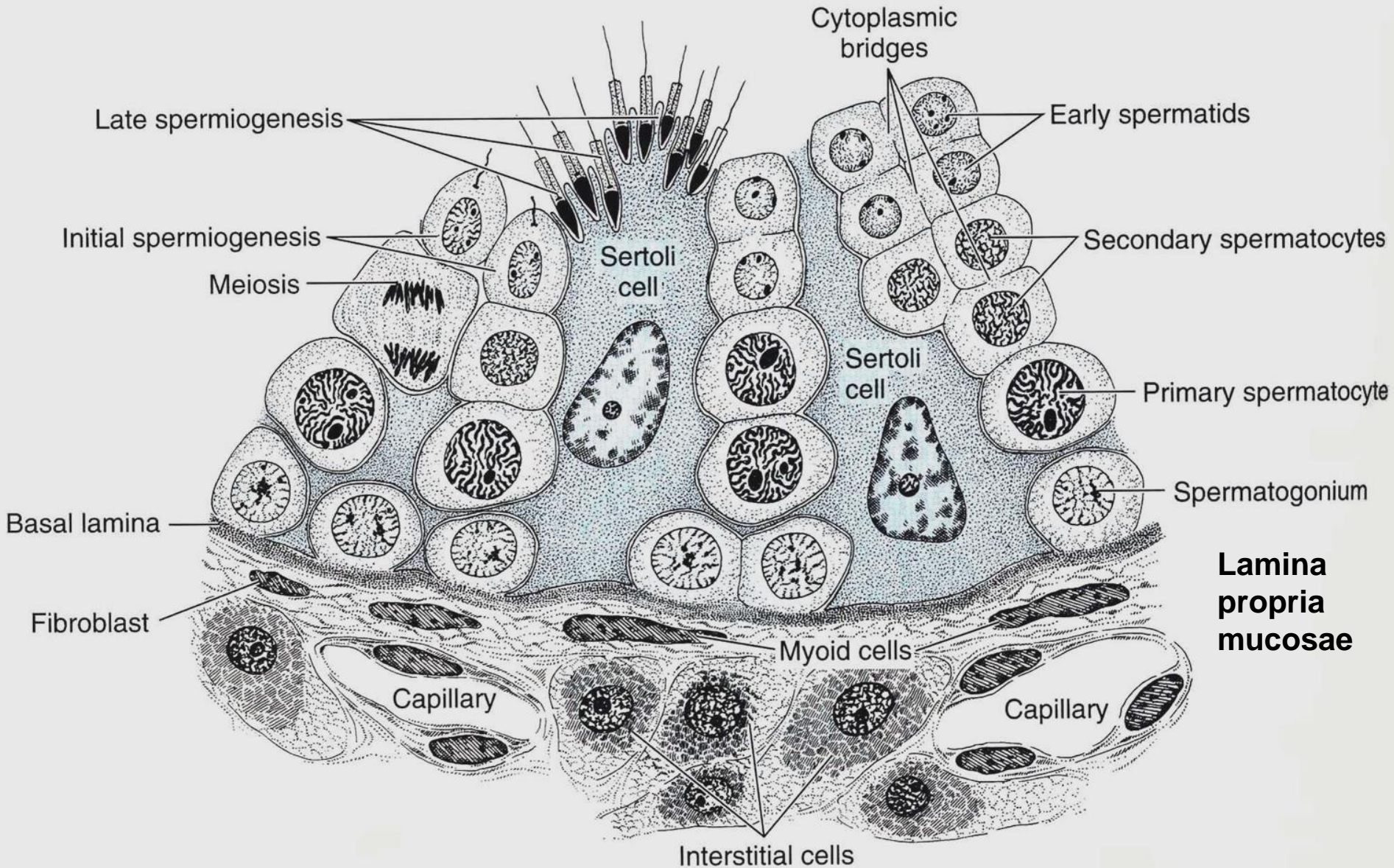
Zárodečný epitel

Epithelium spermatogenicum

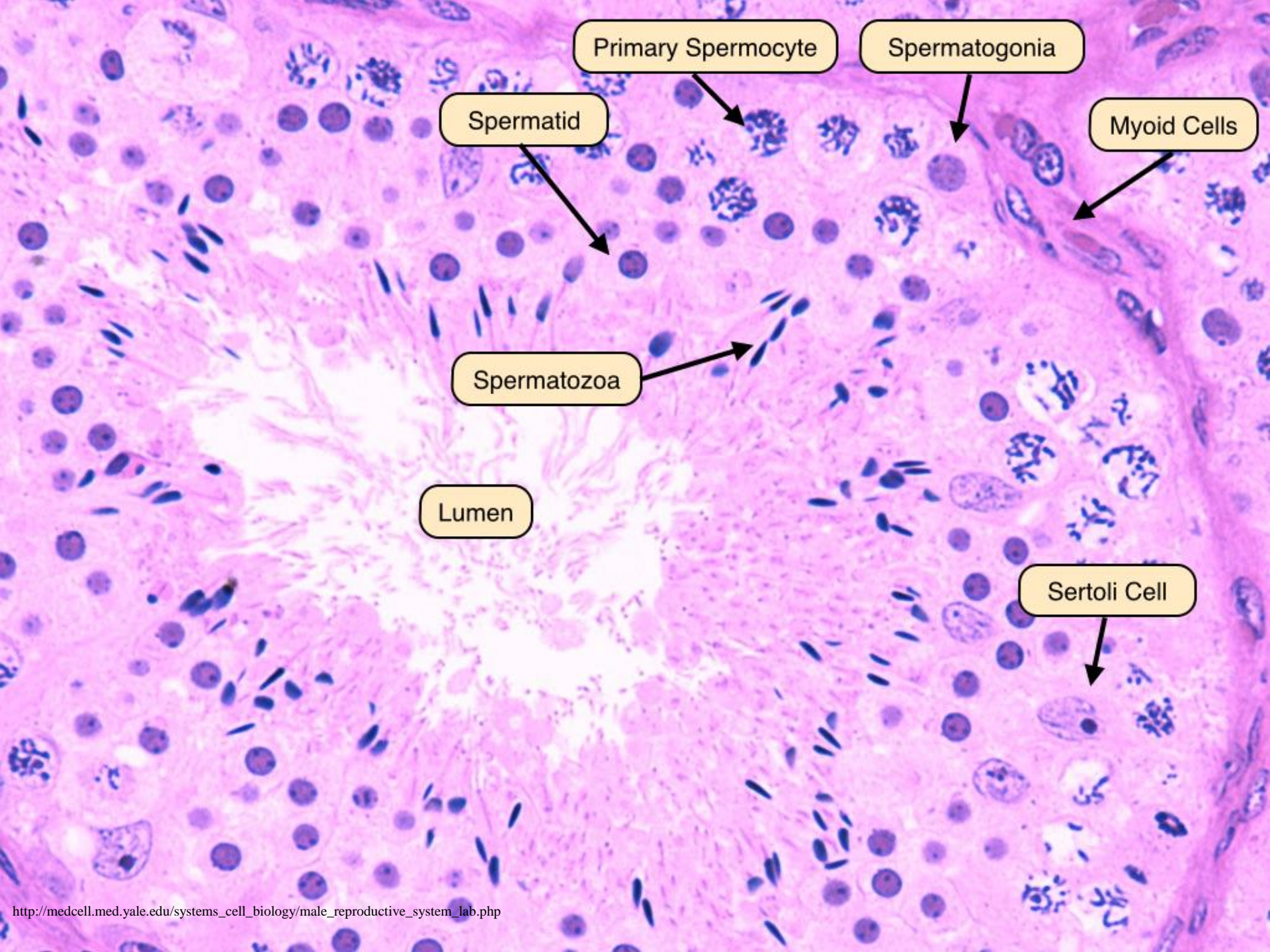
- zárodečné buňky (*cellulae spermatogonicae*)
  - jednotlivá stadia vývoje spermií = **spermatogenesis**
  - 4-8 řad jader
    - spermatogonie (A a B)
      - u stěny kanálku, dělí se *mitoticky*
      - B pronikají do adluminalního kompartmentu
    - primární spermatocyty
      - dělí se v 1. *meiotickém* dělení
    - sekundární spermatocyty
      - dělí se 2. *meiotickém* dělení
    - spermatidy (*spermatidia*)
      - zrají a uvolňují se do nitra kanálků, odplaveny
  - šroubovitě uspořádány
  - **64 dní = spermatogenesis**

Spermiogení (semenný) epitel

Primary Spermocyte

Spermatogonia

Spermatid

Myoid Cells

Spermatozoa

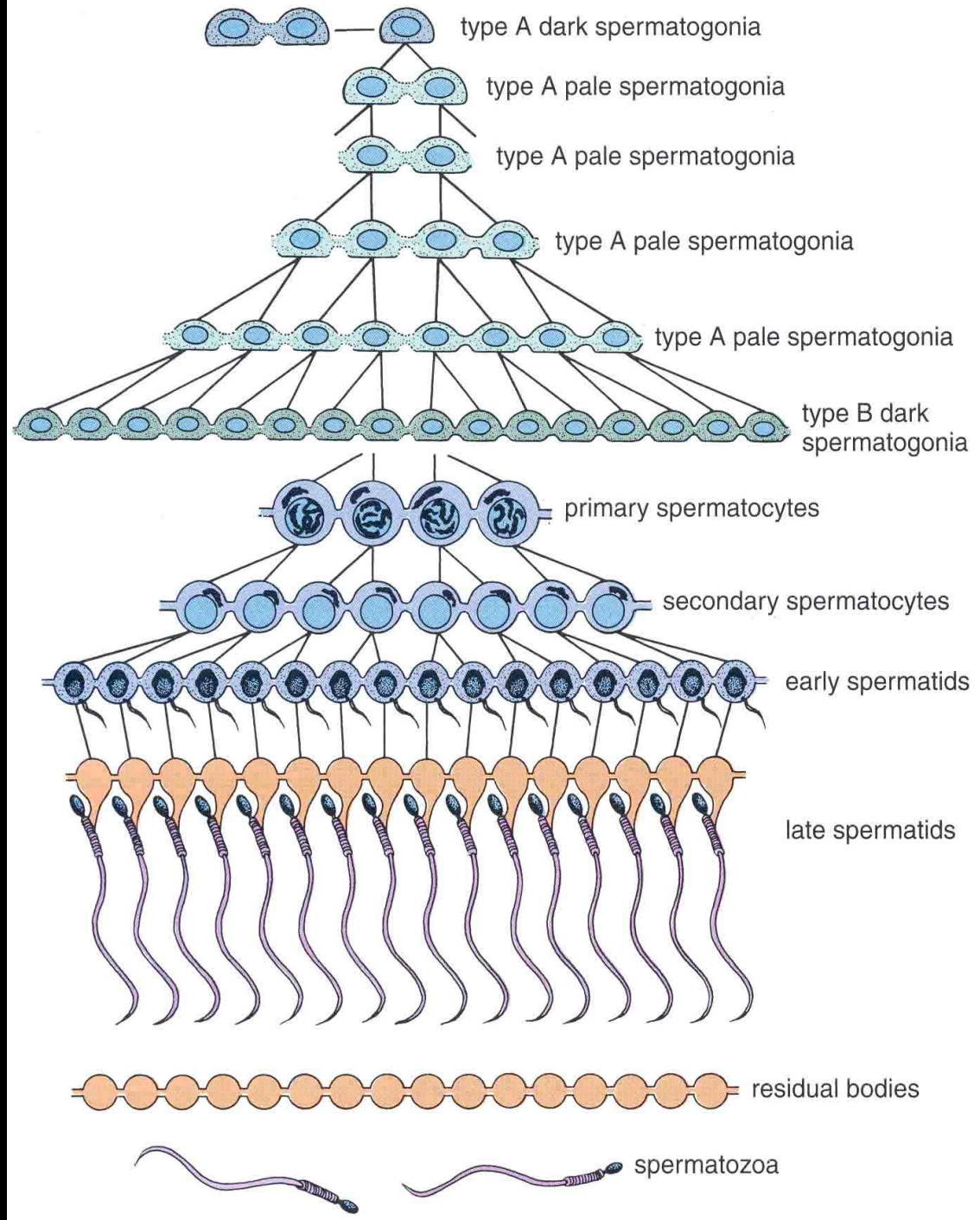
Lumen

Sertoli Cell

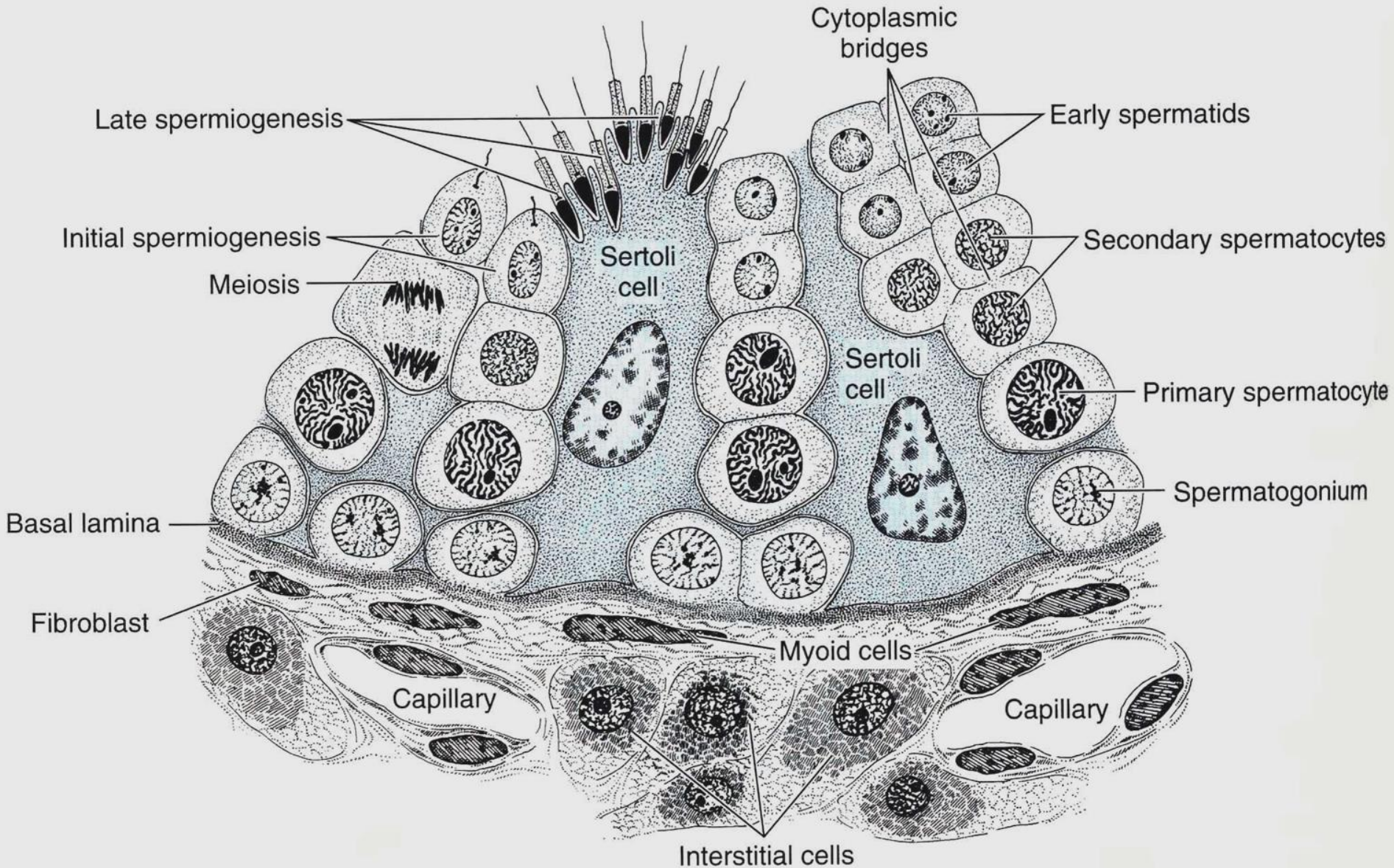
Spermatogeneze

spermatocytogeneze

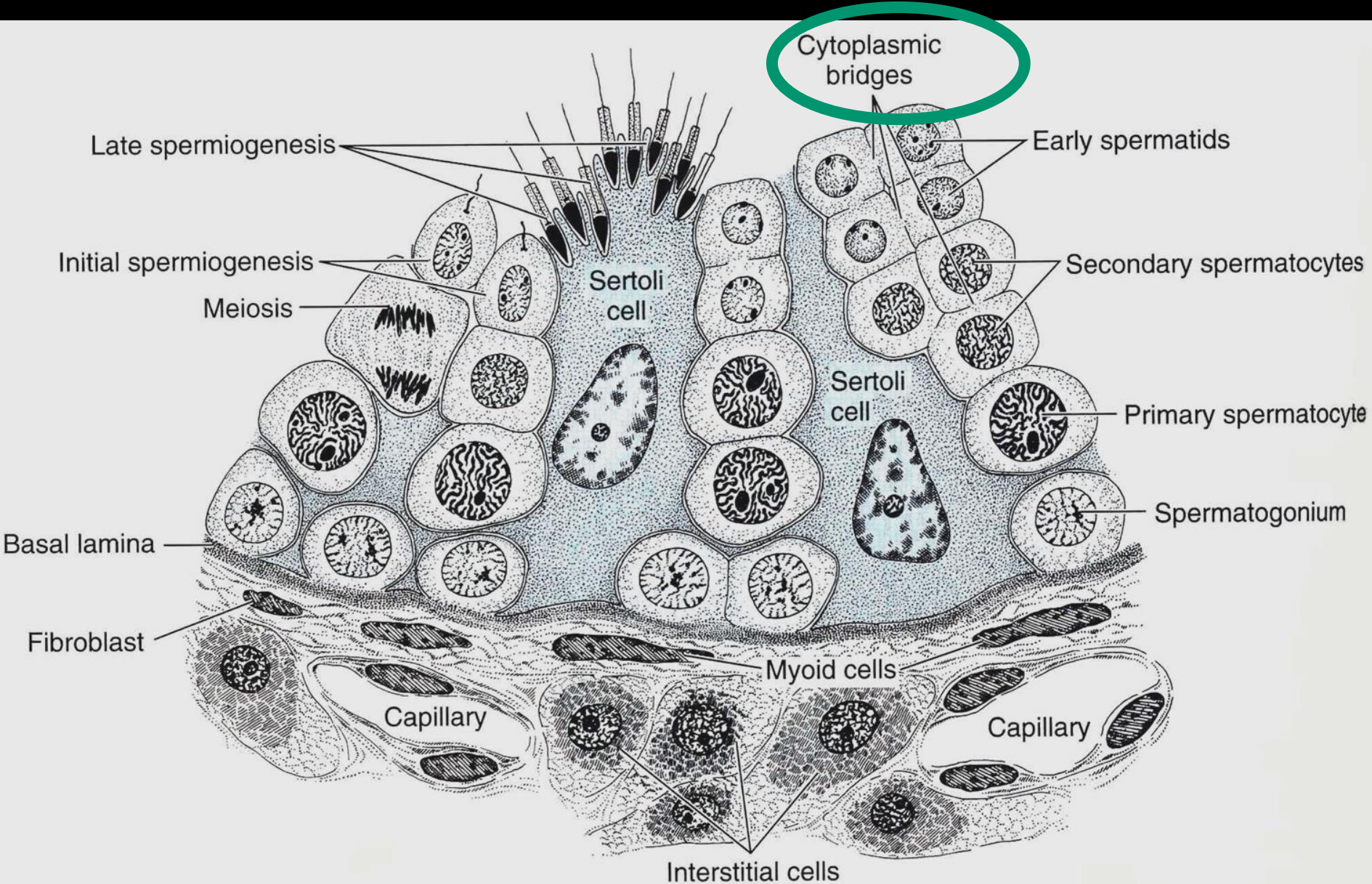
spermatohistogeneze

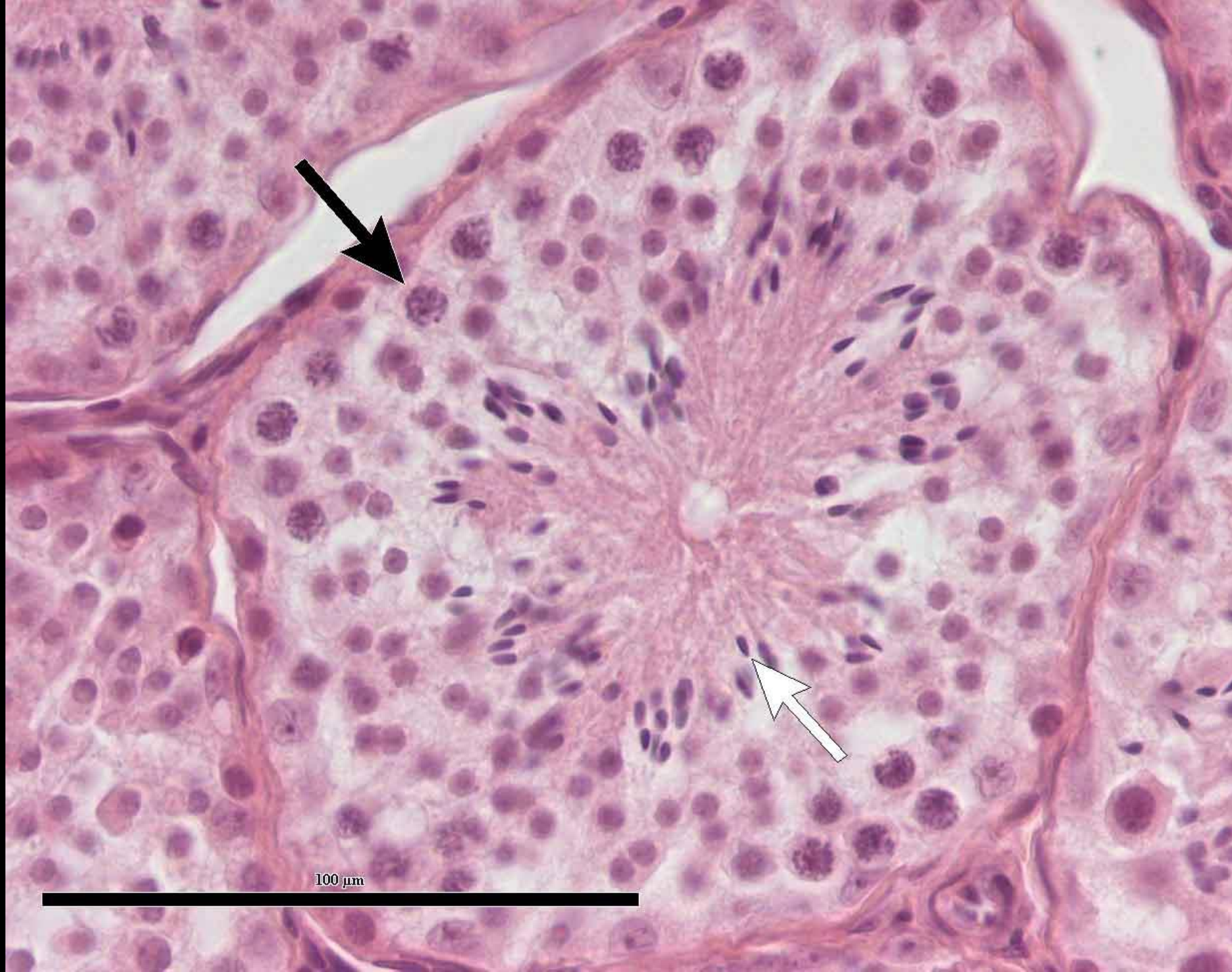

Spermatocytogeneze

Spermatocytogeneze

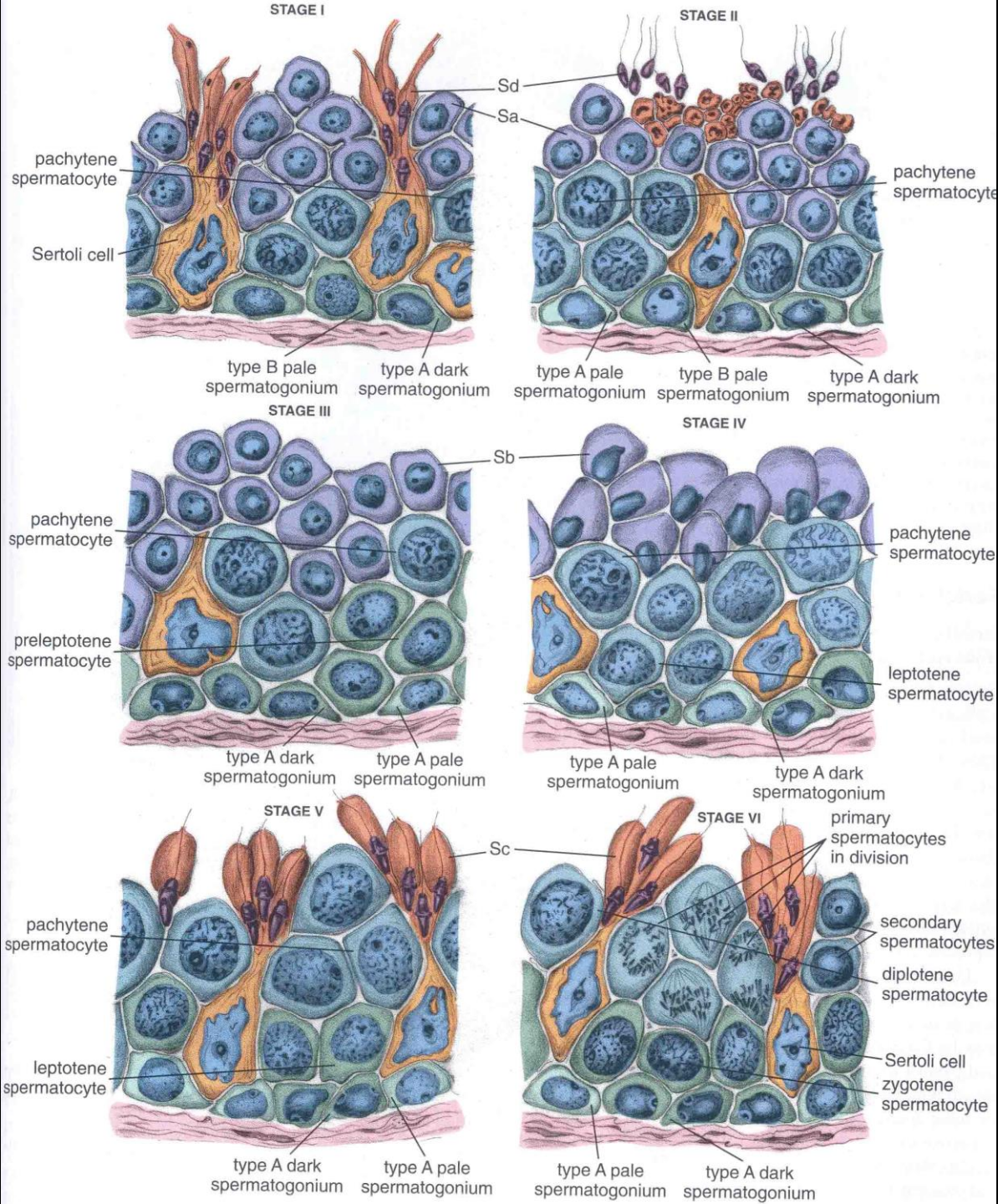

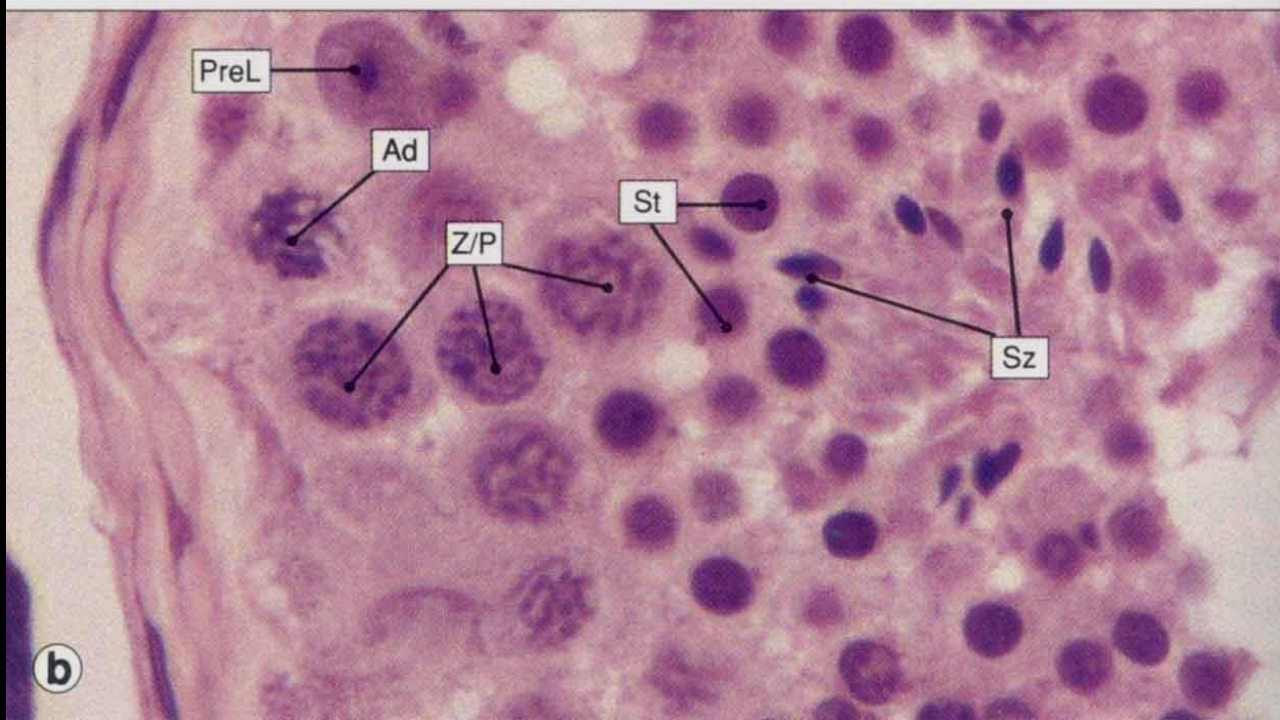
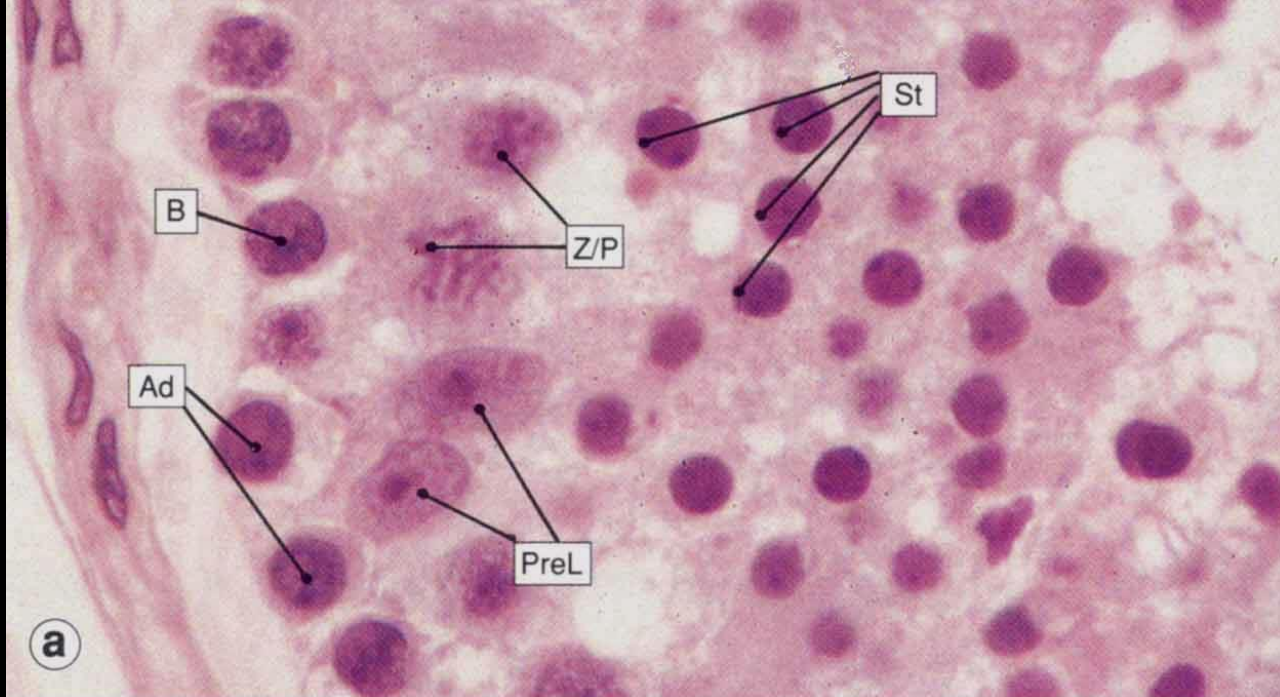

100 μ m

Spermatocytogeneze

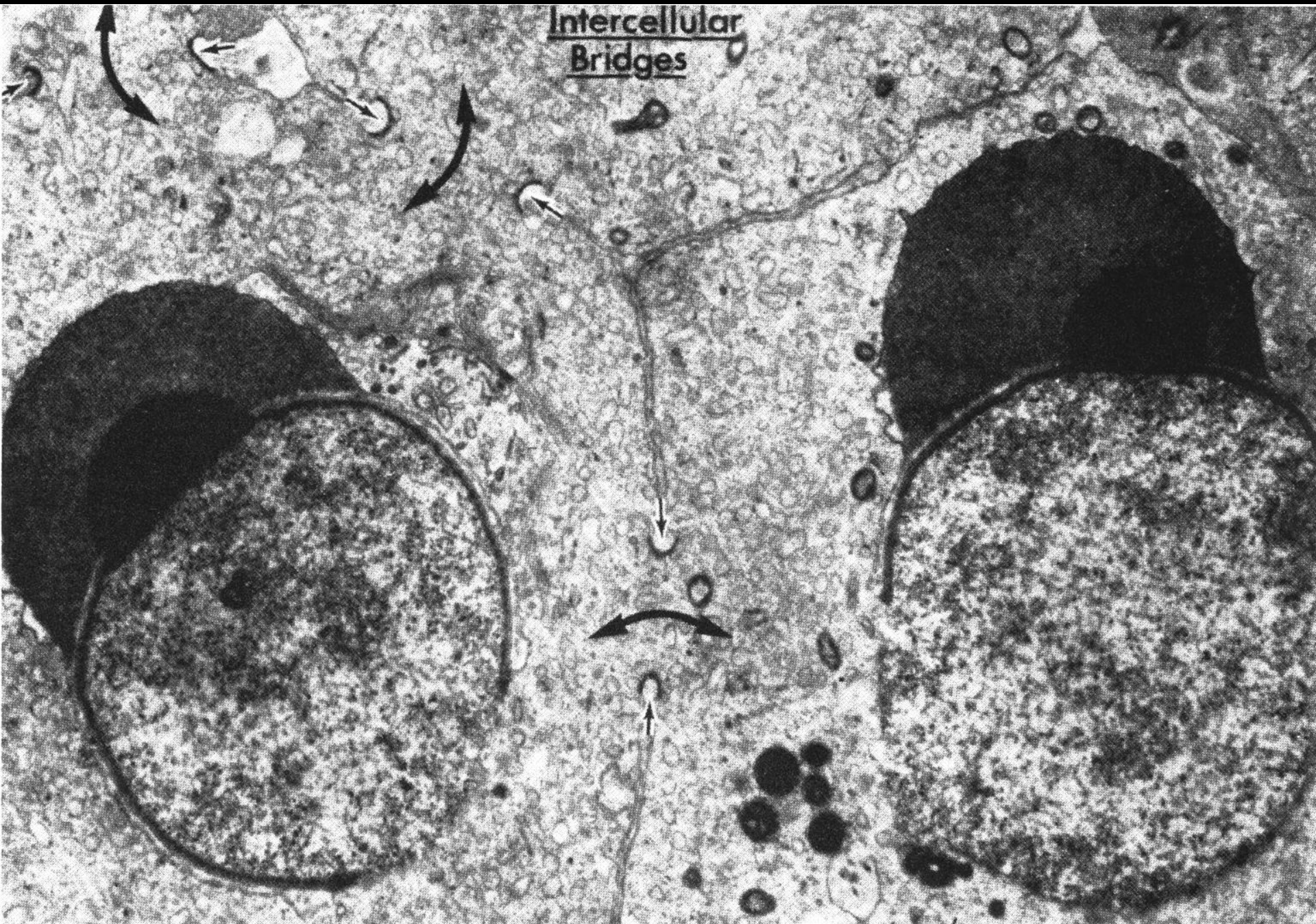
- **Spermatogonie** (malé, kulaté, velké sférické jádro, hodně ribosomů) – v pubertě výhradně
  - **dceřinné buňky**
    - Spermatogonie typu A s tmavými jádry (zůstávají)
    - Spermatogonie typu A se světlými jádry (množí se, můstky)
  - **Spermatogonie typu B** (tmavší jádra)
    - Dělí se, zvětšují
  - **Spermatocyty I. řádu** (primární spermatocyty)
    - Sférické; vstup do luminálního oddílu, meióza I. (profáze trvá 22 dní)
  - **Spermatocyty II. řádu** (sekundární spermatocyty) – n
    - Malé sférické bb (10 – 12 um)., sférické jádro bez jadérka, hodně ribosomů; vstup do meiózy II. (bez S fáze)
  - **Spermatidy** (7-8 um)
    - Vysoce kondenzovaný chromatin; zahájení spermatohistogeneze

Intercellular
Bridges

Spermatohistogeneze

– **Spermatidy** (zanořené v membráně Sertoliho bb)

→ **změny tvaru a charakteru jádra** (elongace jádra, nahrazení histonů protaminy → kondenzace, toroidy; mikrotubuly u dist. pólu – manžeta)

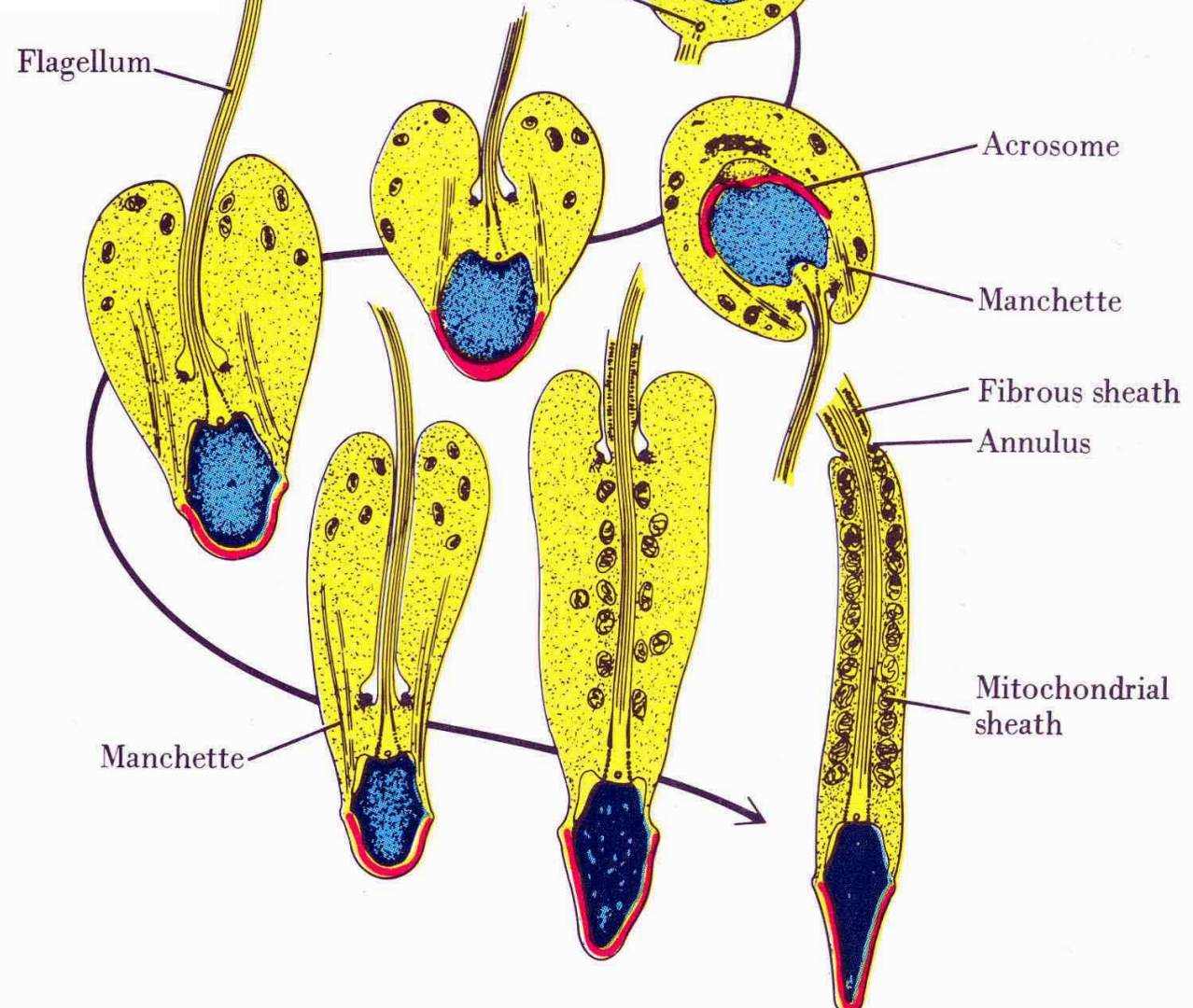
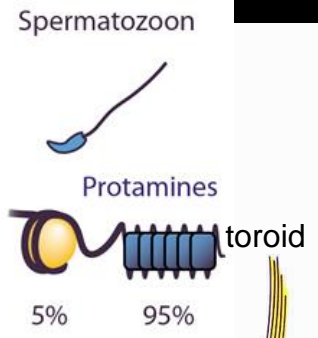
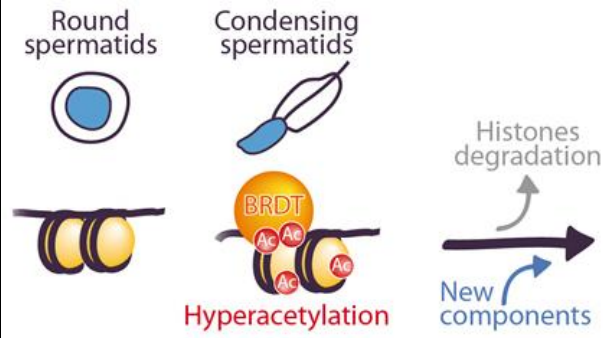
→ **změny v oblasti Golgiho komplexu** (PAS pozit. proakrosomální granula → akrosomální granulum v akrosom. váčku → přesun před jádro → akrosom)

- hyaluronidáza, neuraminidáza, kys. fosfatáza, akrosin
- distálně od akrosomu nukleární prstenec (glykoproteiny)

→ **změny v uspořádaní mitochondrií** (hromadění mitochondrií kolem začátku axonematu; ubiquitinace membrán)

→ **odstranění přebytečné cytoplazmy** (reziduální – balanční tělísko)

→ **vývoj bičíku**

Spermatohistogeneze

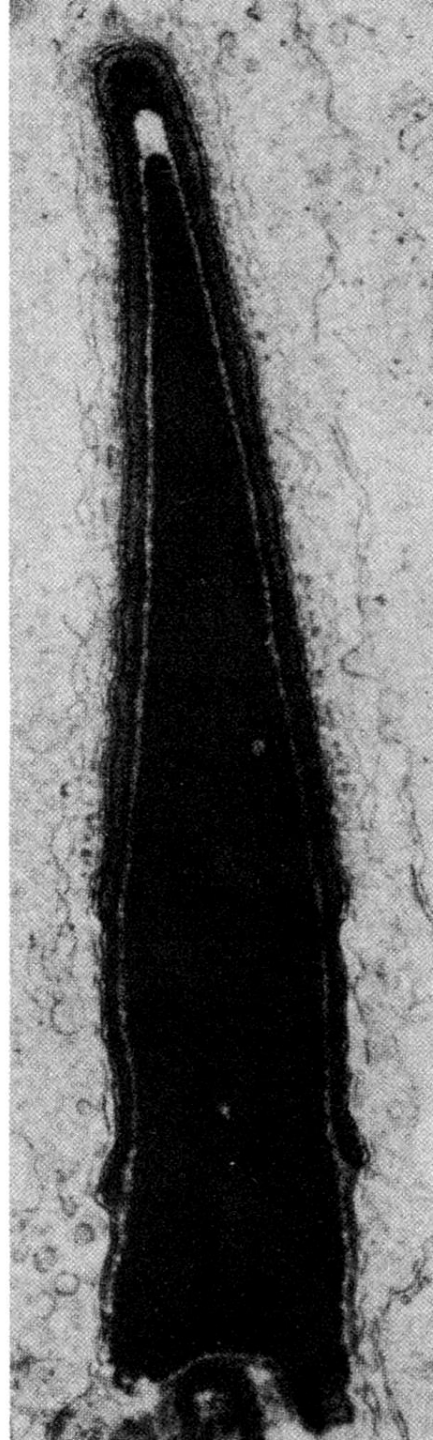
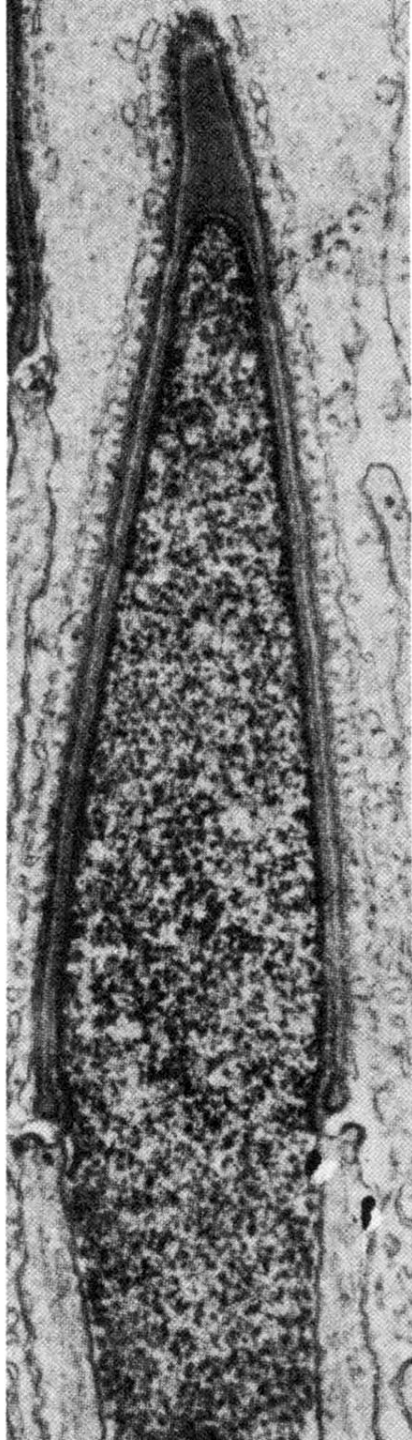
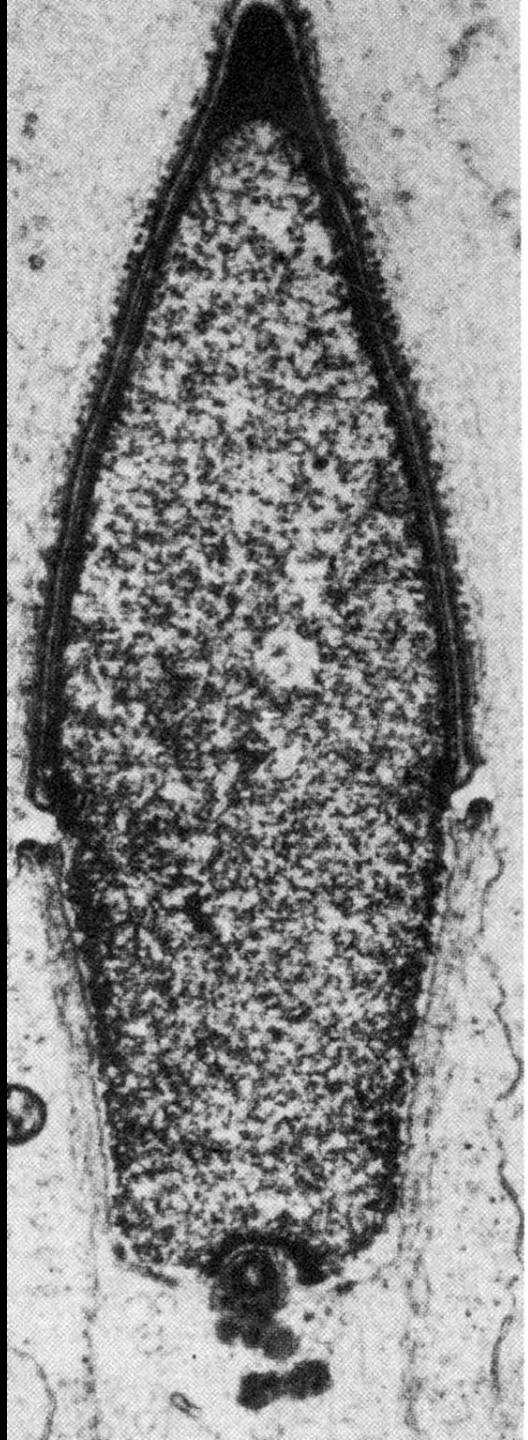
Vývoj bičíku

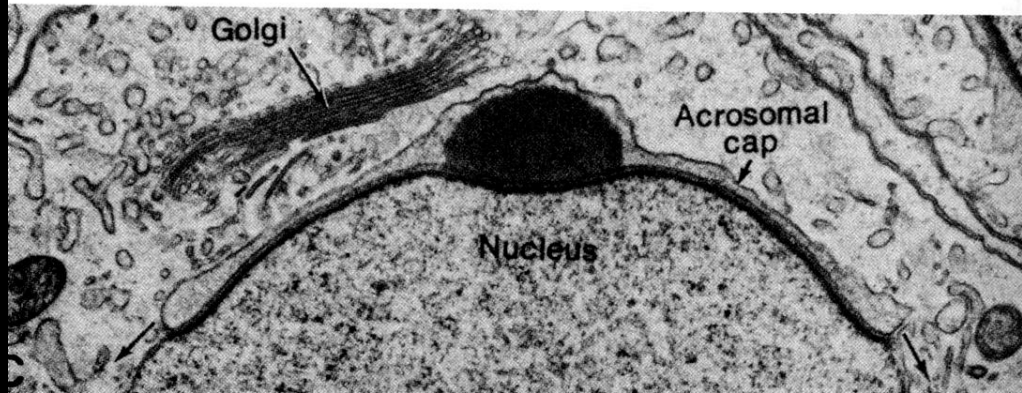
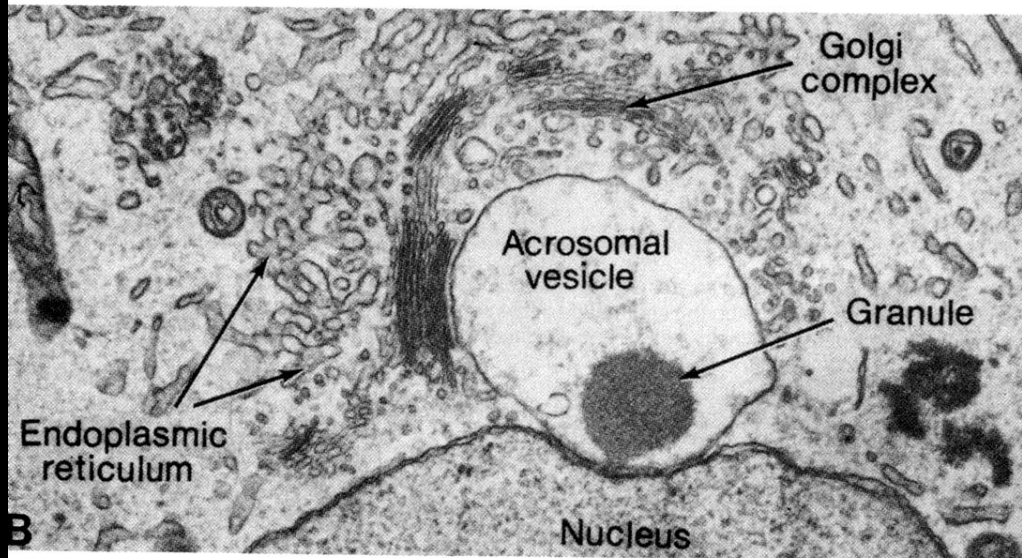
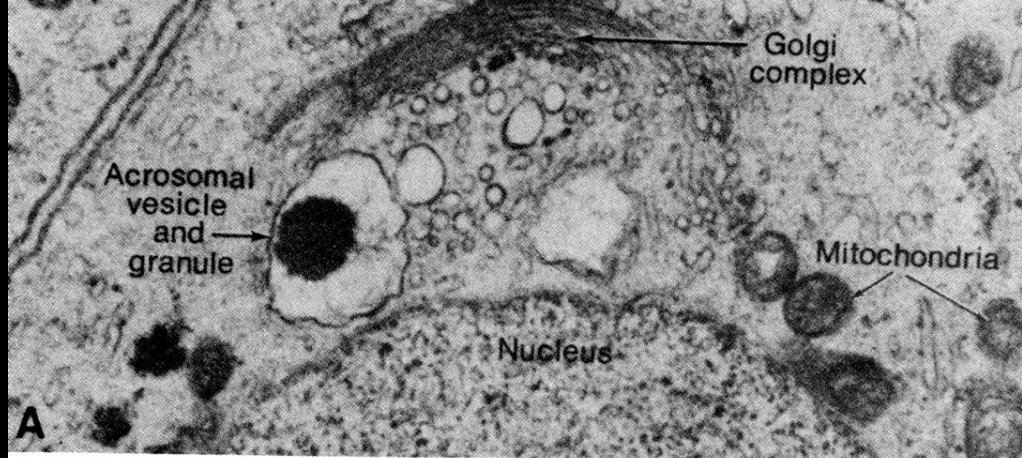
- **Centrioly** (migrace k opačnému pólu buňky než akrosom)
  - **distální centriol** (orientován podélně, → bazální tělísko, zahajuje tvorbu axonematu; invaginace membrány kolem vznikajícího bičíku s vrstvou glykoproteinů - anulus)
  - **proximální centriol** (orientován kolmo; kolem provazce ED proteinové substance s příčným pruhováním– základ segmentovaných chord)
- **po ukončení elongace buňky**
  - Mizí mikrotubulární manžeta
  - Oddělují se balanční tělíska

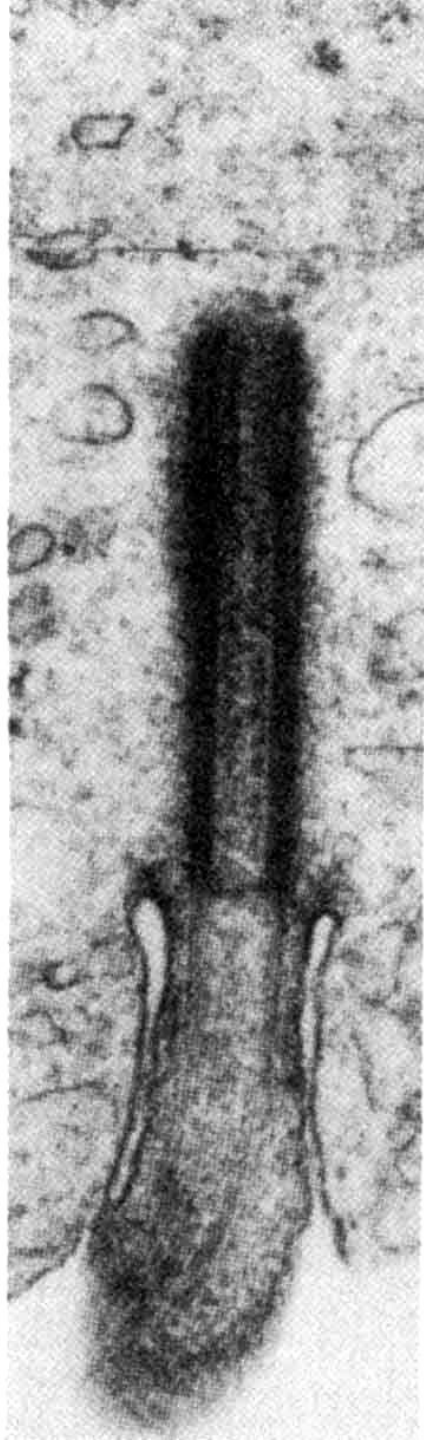
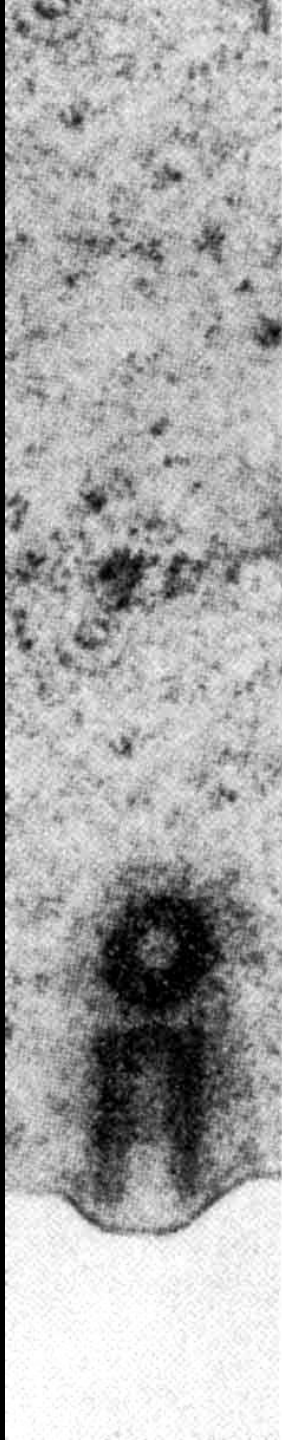
Spermiogenesis

- kanálky nadvarlete
- spermatidy
  - kondenzovaný chromatin, ↑mitochondrií
  - Golgiho fáze
  - akrozomální fáze
  - maturační fáze
- od spermatogonie ke spermii: **$64 \pm 4,5$ dne**
- cyklus semenotvorného epitelu: **16 ± 1 den**
  - doba, za kterou se v určitém místě epitelu znovu objeví určité vývojové stadium

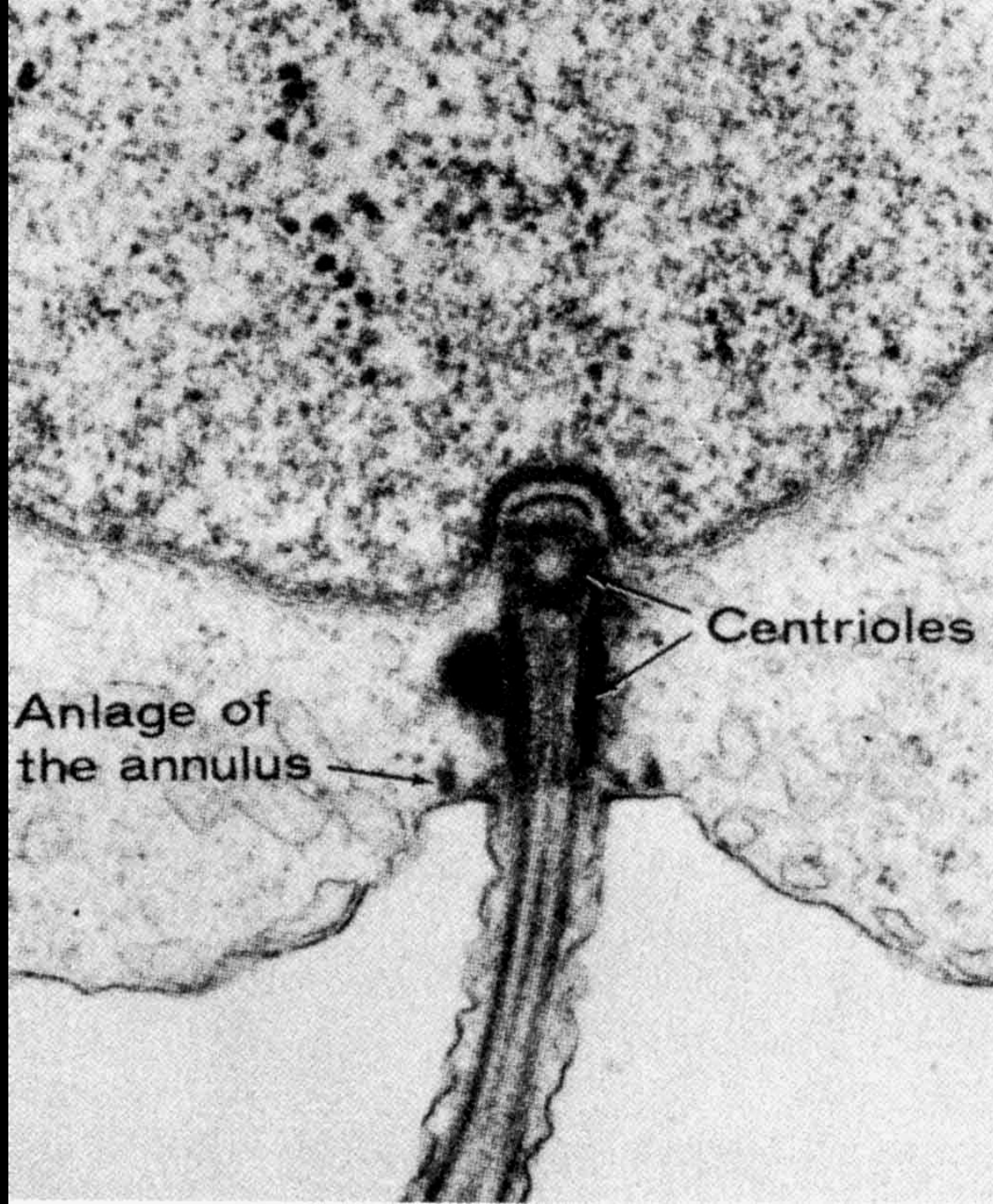

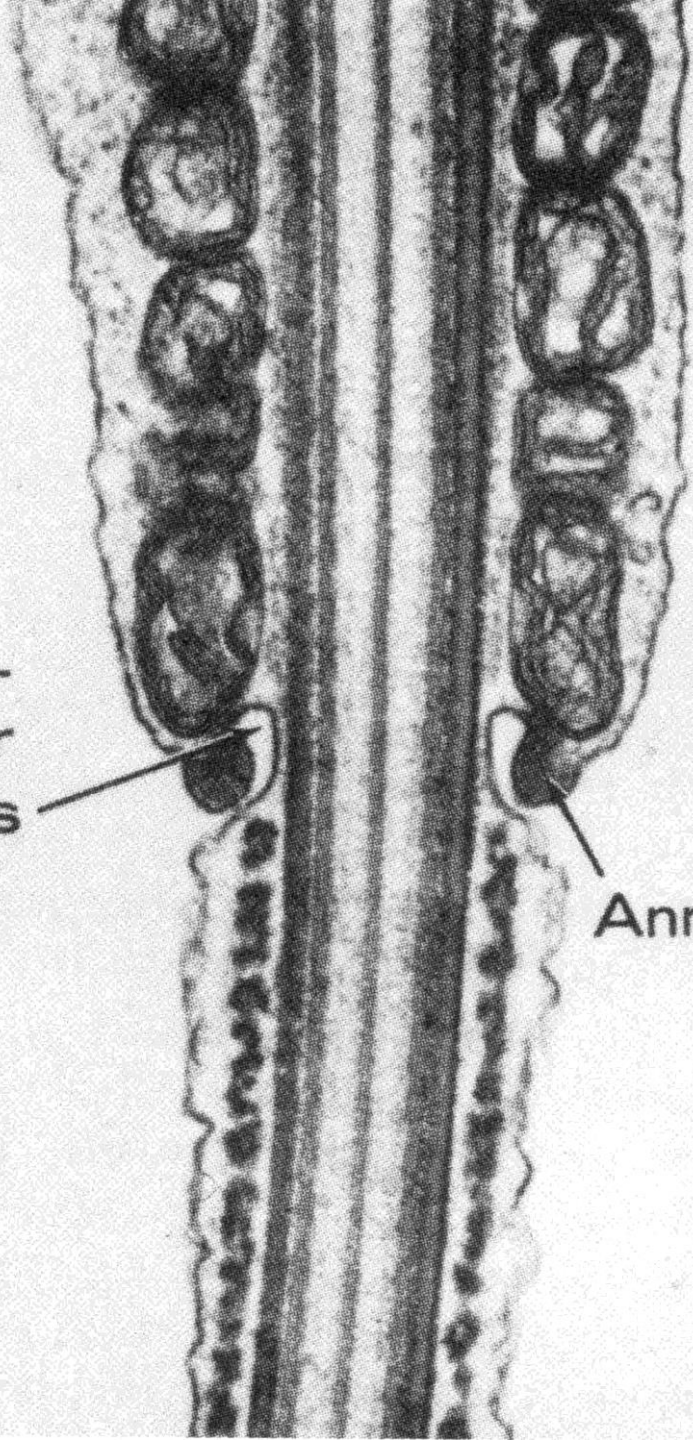

Centrioles

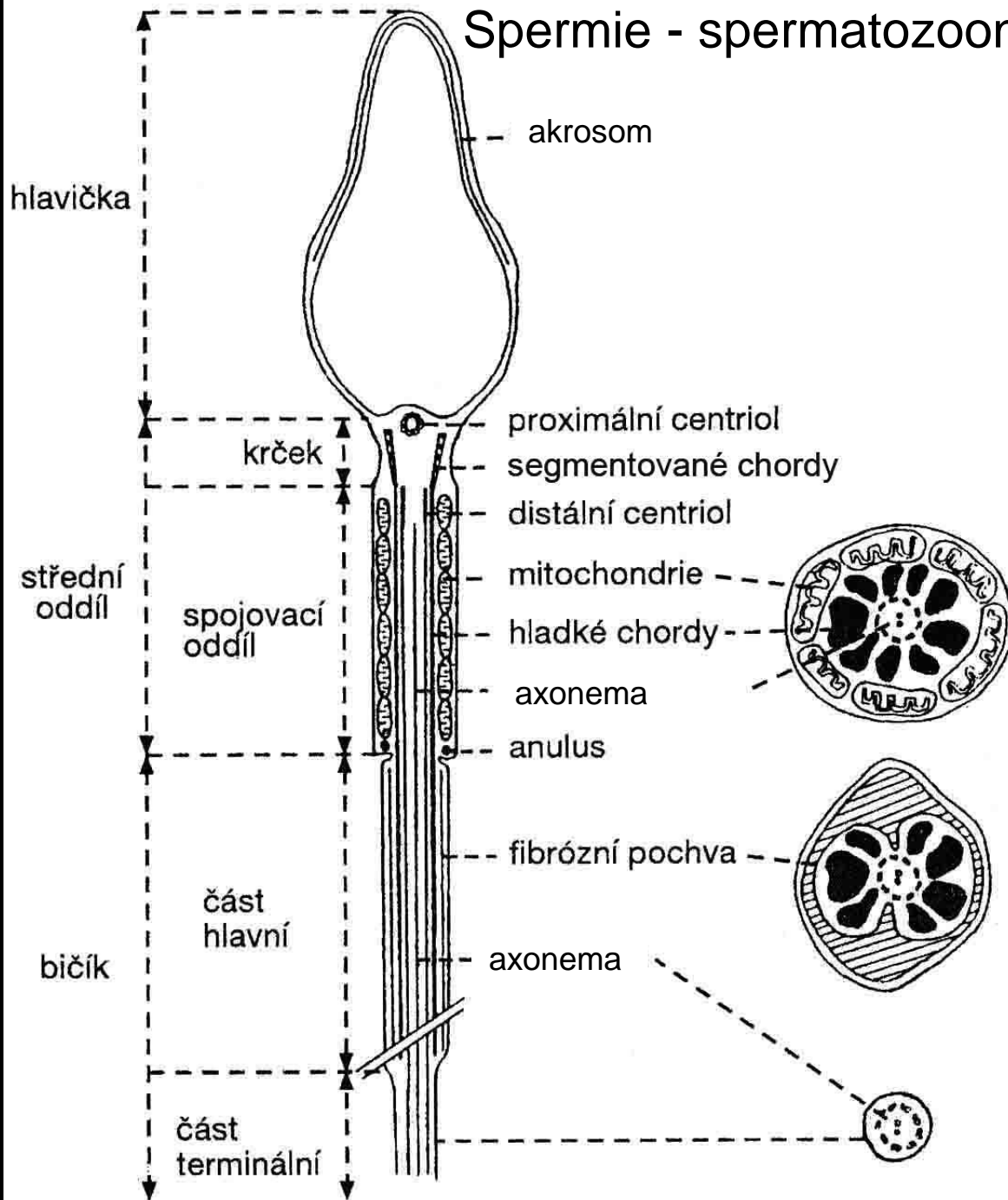
Anlage of
the annulus

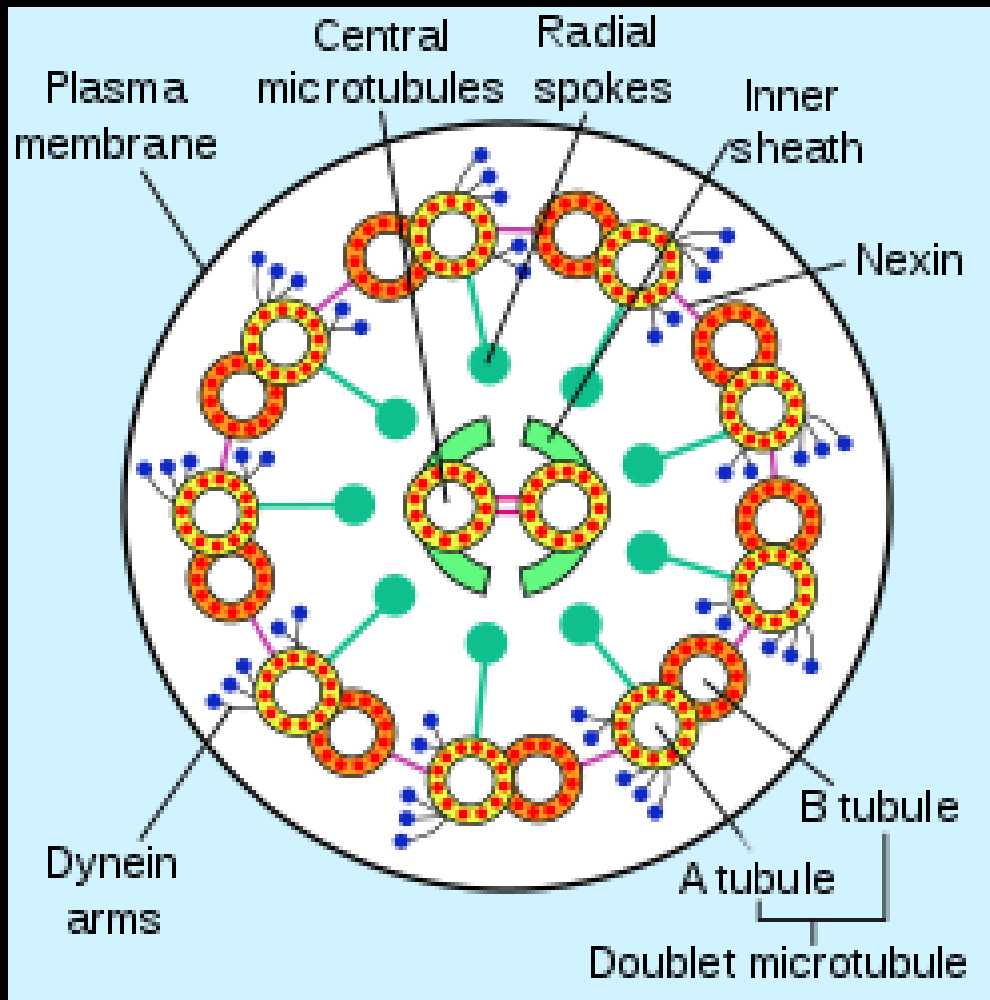
Retro-
annular
recess

Annulus

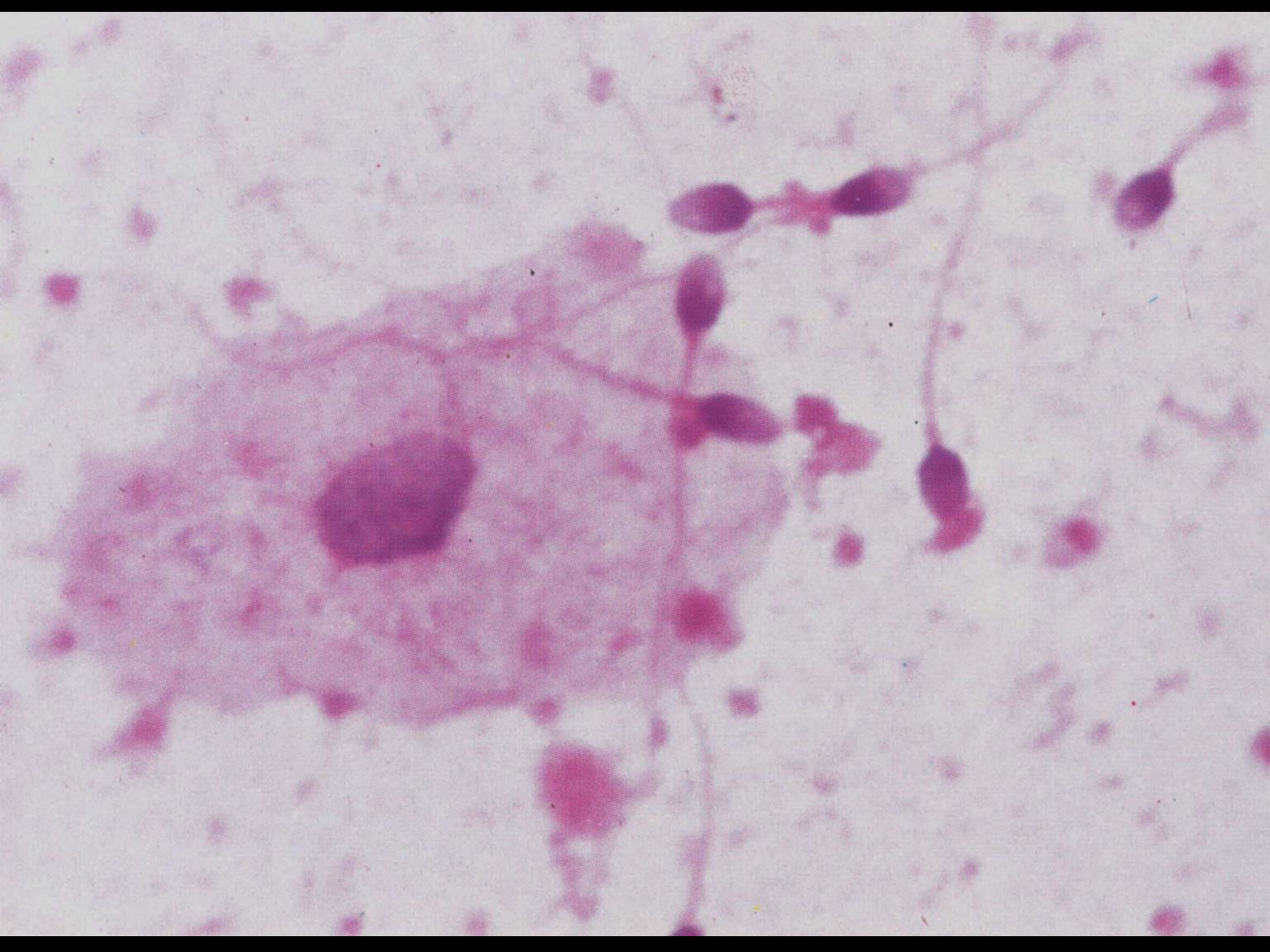

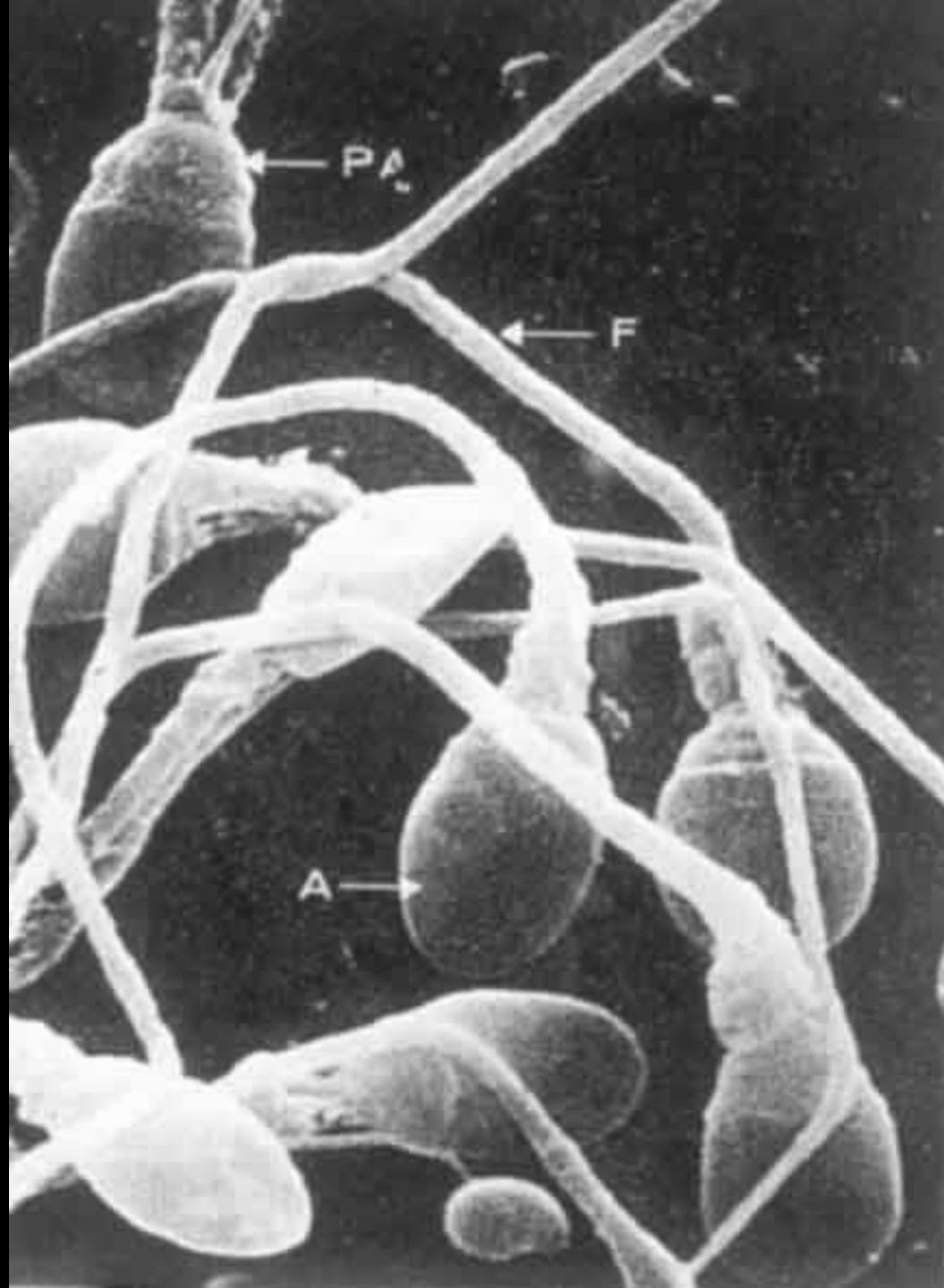
Spermie - spermatozoon

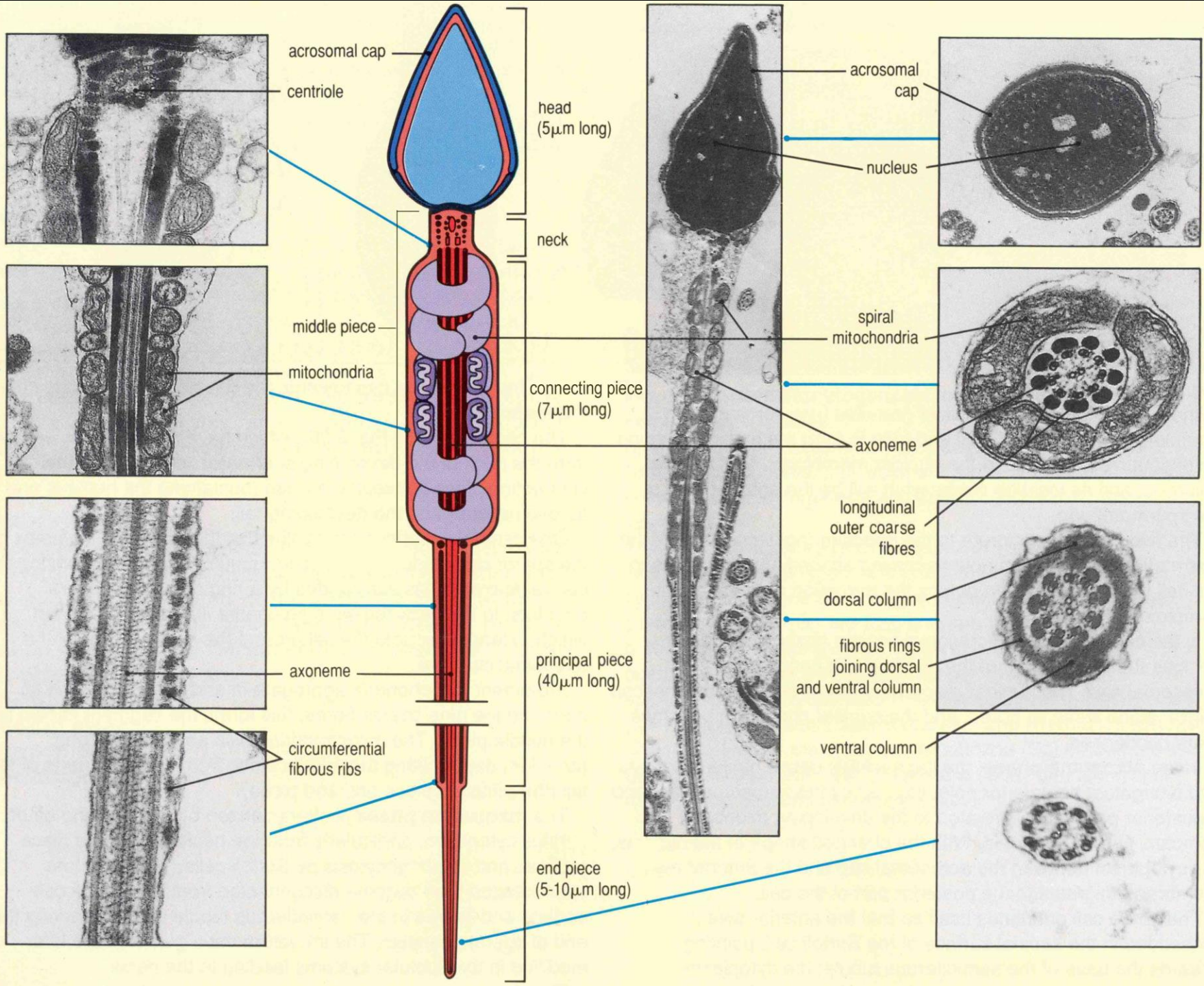

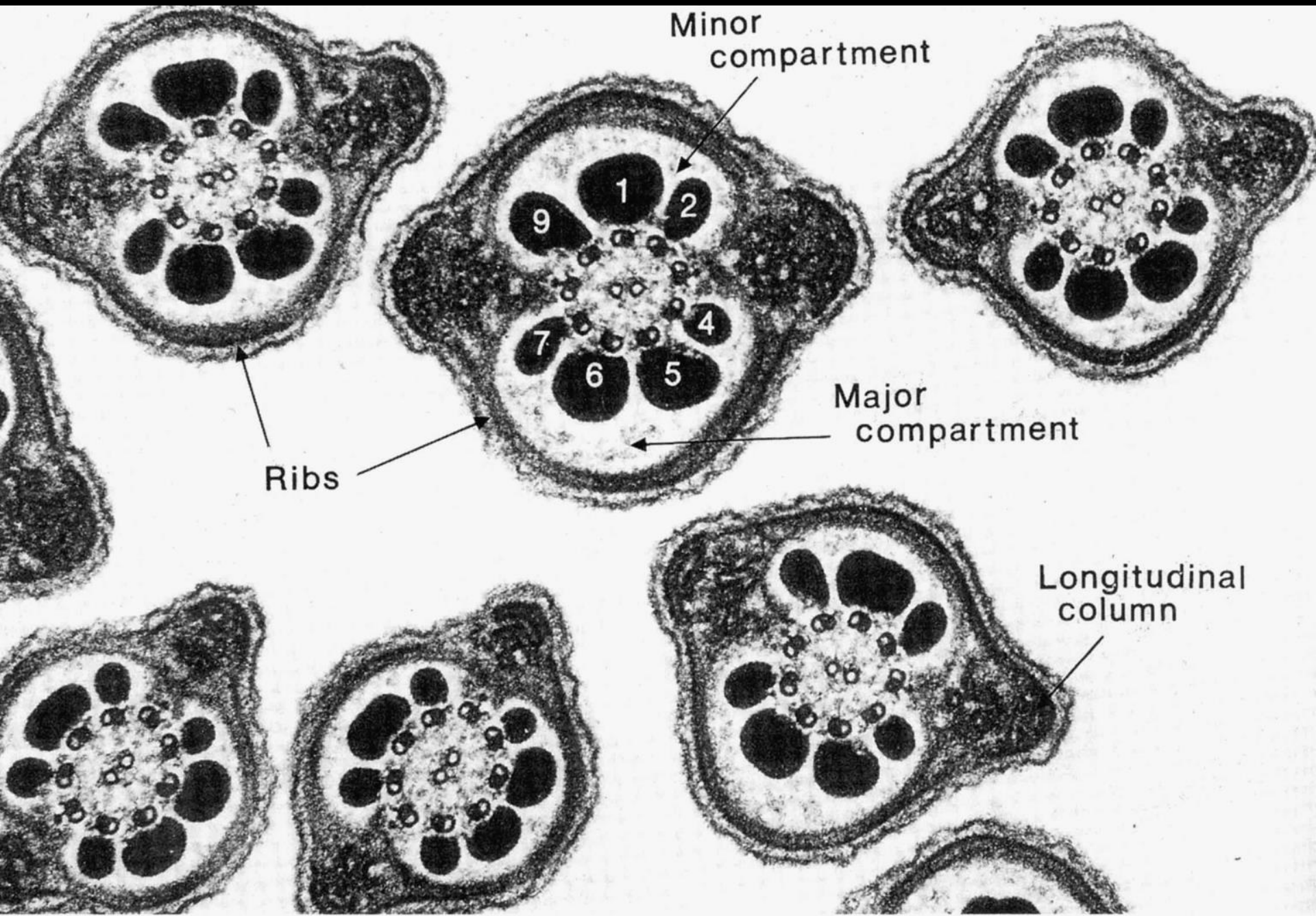

- Axonema (vazby dyneinových ramének)
- Hladké chordy
- Fibrózní pochva

Zrání spermie

- bezprostředně po ejakulaci nejsou schopné oplodnění (*fertilisatio*)
- **kapacitace – 7 hodin**
  - z povrchu akrozomu odstraněn obal
- akrozomální reakce
  - hyaluronidáza + akrozin umožní průchod spermii skrz corona radiata et zona pellucida vajíčka
- **životnost 48 hodin**
- **životnost vajíčka jen 24 hodin**

Sertoliho buňky

Sustenocytii (Epithelocytii sustentantes)

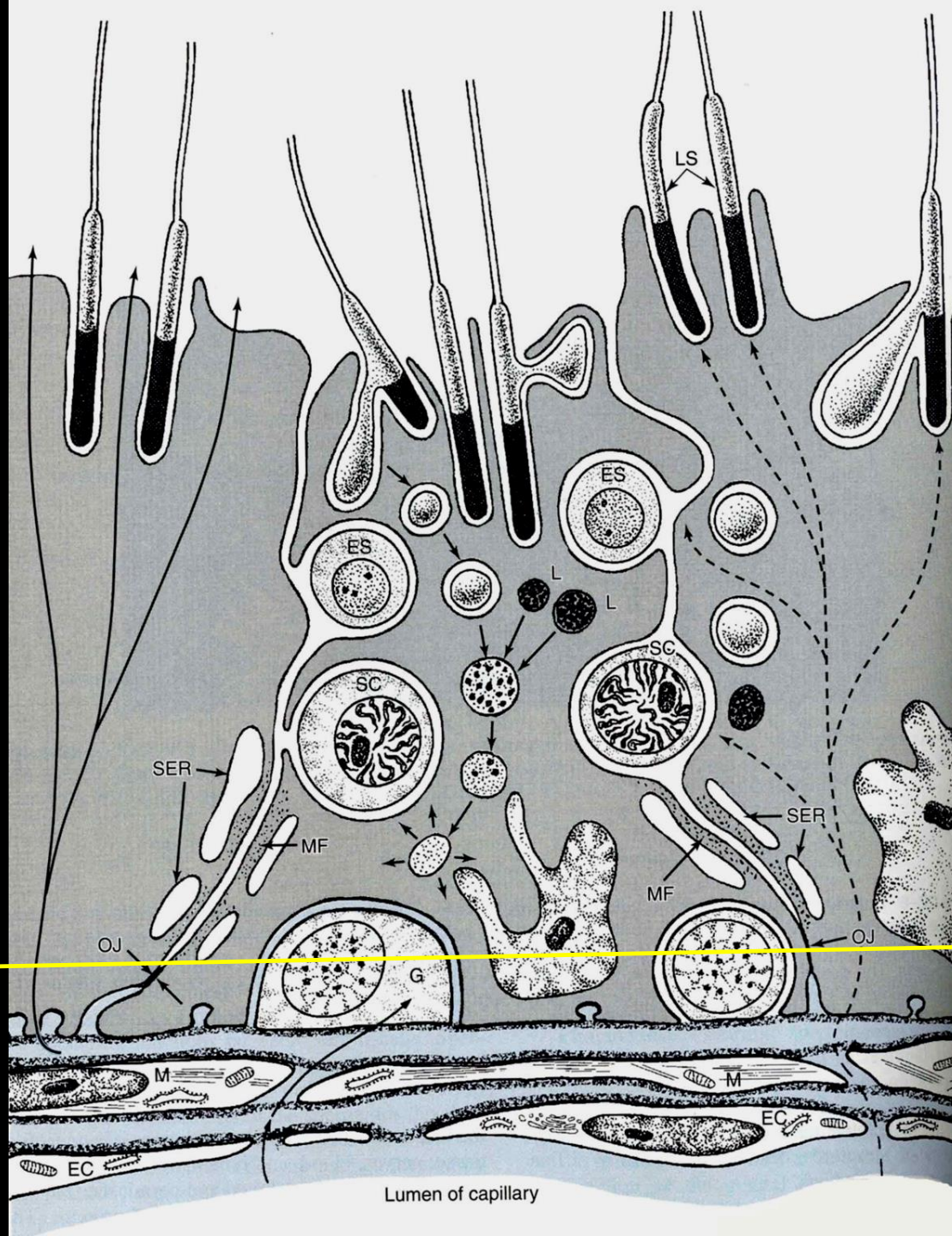
- obalují zrající spermatogenní buňky
- tvar podlouhlé pyramidy, jádro bazálně
- **hemato-testikulární bariéra** (*claustrum haematotesticulare*)
  - **zonulae occludentes** mezi buňkami
  - ochrana před cizorodými látkami
  - imunobiologické prostředí
- **compartimentum adluminale** (oddíl luminální)
  - specifické prostředí
- **apparatus junctionalis sustentocyticus**
  - tvořen zonulae occludentes mezi oběma kompartmenty
- **compartimentum basale** (oddíl bazální)
  - určen krevním prostředím

Sertoliho buňky

Sustenocytí (Epithelocytí sustentantes)

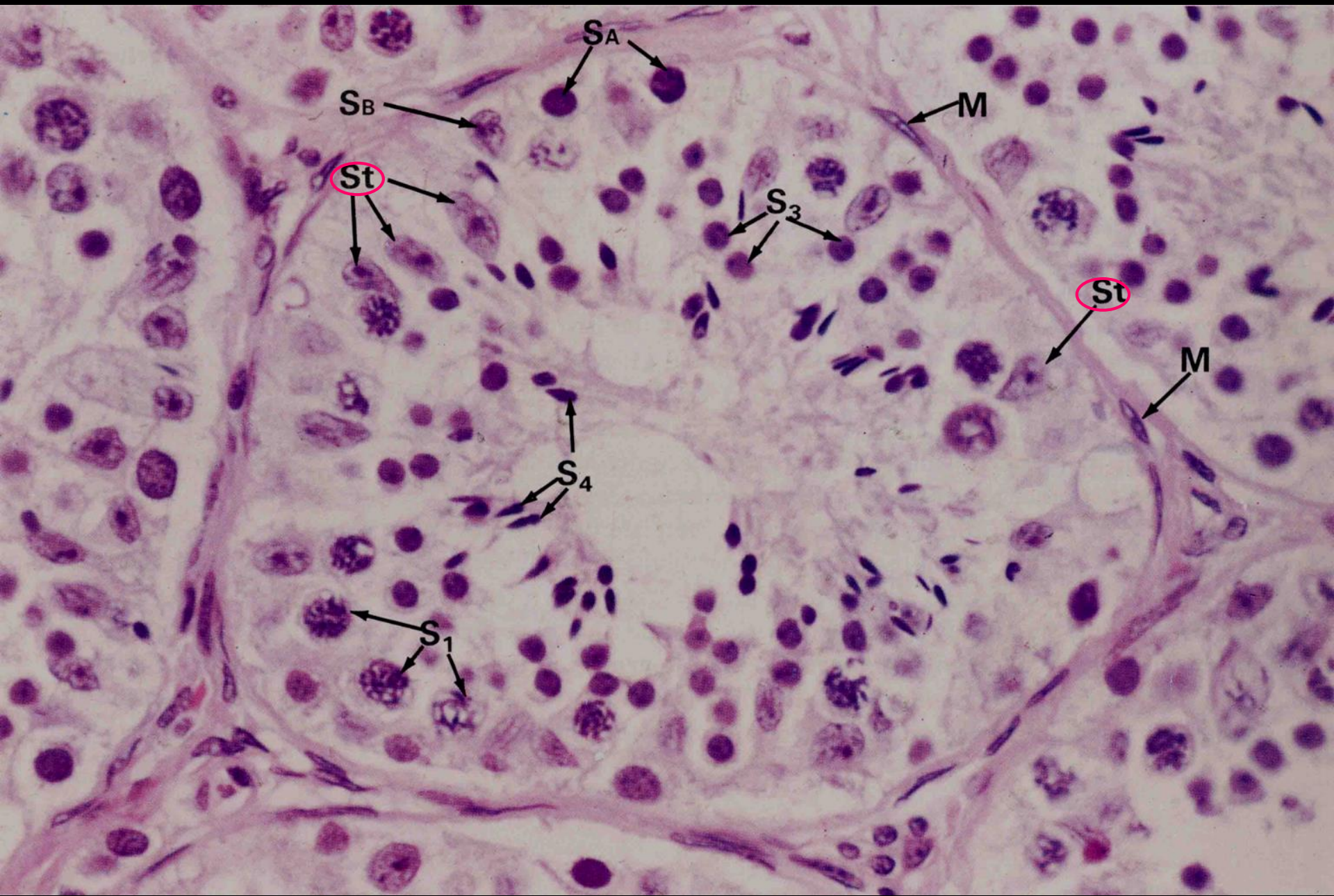
- **výživa a opora**
- **fagocytóza** (reziduální tělíska vzniklá při zrání spermií)
- **testikulární tekutina**
- **androgen-binding protein (ABP)** váže testosteron a zvyšuje jeho nabídku v nitru kanálku
- **anti-mülleriánský hormon (AMH)** = Müllerian inhibiting factor/ substance (MIF/MIS) vyvolává zánik ductus paramesonephricus Mülleri
- **inhibin** tlumí sekreci FSH
- krajně odolné proti všem nepříznivým vlivům včetně záření → nedělí se

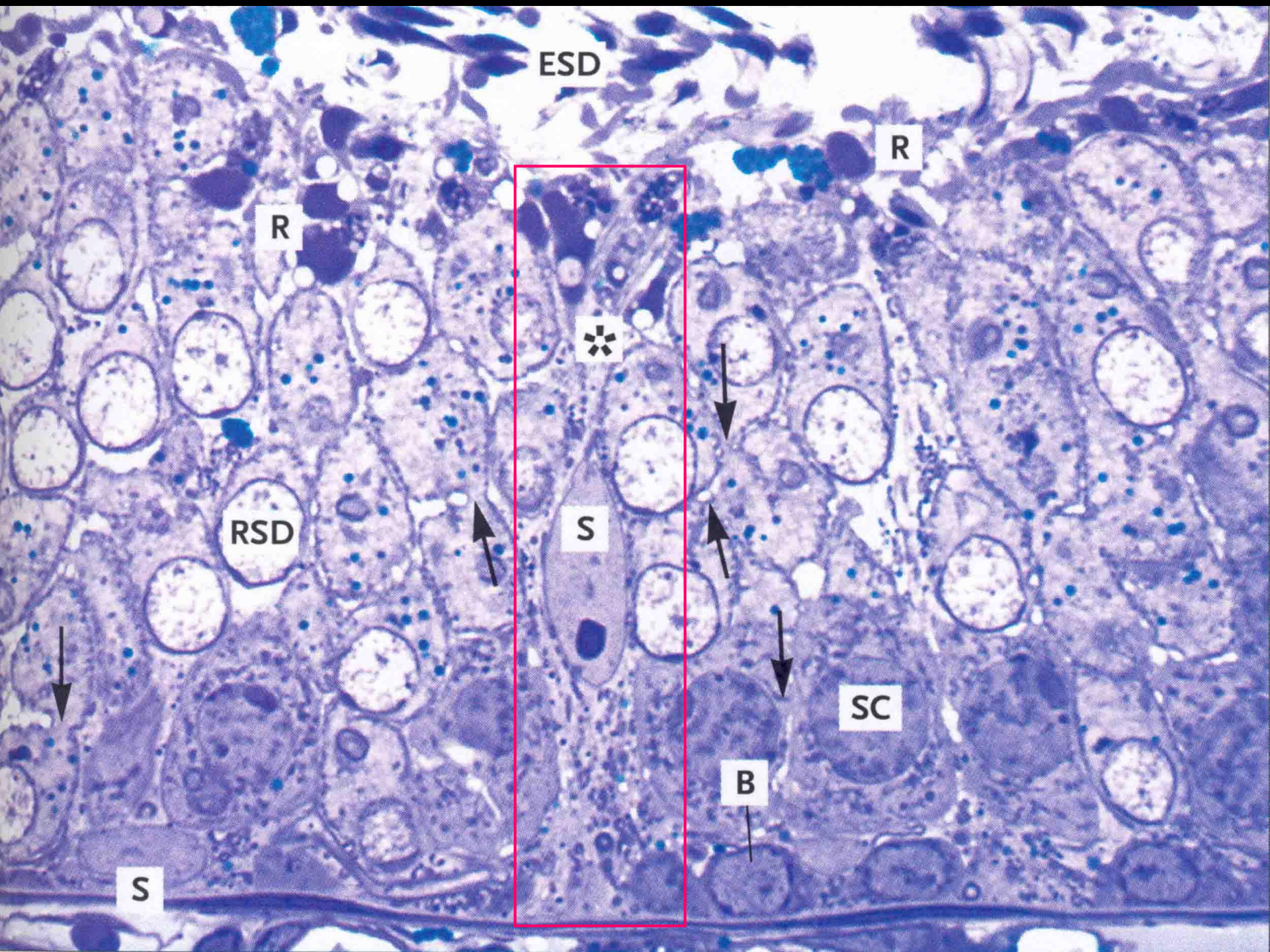
Sertoliho buňky

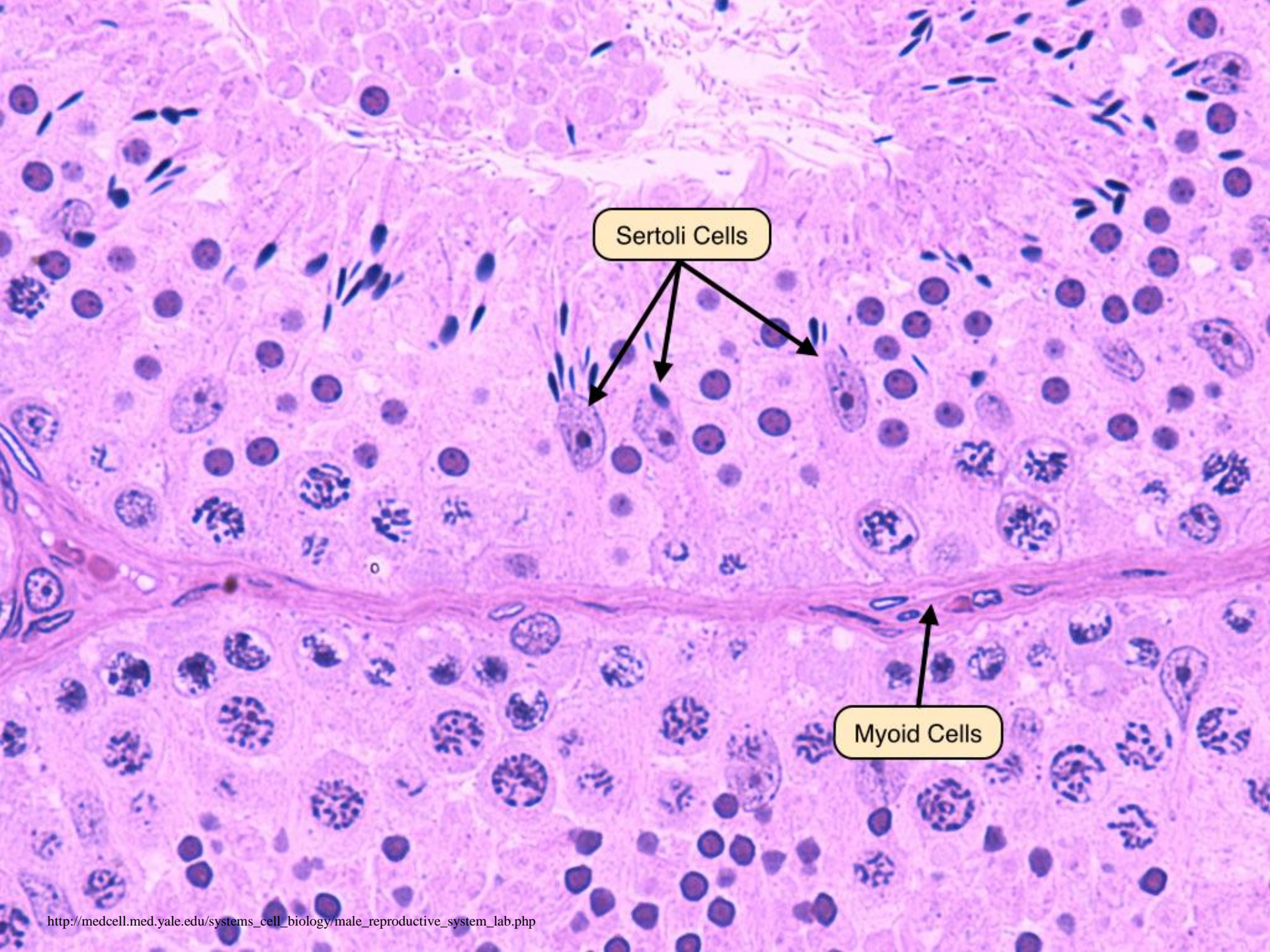

luminální oddíl

basální oddíl

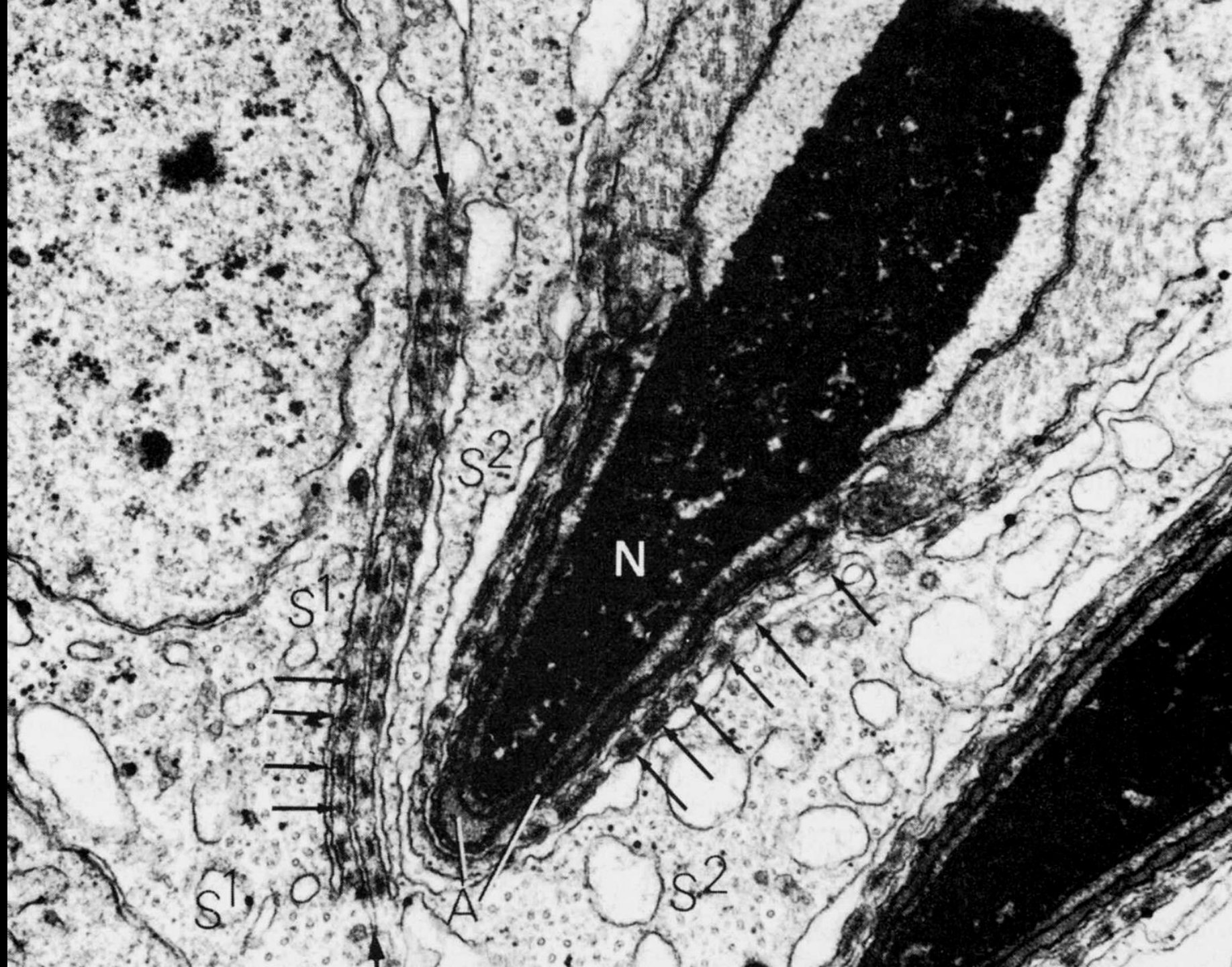

Sertoli Cells

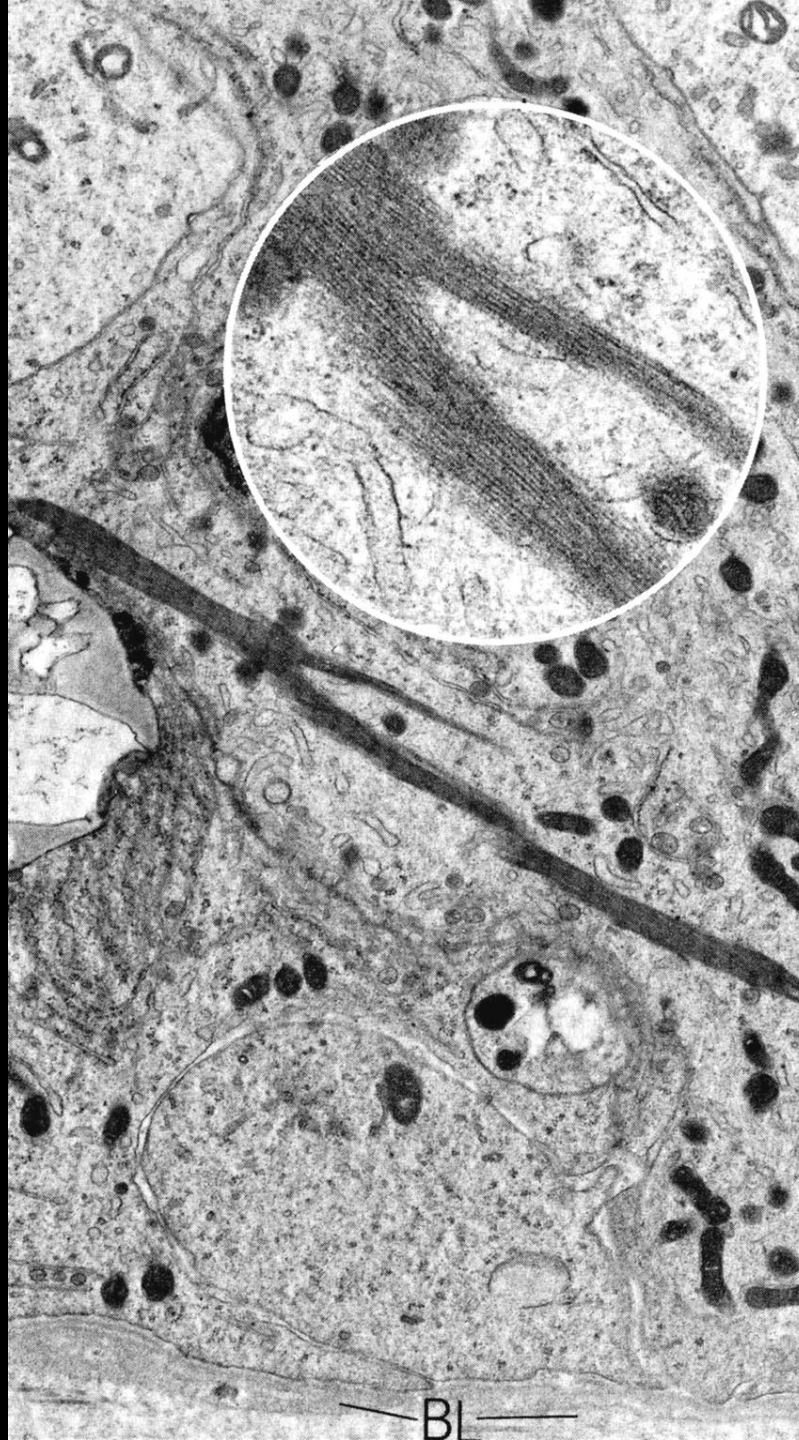
Myoid Cells

Charcot-Böttcher
krystalloid

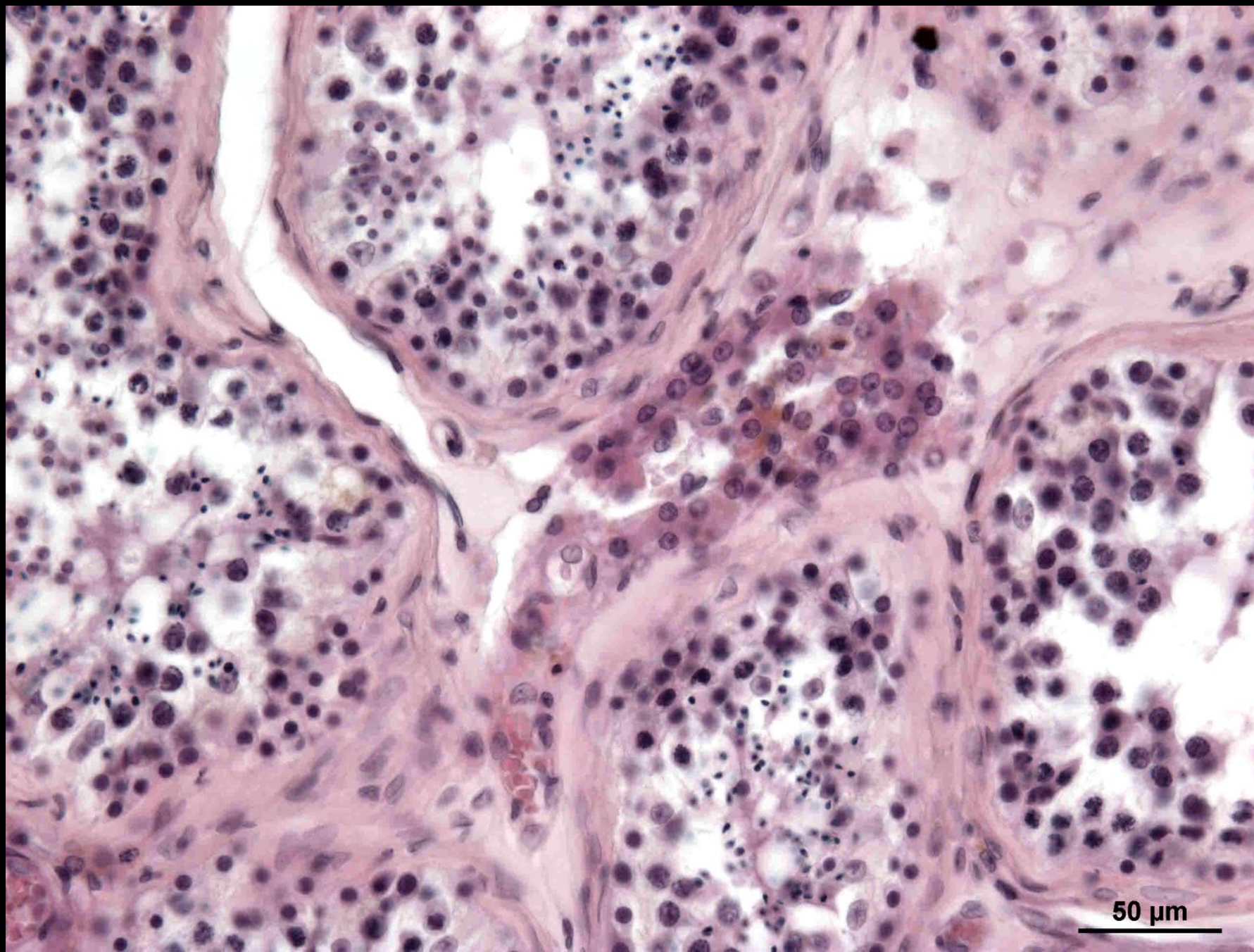

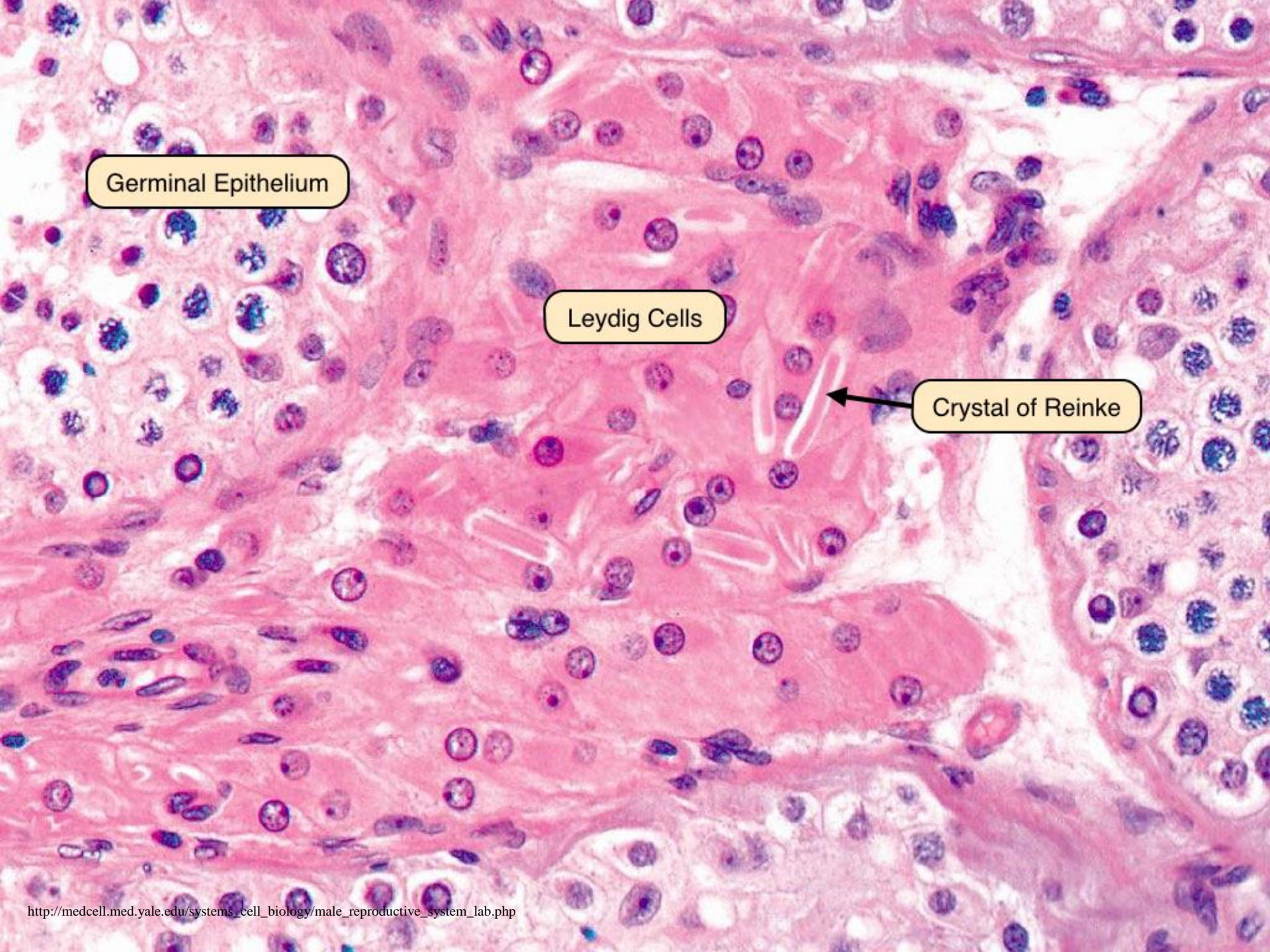
Intesticiální tkáň

Textus connectivus intertubularis

- **Leydigovy buňky** 15 – 20 um, polyedrické, eosinofilní; sférické velké jádro, velké SER, tubulární mitochondrie; lipidové kapénky, Reinkeho krystaloidy
  - **testosteron**
    - aktivní zejména mezi 8.-12. týdnem nitroděložního vývoje (vliv HCG)
      - zásadní význam pro diferenciaci pohlavních orgánů v mužský typ
    - opět aktivní od puberty (vliv LH)
      - vazba na ABP umožňuje jeho vysokou koncentraci v tubuli seminiferi → zdárný průběh spermiogeneze
      - sekundární pohlavní znaky
- Řídké kolagenní vazivo, fen. kapiláry, fibroblasty, žírné buňky, makrofágy

Leydigovy intersticiální buňky

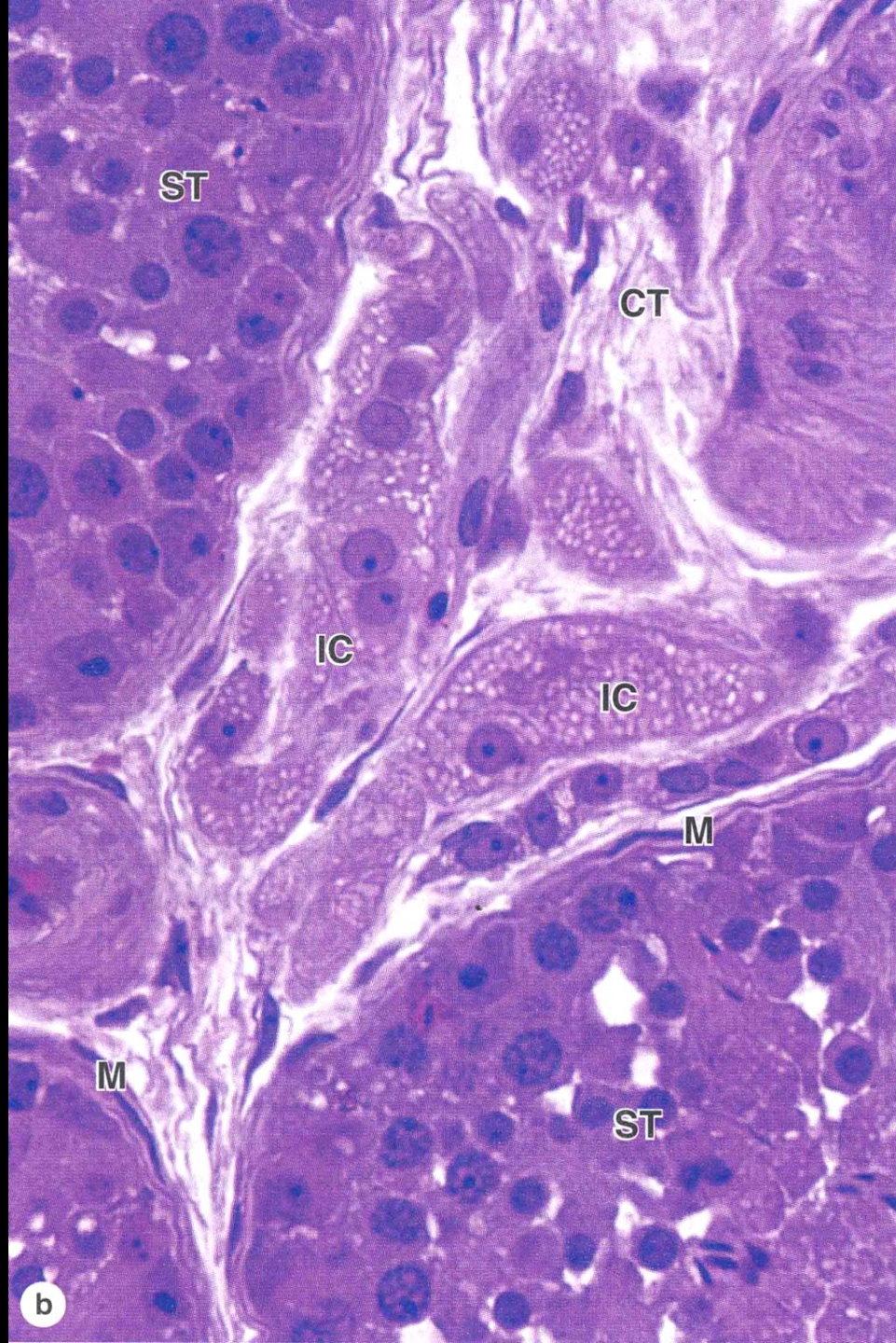

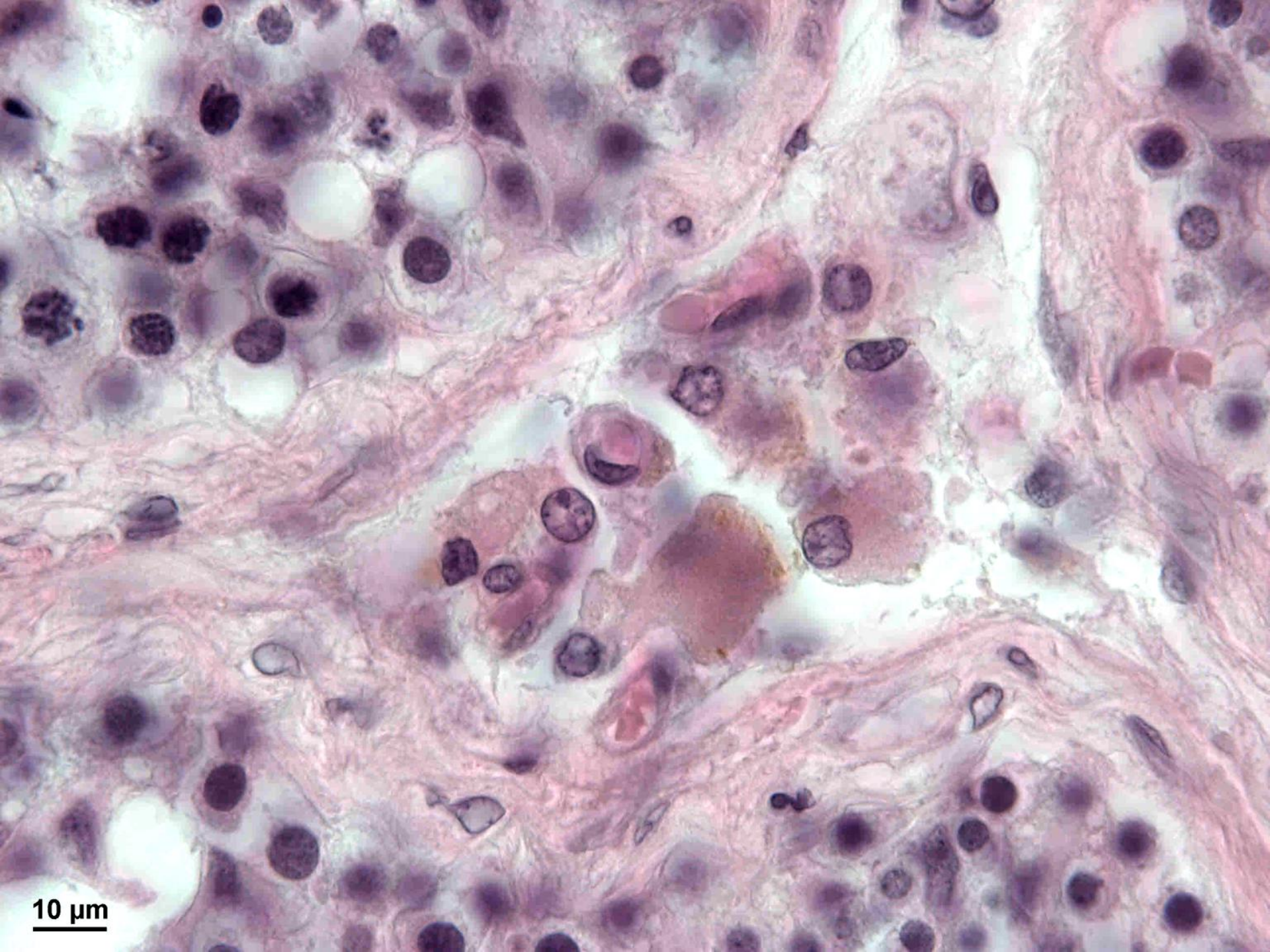
Germinal Epithelium

Leydig Cells

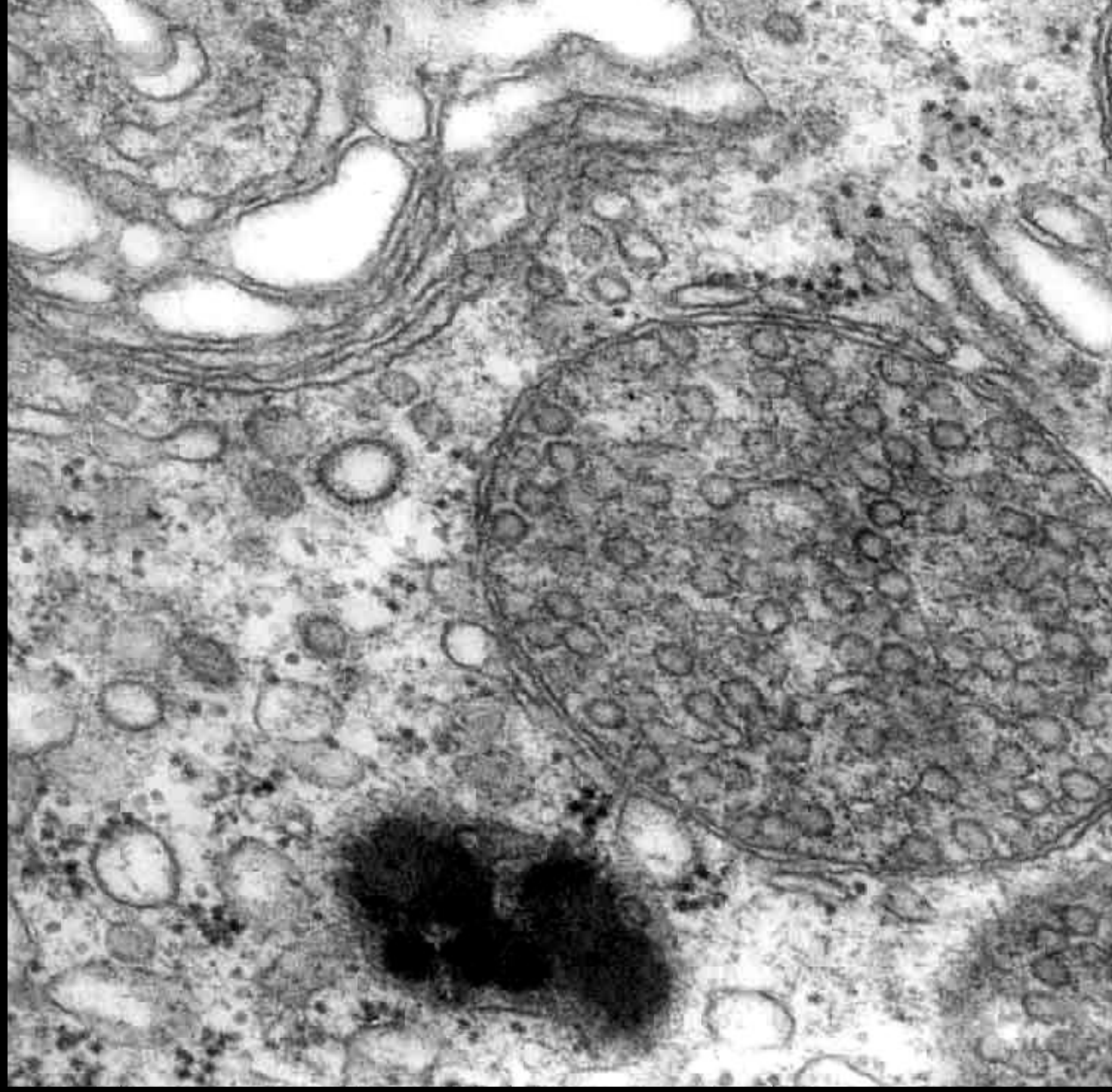
Crystal of Reinke

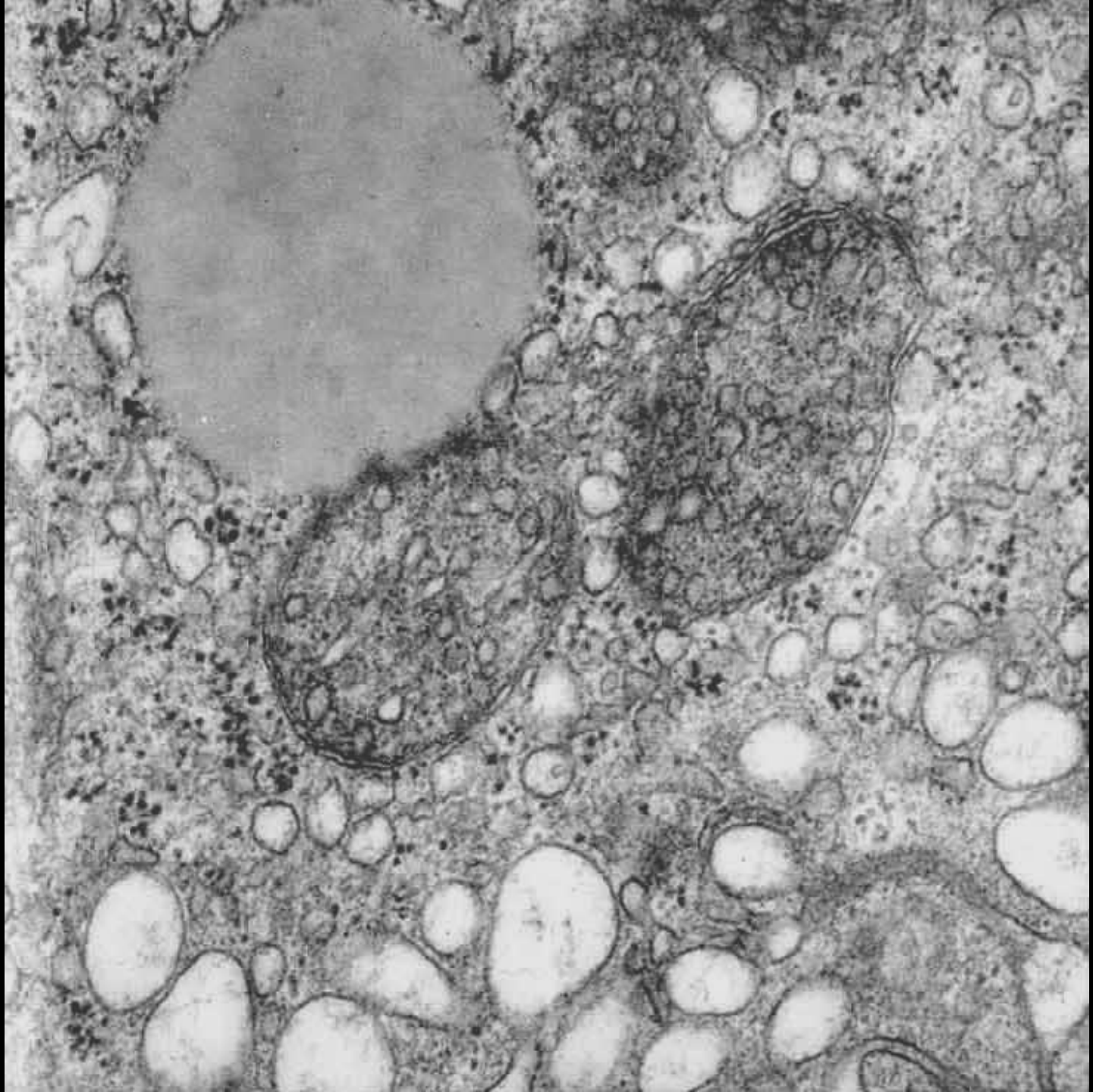
b

10 μ m

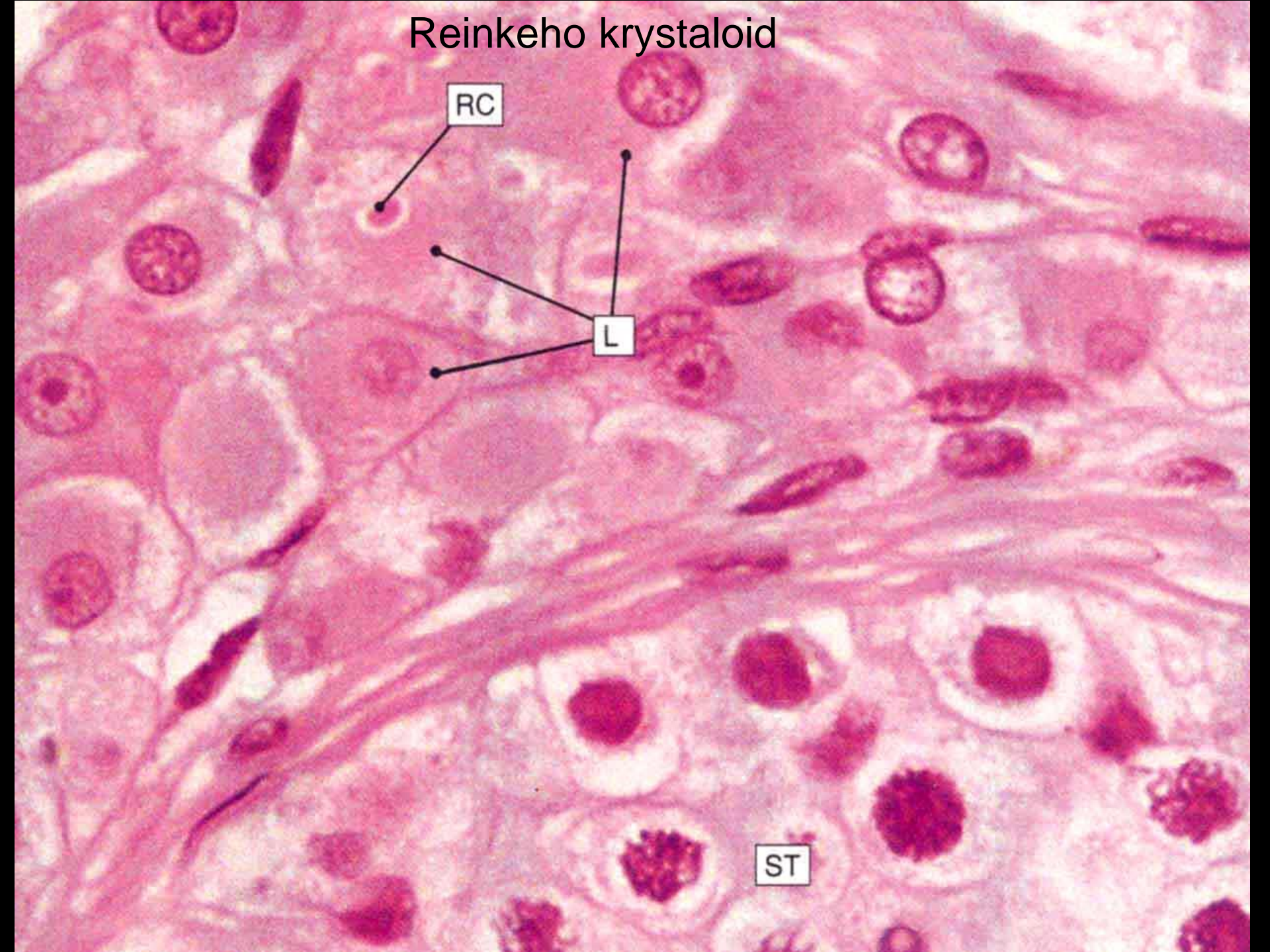

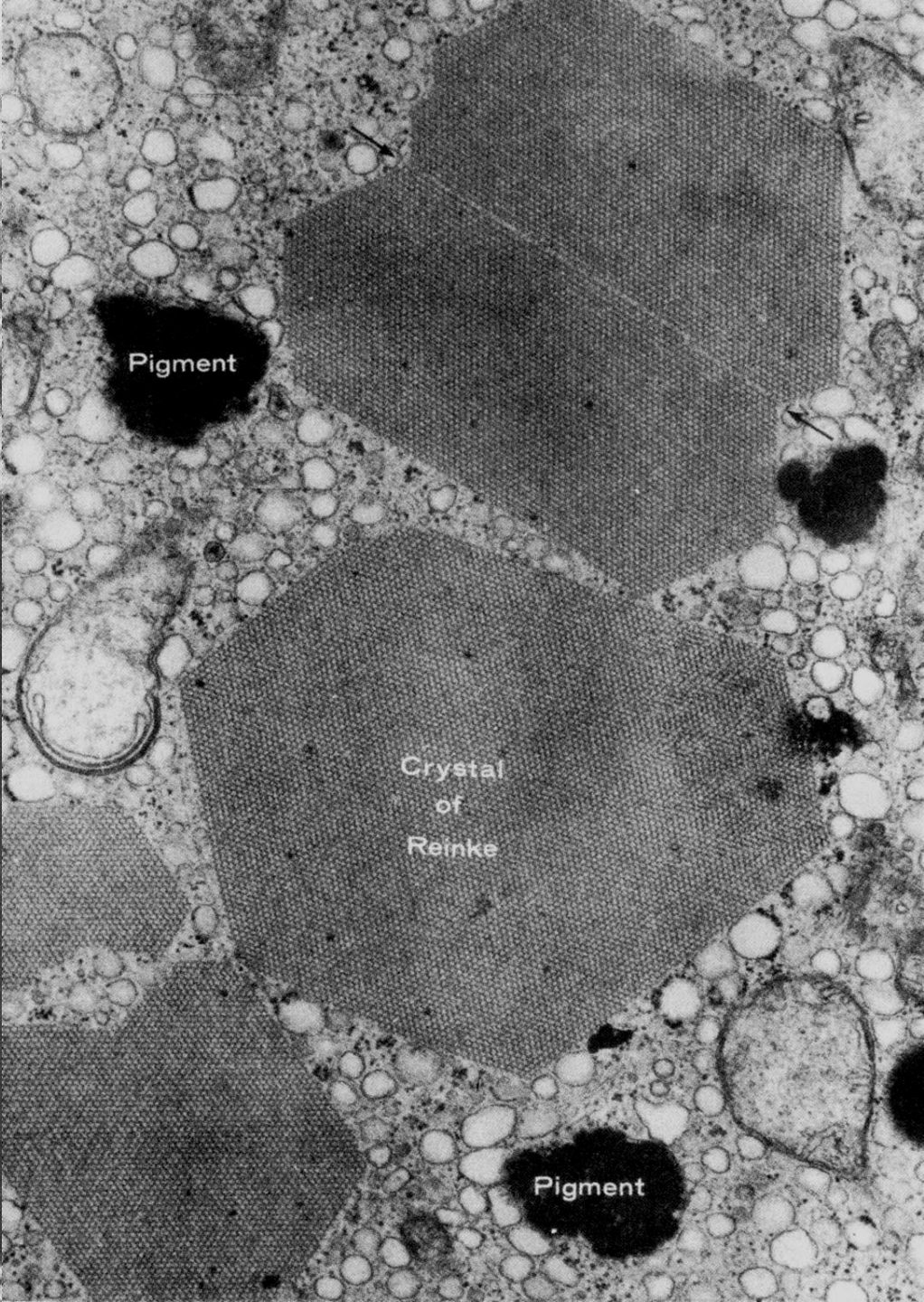
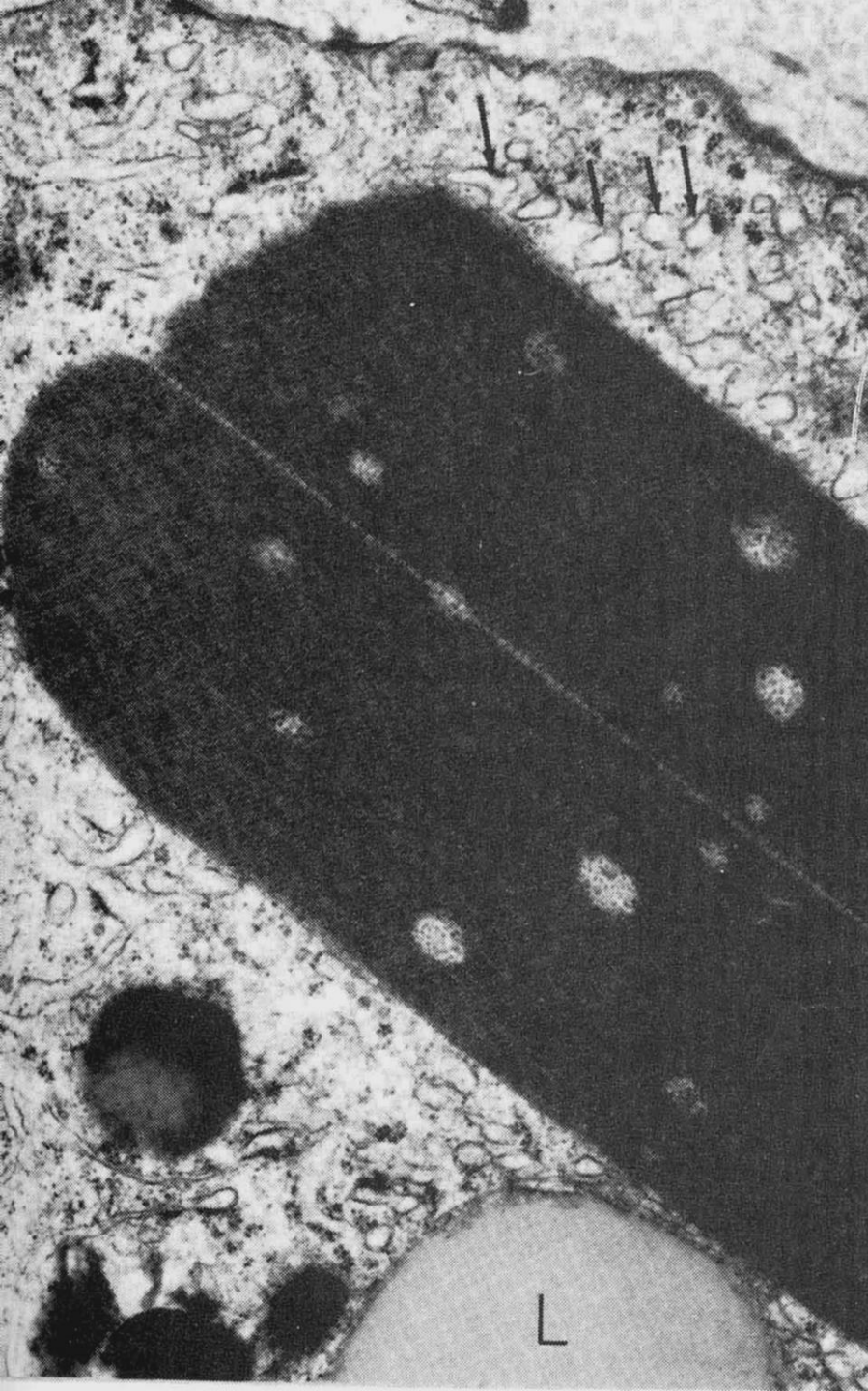
Reinkeho krystalloid

RC

L

ST

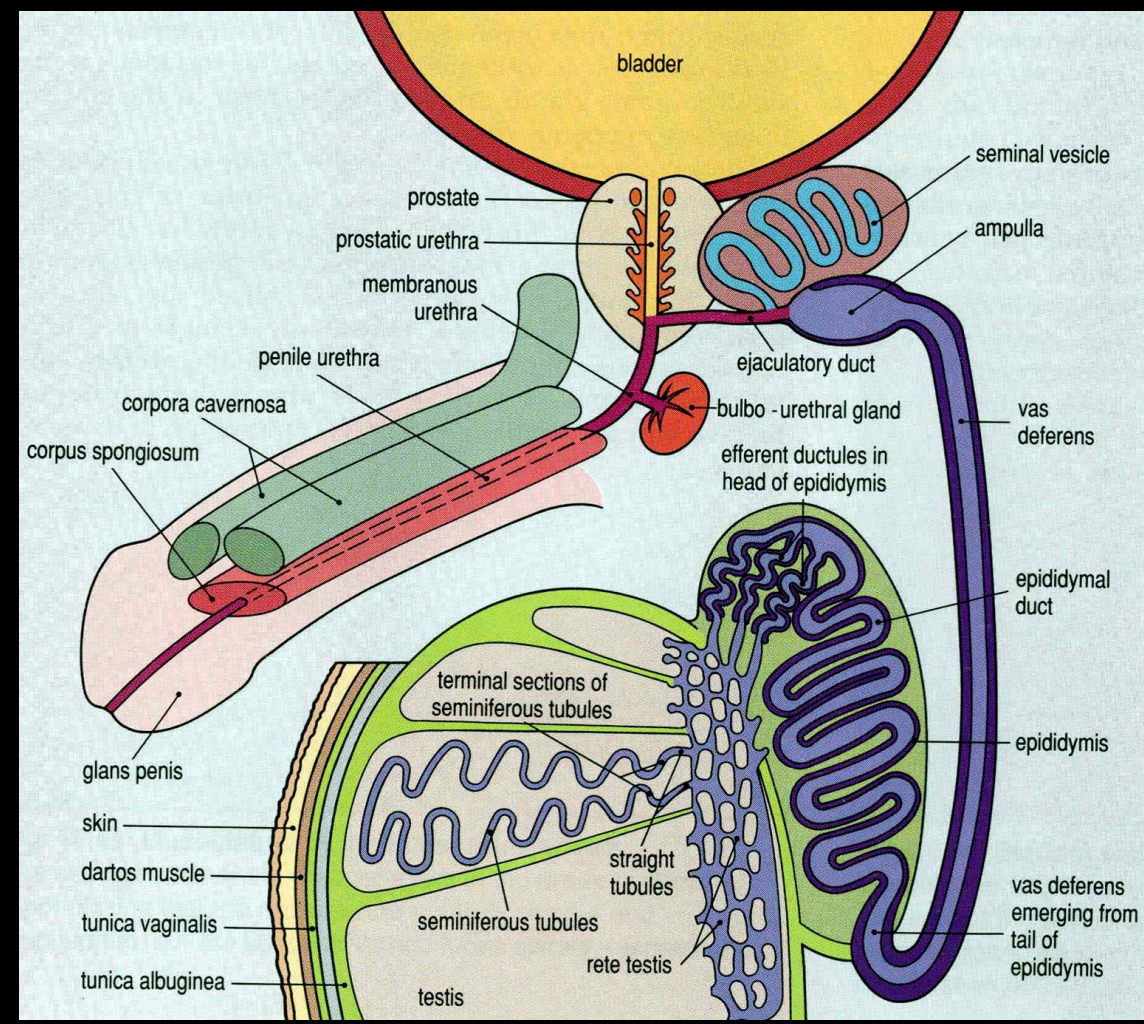

Mužské vývodné cesty pohlavní

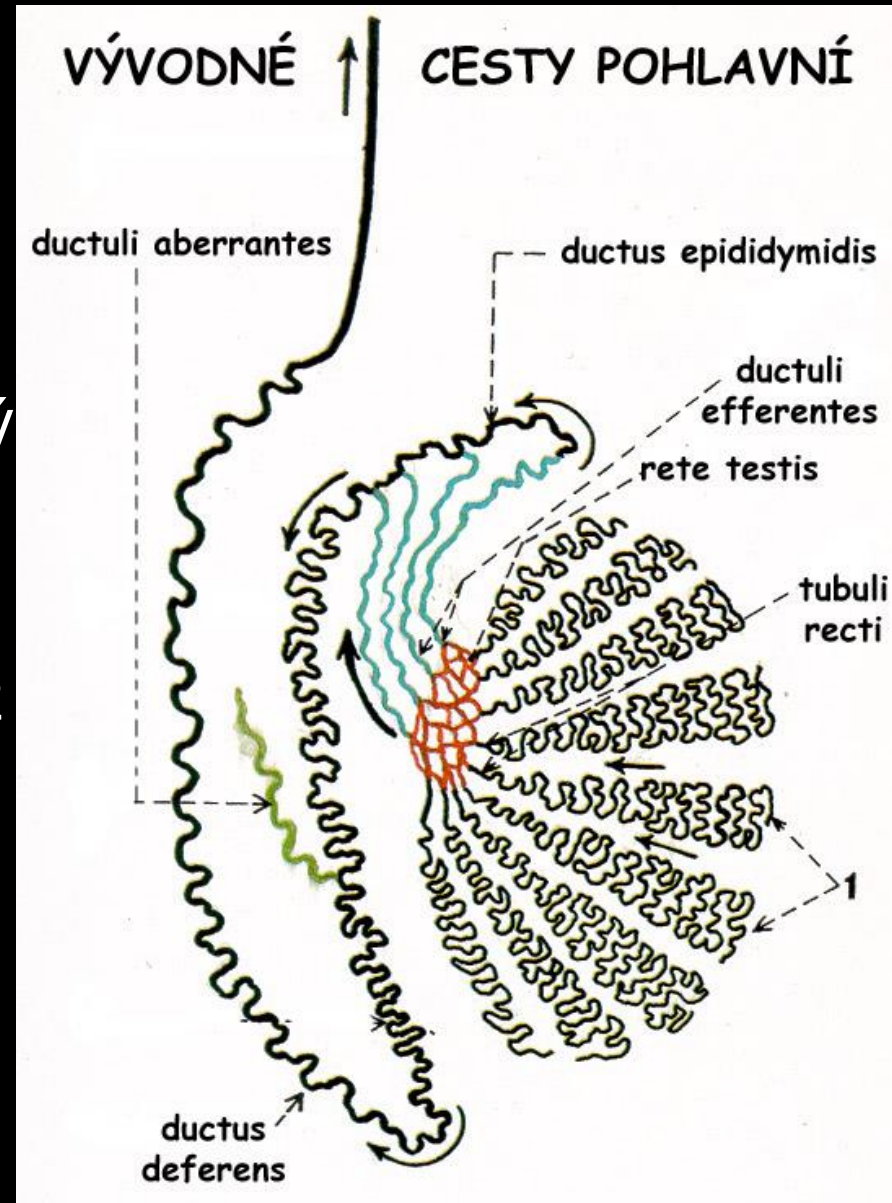
intratestikulární
tubuli recti
rete testis

extratestikulární
ductuli efferentes
ductus epididymidis
ductus deferens
ductus ejaculatorius

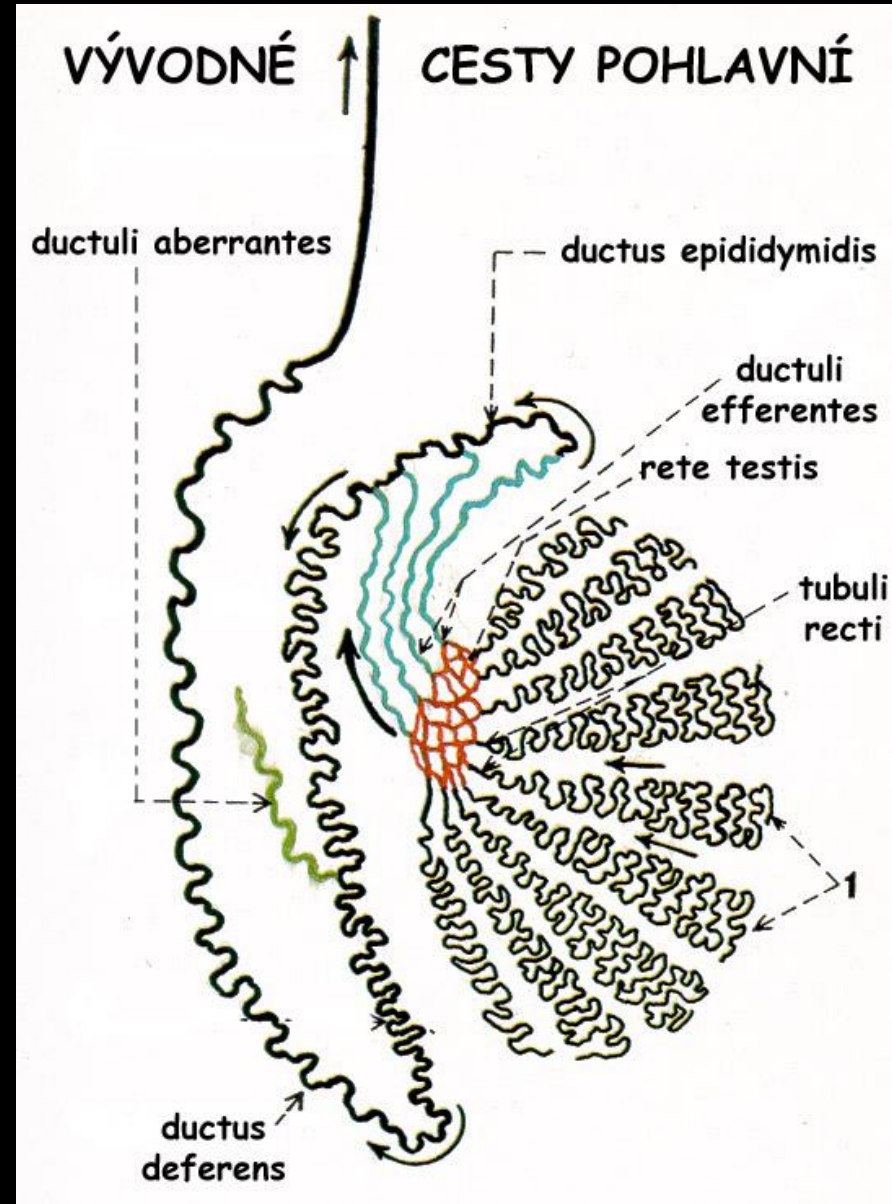
Vývodní pohlavní cesty 1.

- **tubuli recti testis**
  - jednovrstevný kubický epitel
- **rete testis**
  - jednovrstevný kubický (plochý až cylindrický)
- **ductuli efferentes testis**
  - jedno- až dvojřadý kubický až cylindrický epitel (*vlnitý, vroubkovaný reliéf*)
    - Cylindrické - řasinky
    - kubické - mikrokilky
  - 12 - 20 kanálků (12 cm)

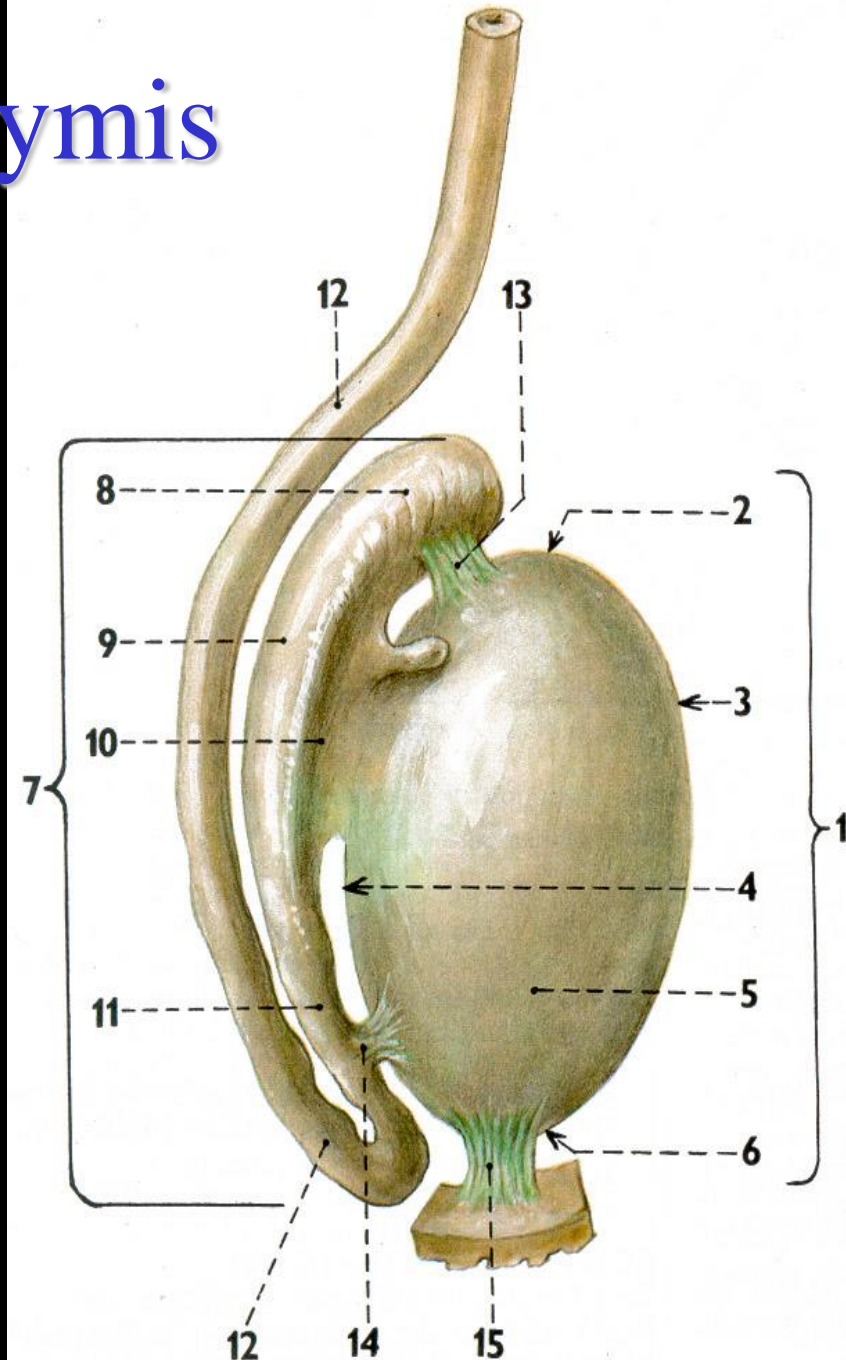
Vývodní pohlavní cesty 2.

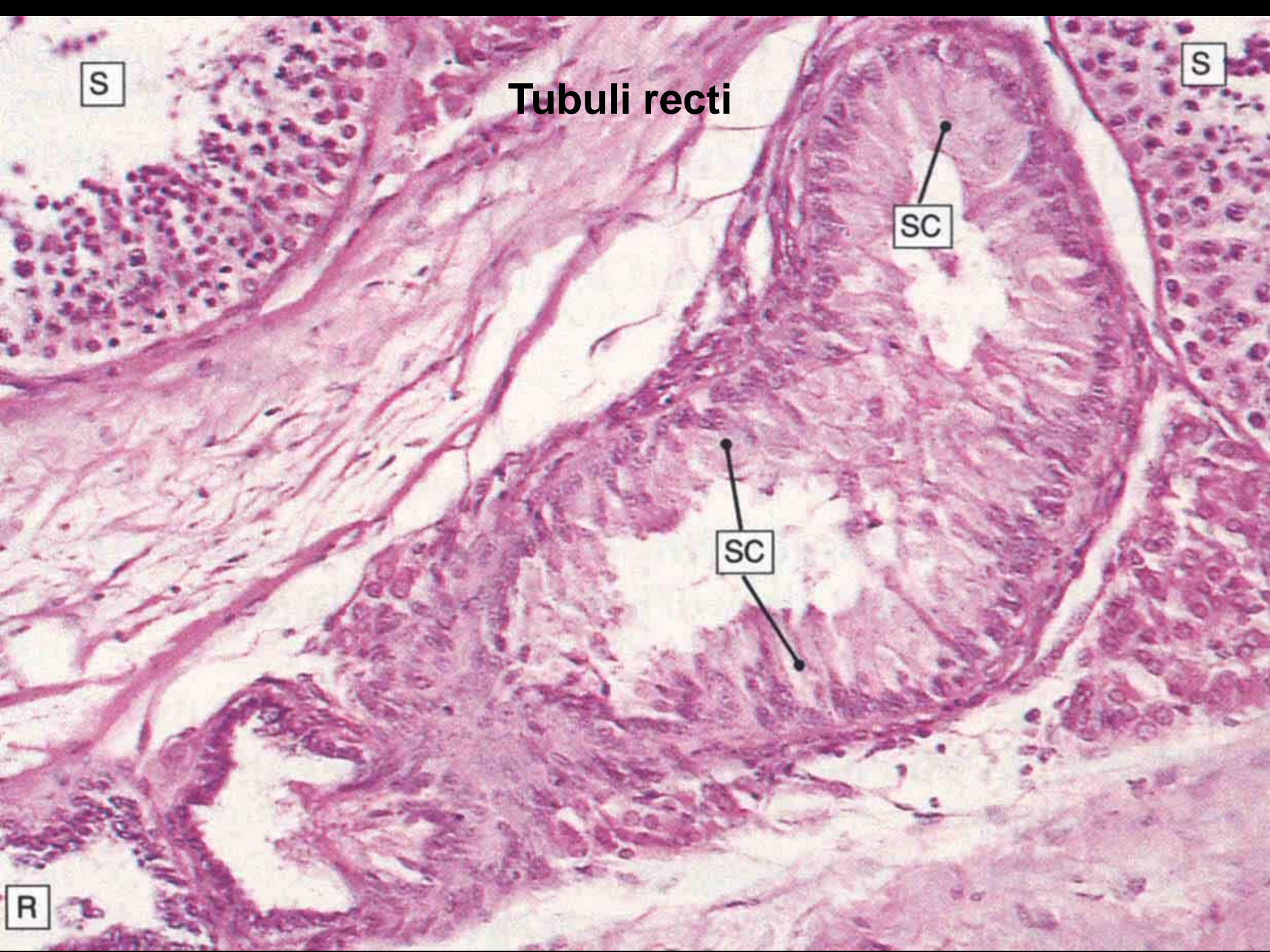
- **ductus epididymidis**
  - dvojřadý cylindrický epitel
    - Malé bazální bb– kulaté
    - Cylindrické sahající k lumen – stereocilie
  - 4 - 6 m dlouhý mnohotně stočený
  - inhibice kapacity (glycerolfosfocholin)
- **ductus deferens**
  - dvojřadý až víceřadý cylindrický epitel
    - vlásky (*stereocilia*)
  - silná svalová stěna
- **ductus ejaculatorius**
  - chybí svalová vrstva

Nadvarle = Epididymis

- vnější popis
  - caput, corpus, cauda
- vnitřní popis
  - ductus epididymidis
  - lobuli epididymidis
- vazy
  - lig. epididymidis
superius + inferius

S

S

Tubuli recti

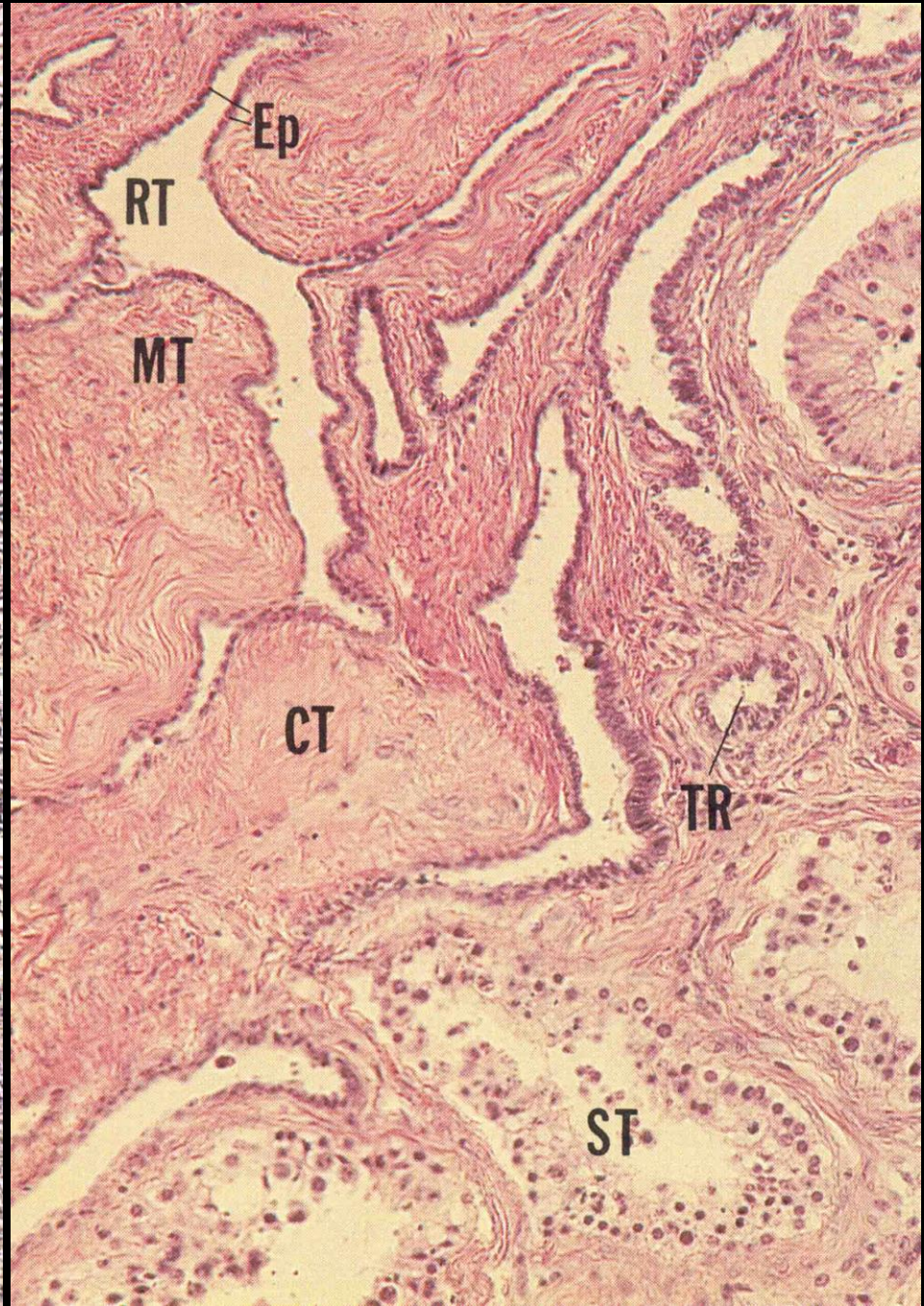
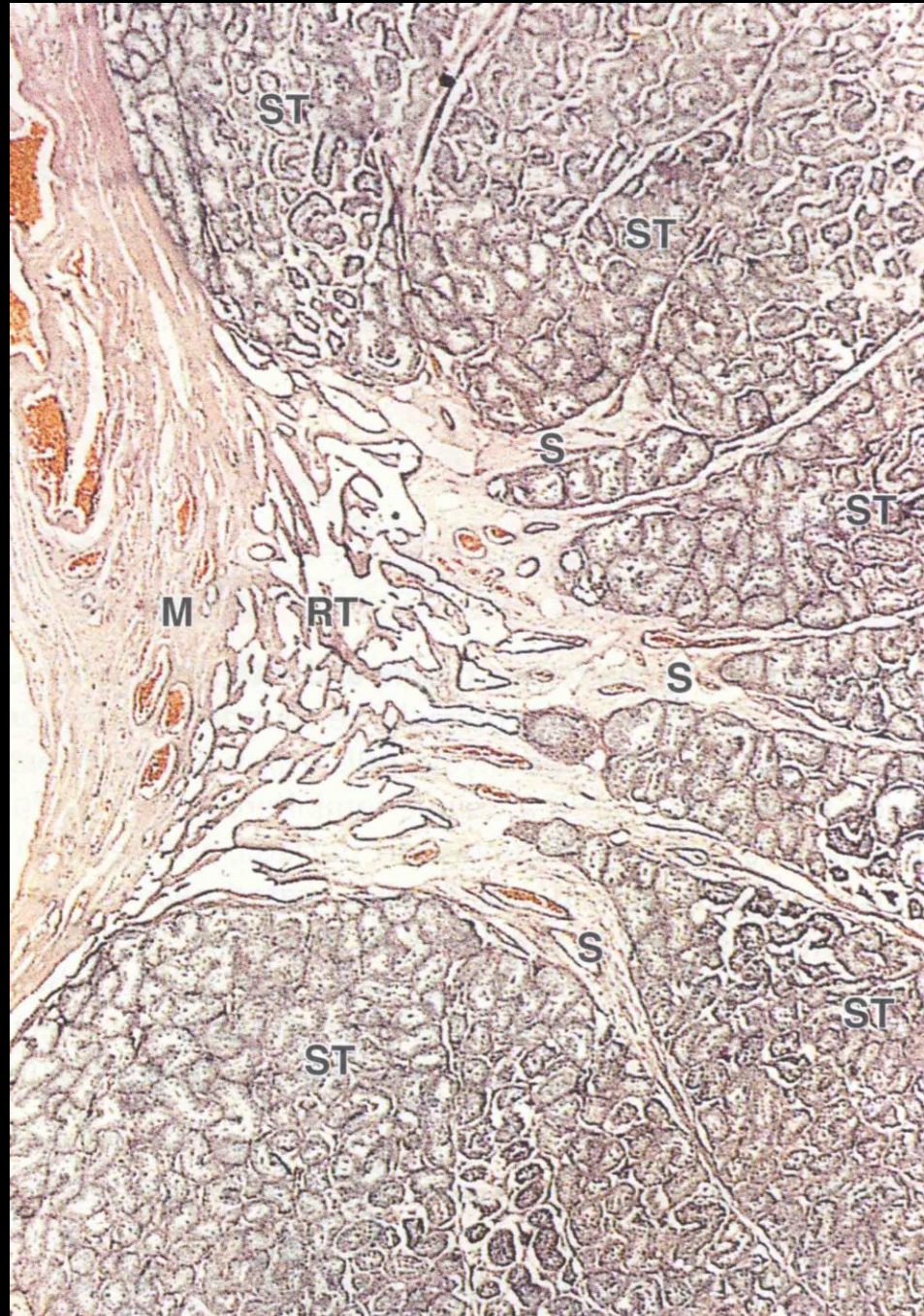
SC

SC

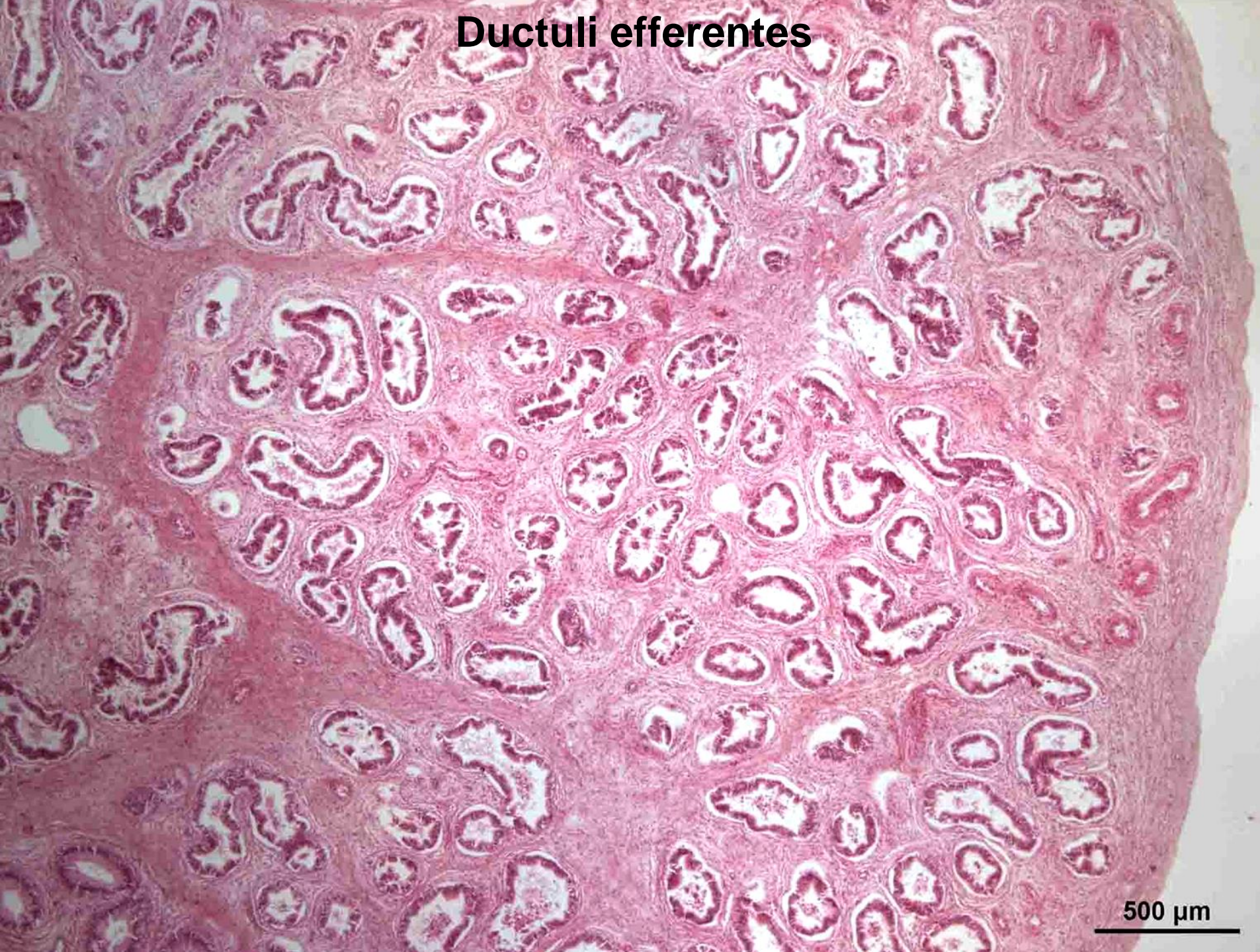
R

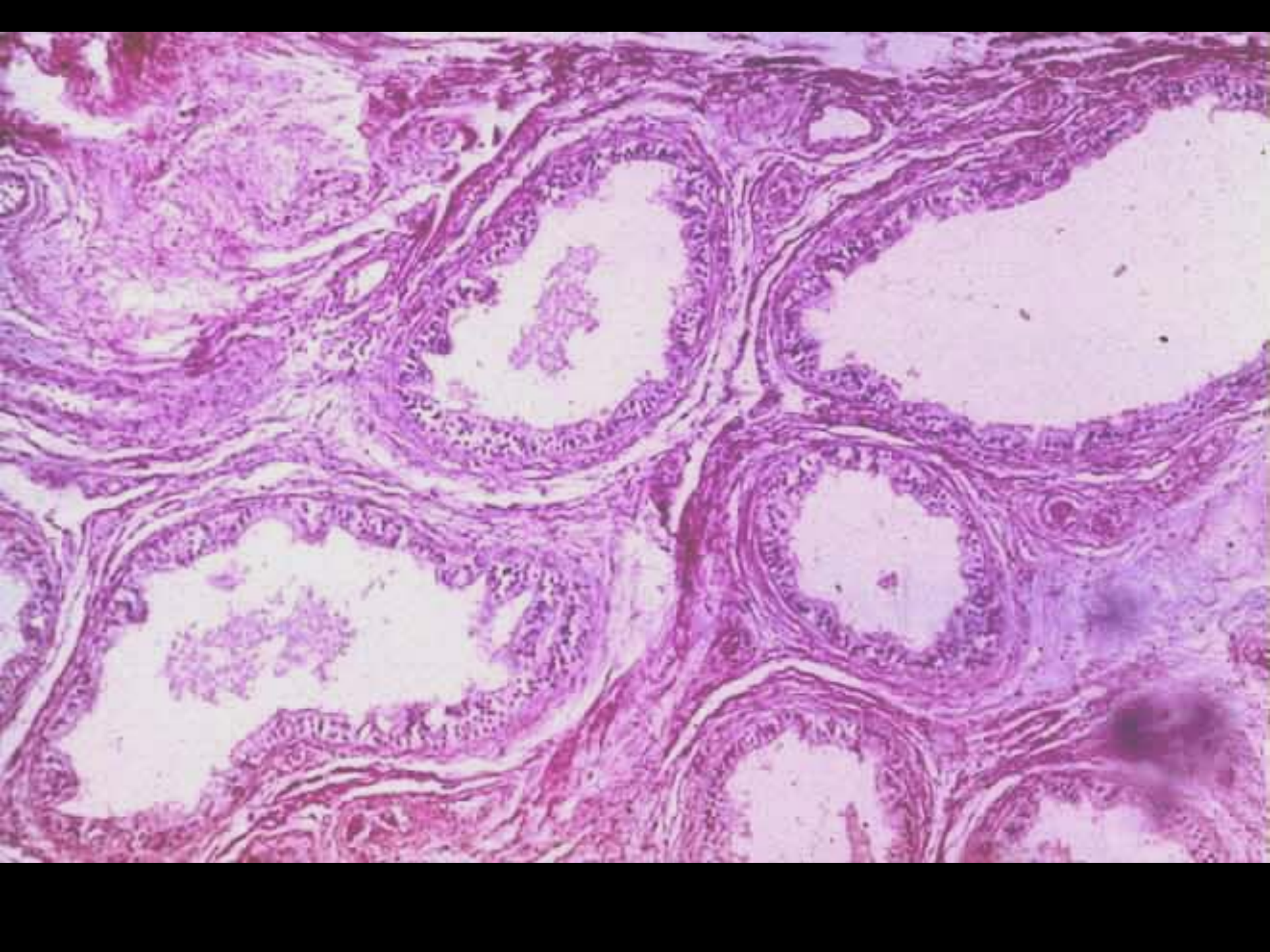
Rete testis

Ductuli efferentes

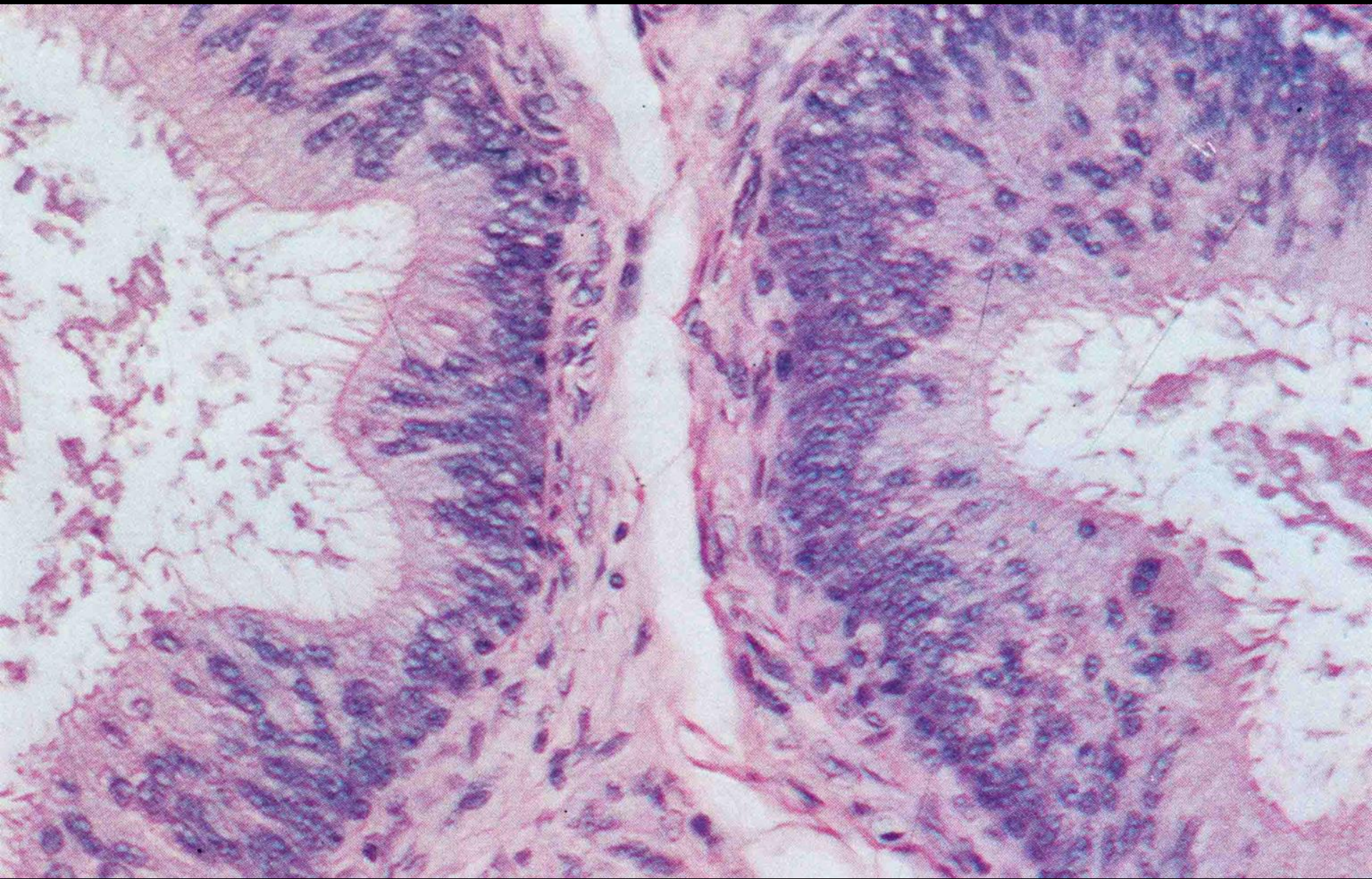
500 μ m

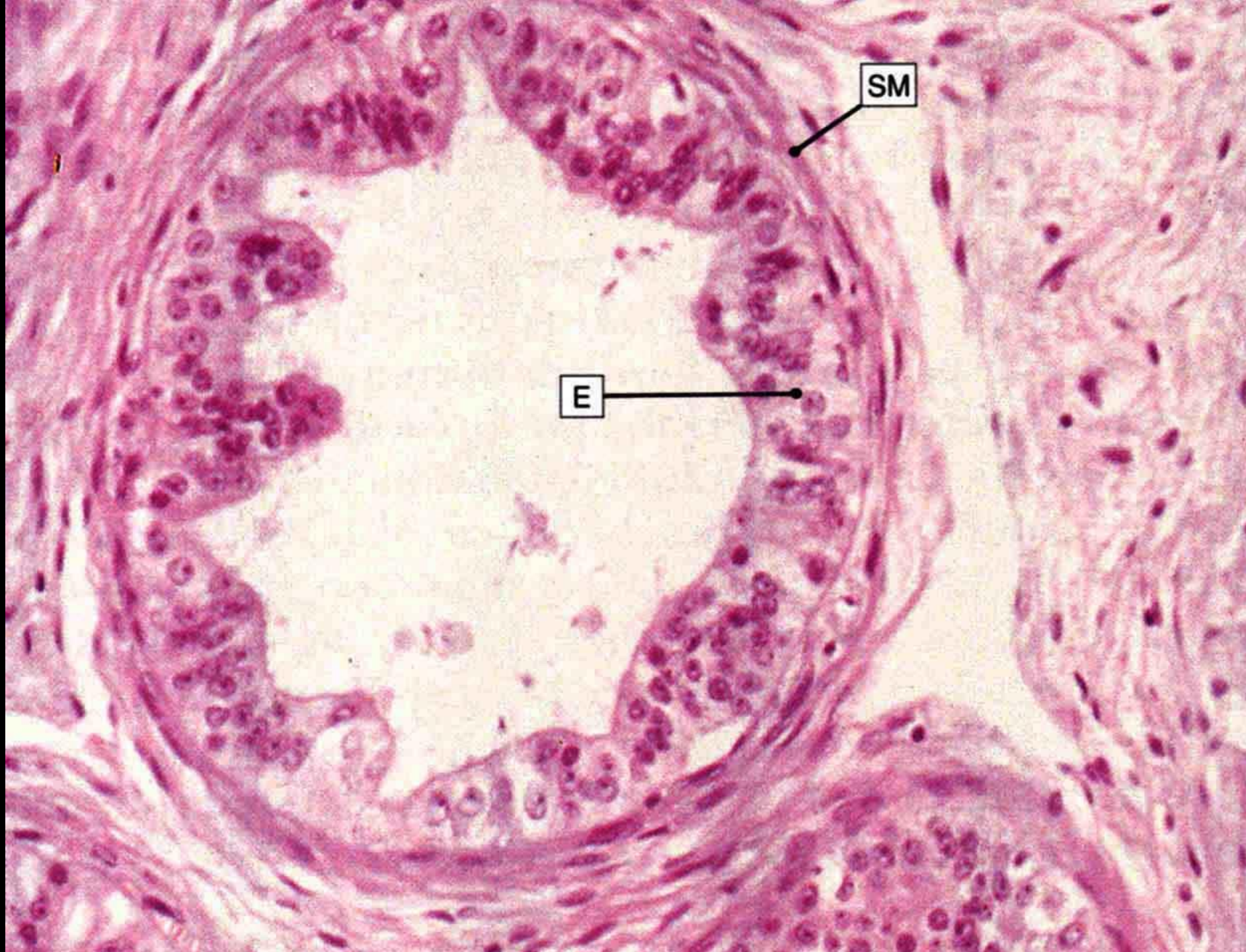

Epithelium

Smooth Muscle

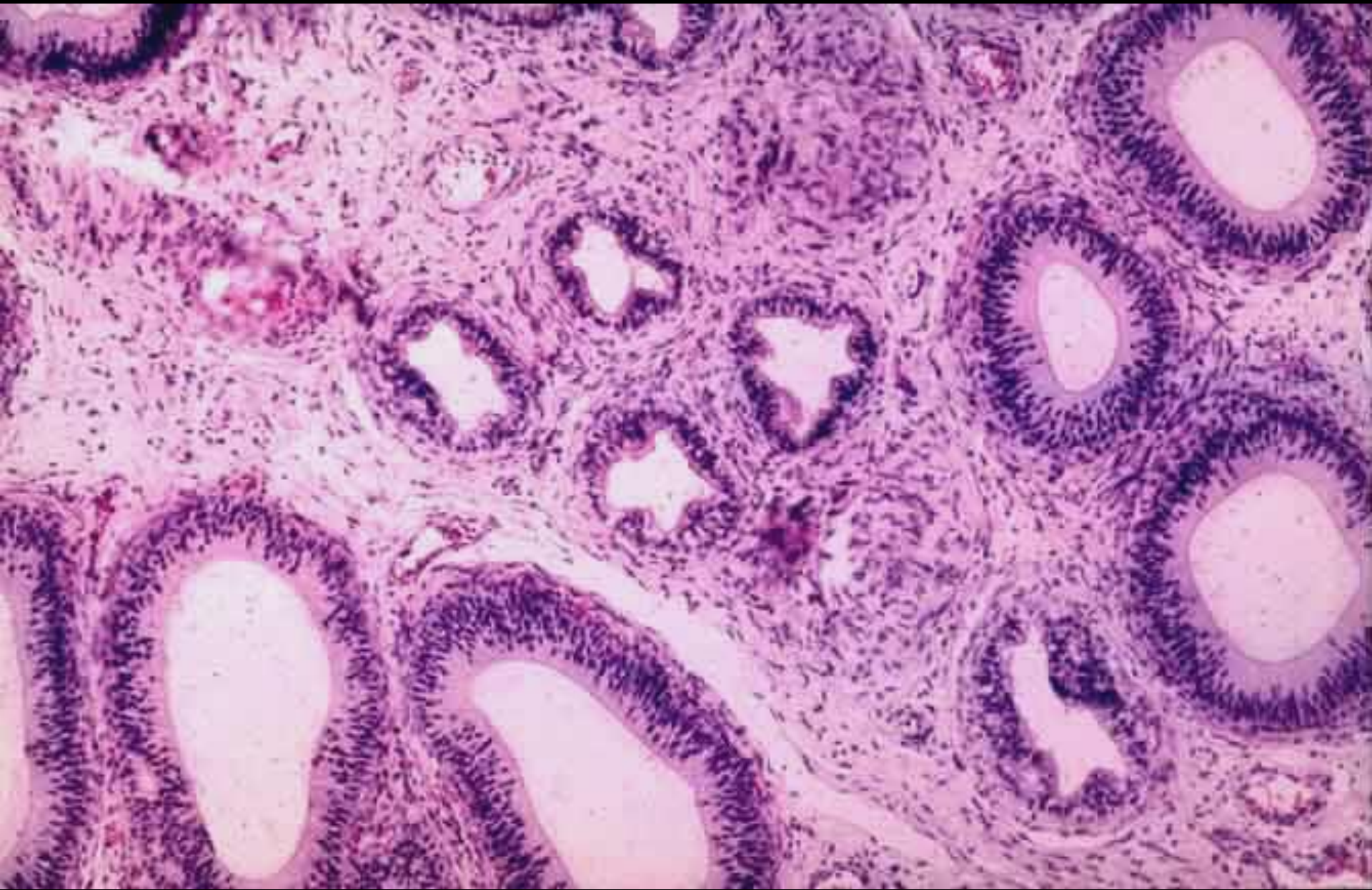

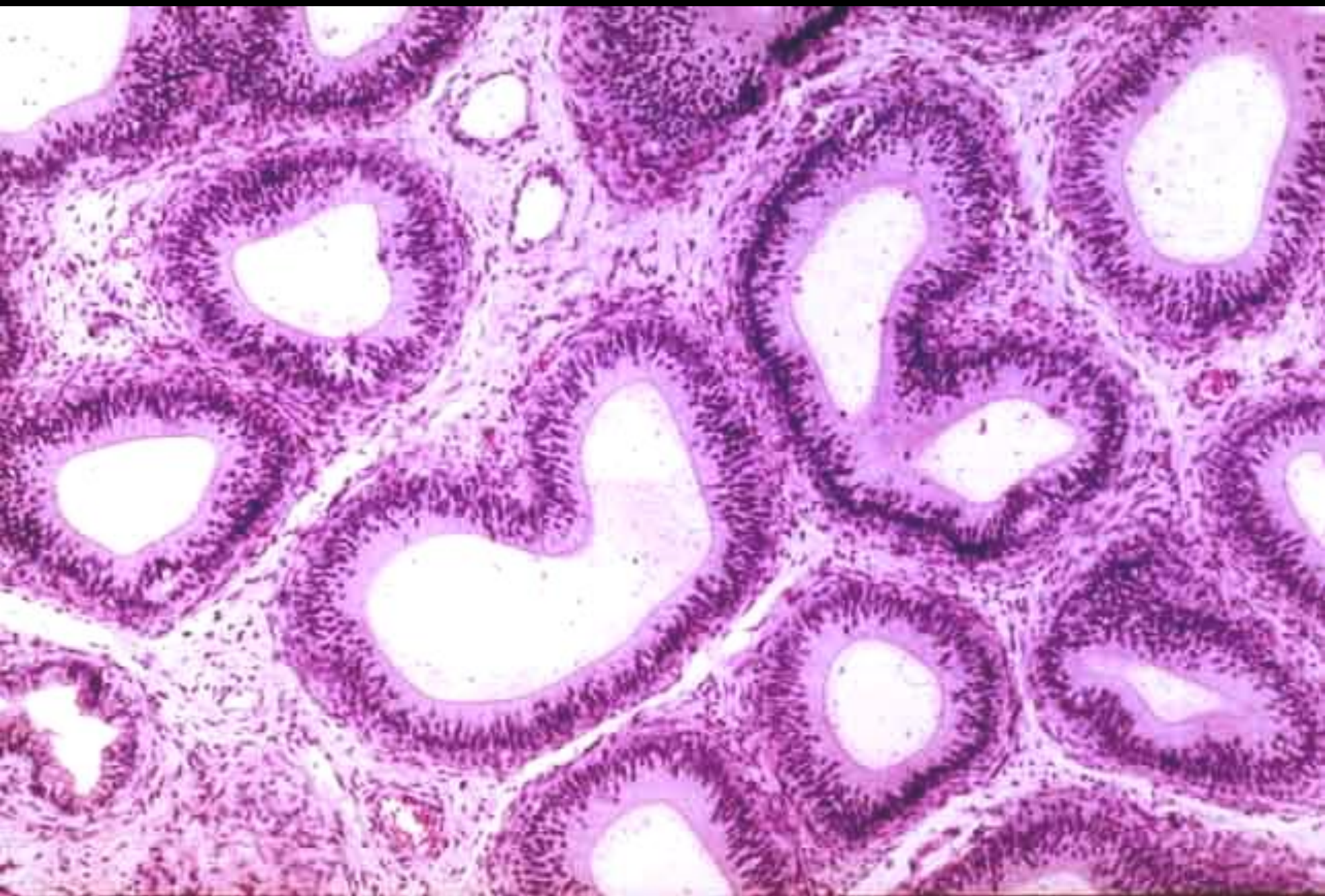

SM

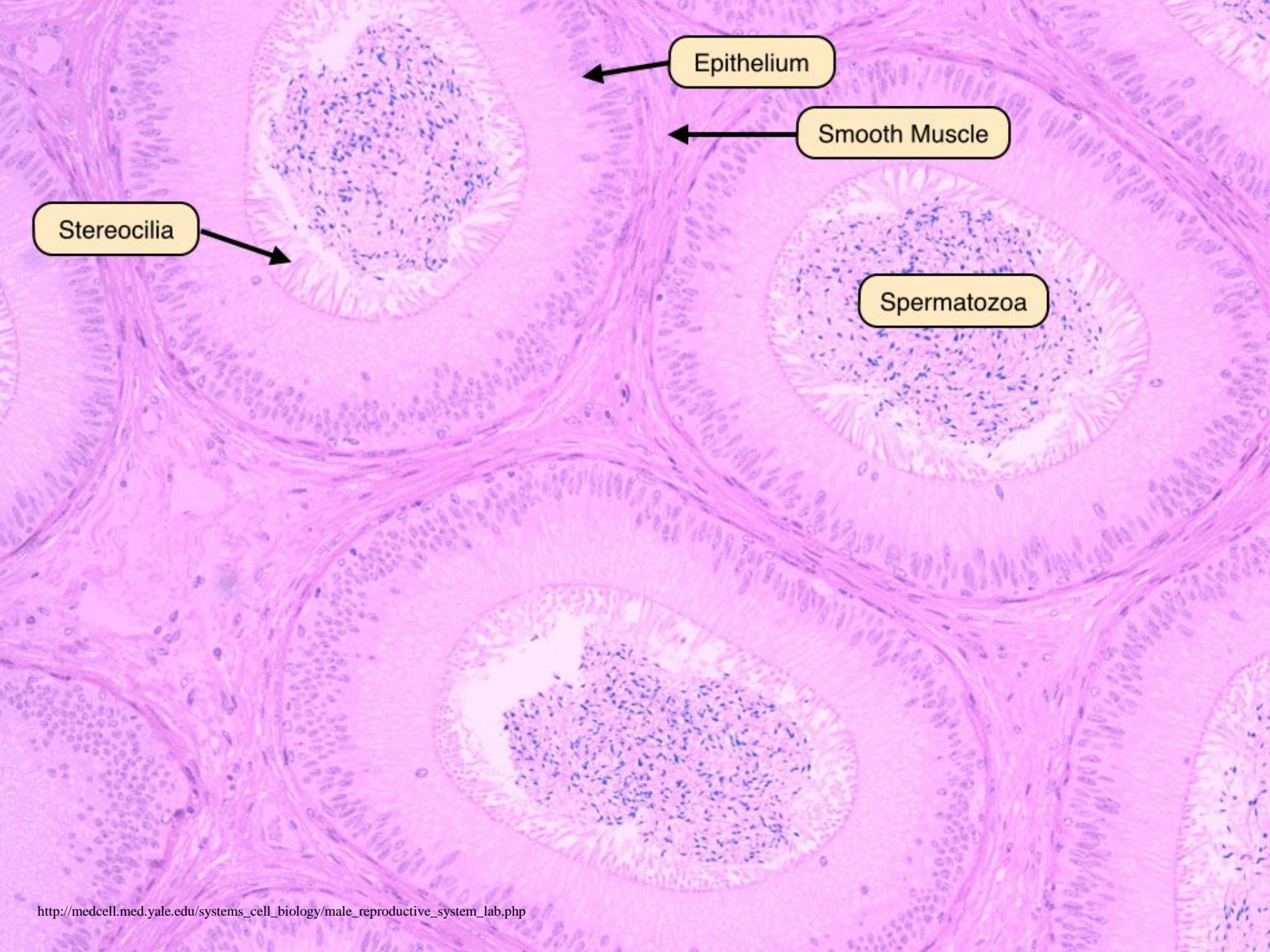
E

Ductus epididymidis

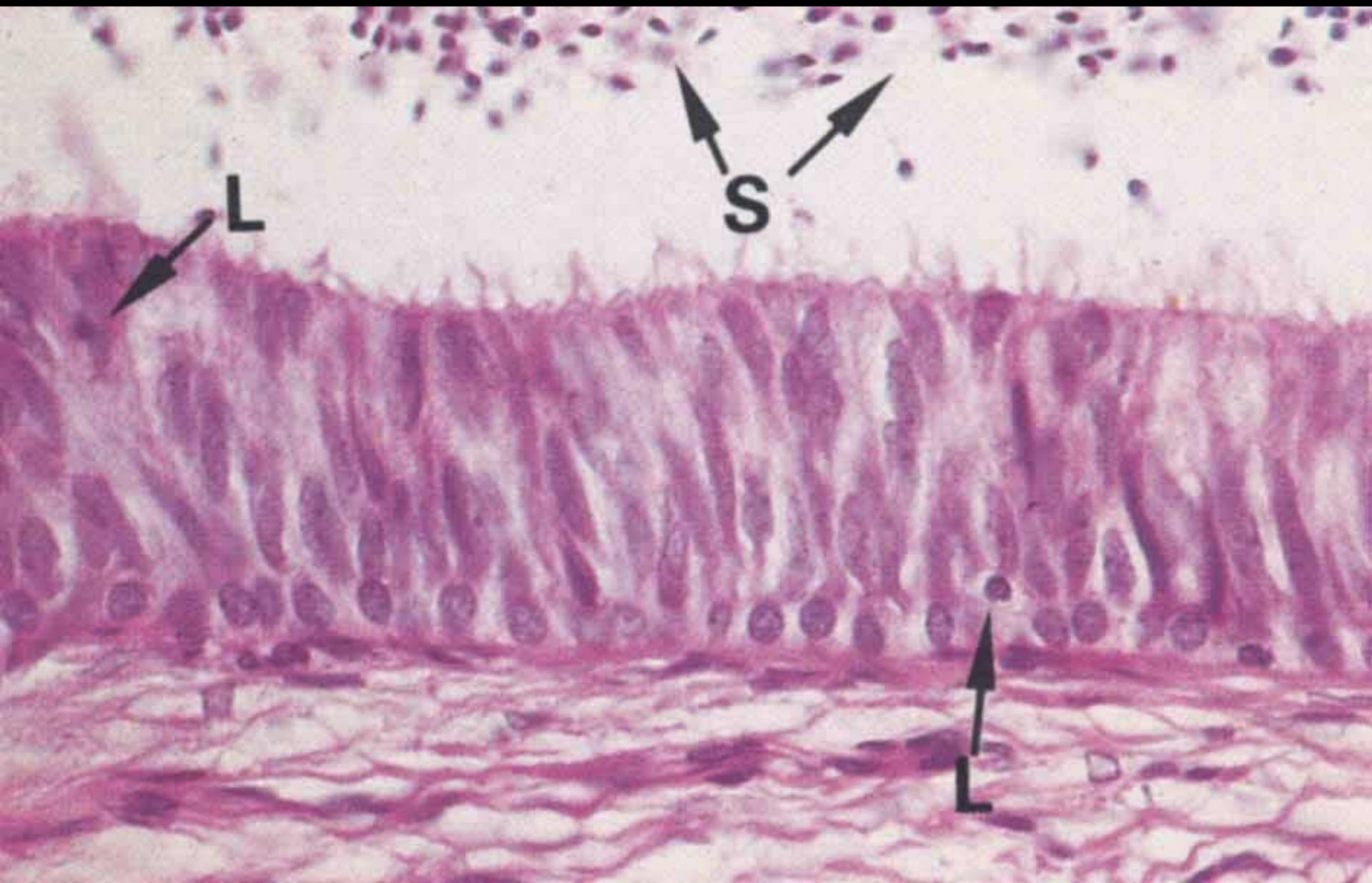

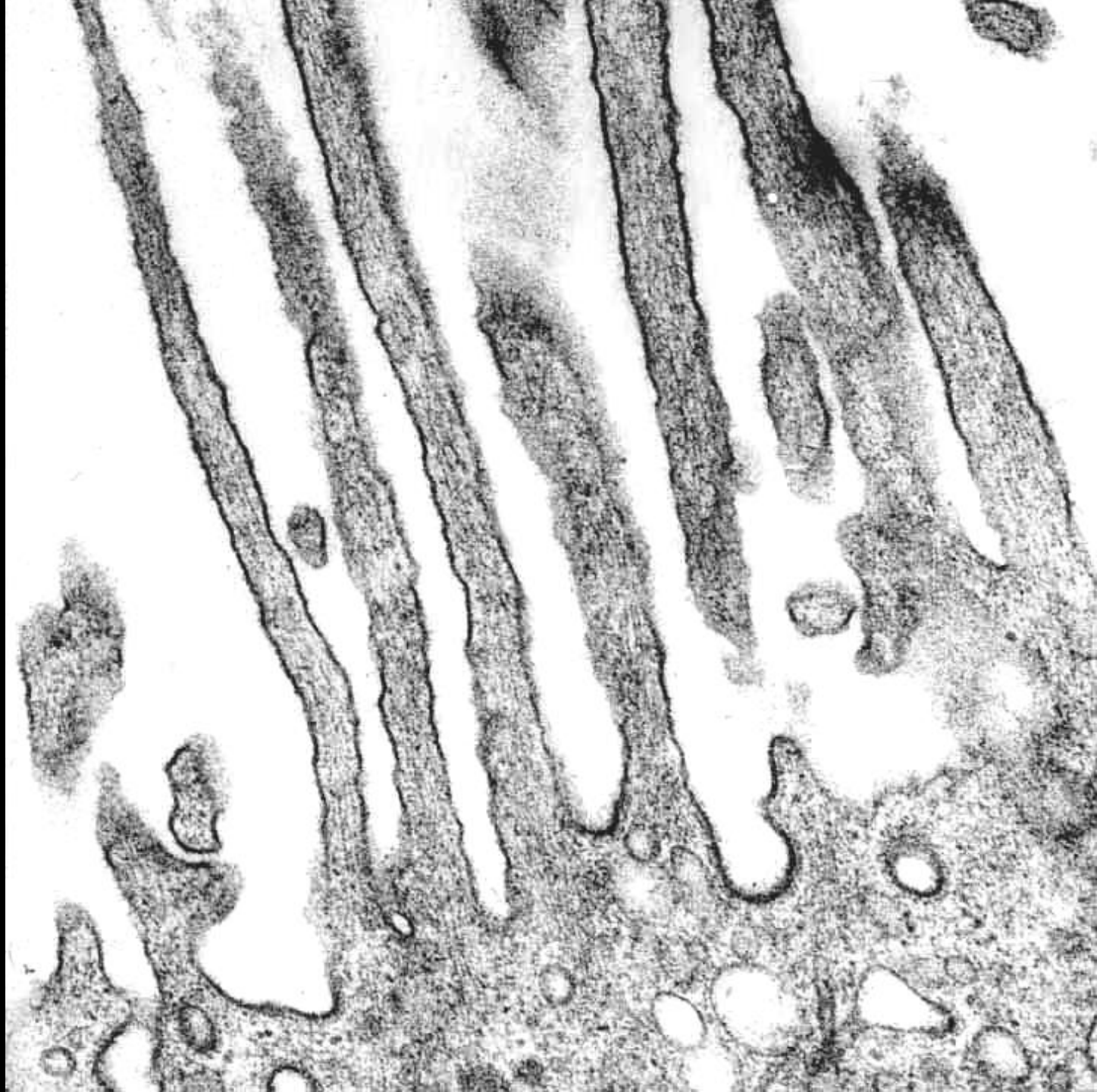
Epithelium

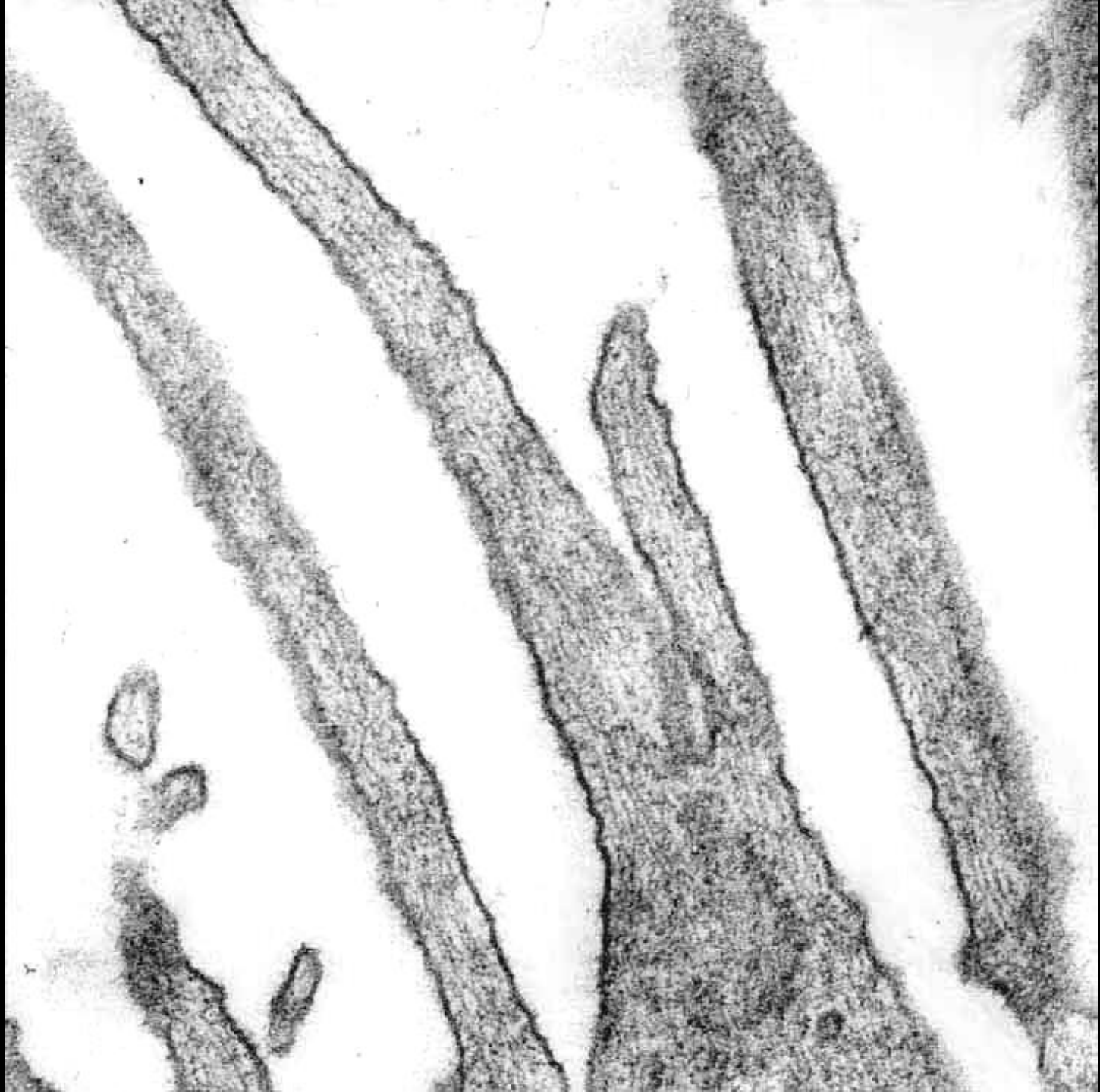
Smooth Muscle

Stereocilia

Spermatozoa

**Věděli jste, že kdybyste
vyndali z člověka
všechny cévy a natáhli je
do roviny za sebe, šli
byste na hrozně dlouho
do vězení ?**

Varle a nadvarle

tepenné zásobení

- aorta abdominalis

→ **a. testicularis**

větve vstupují do lalůček z
periferie (tunica vasculosa)

pomocné tepenné zásobení

- a. iliaca interna

→ umbilicalis

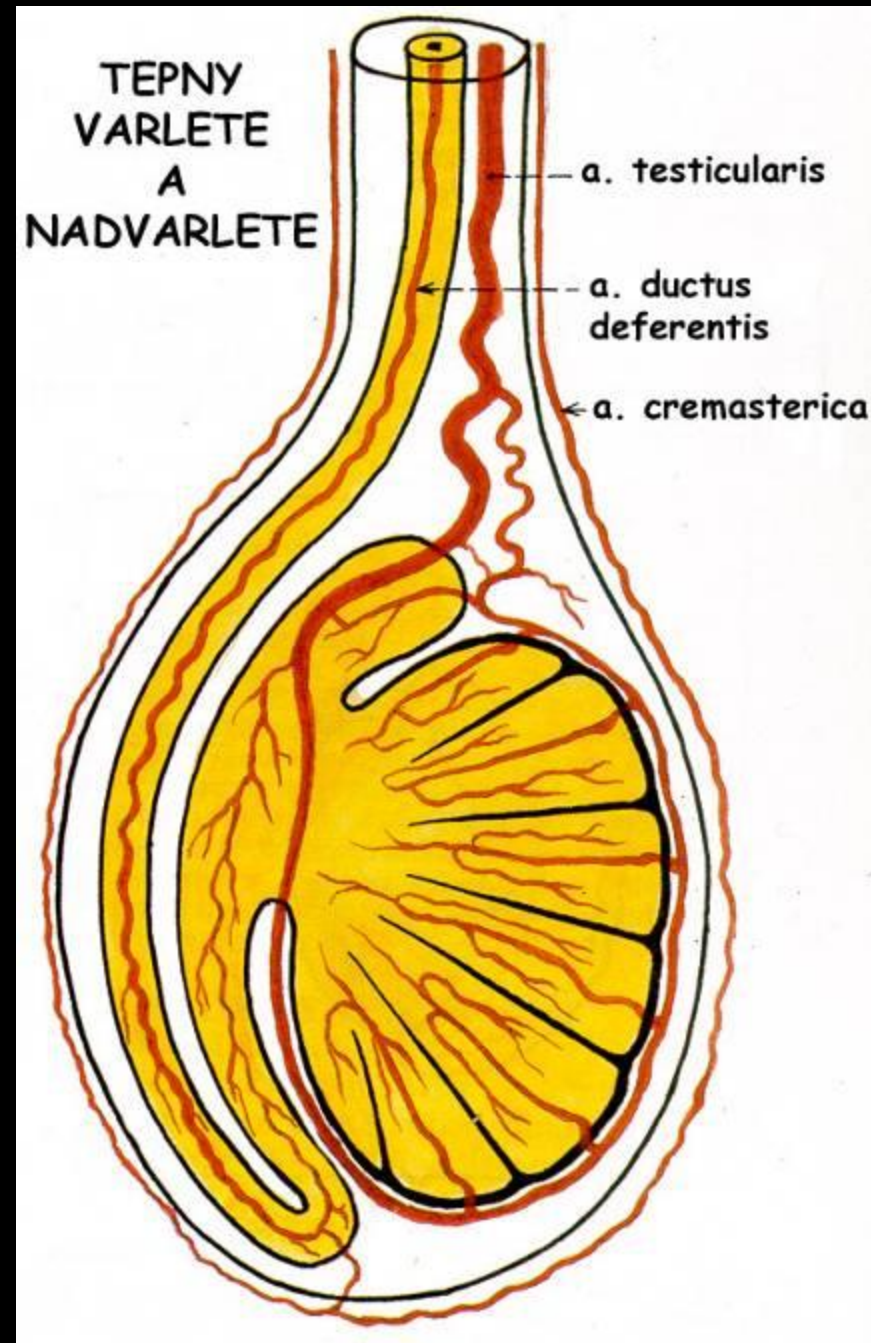
→ **a. ductus deferentis**

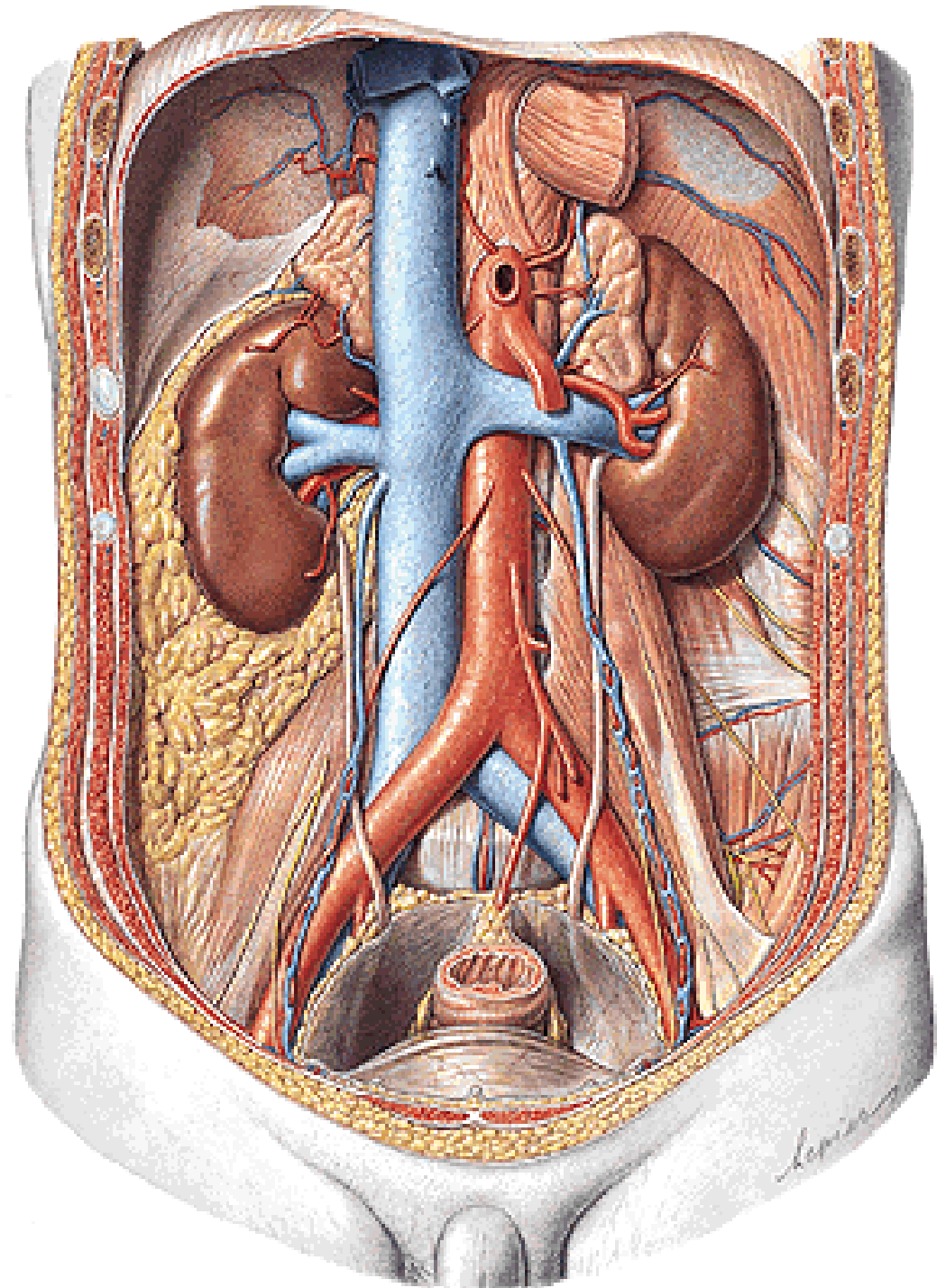
iliaca externa

→ epigastrica inf.

→ **a. cremasterica**

vzájemné anastomózy

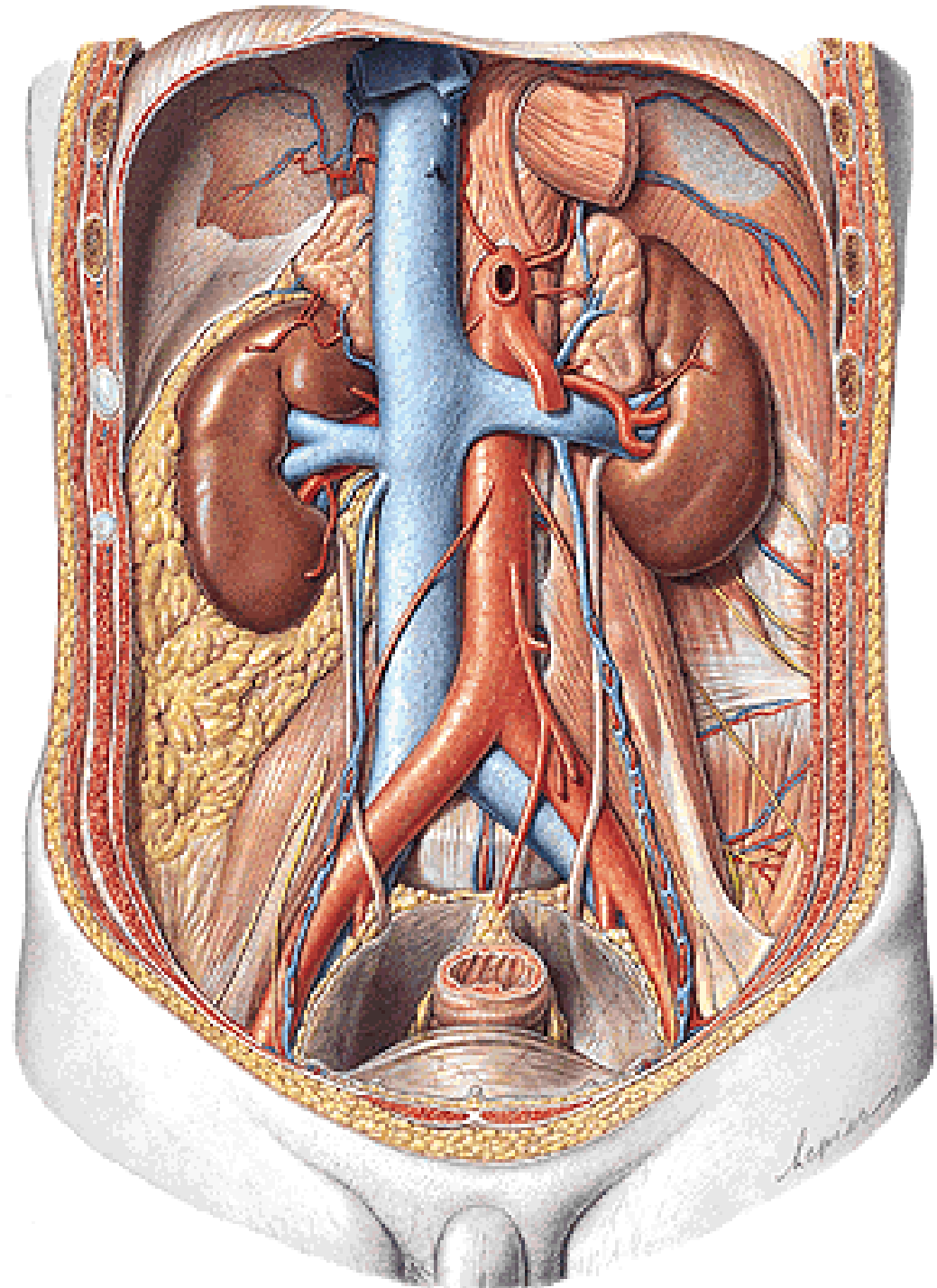
Varle a nadvarle

žilní, mízní a nervové zásobení

vše z/do úrovně L2

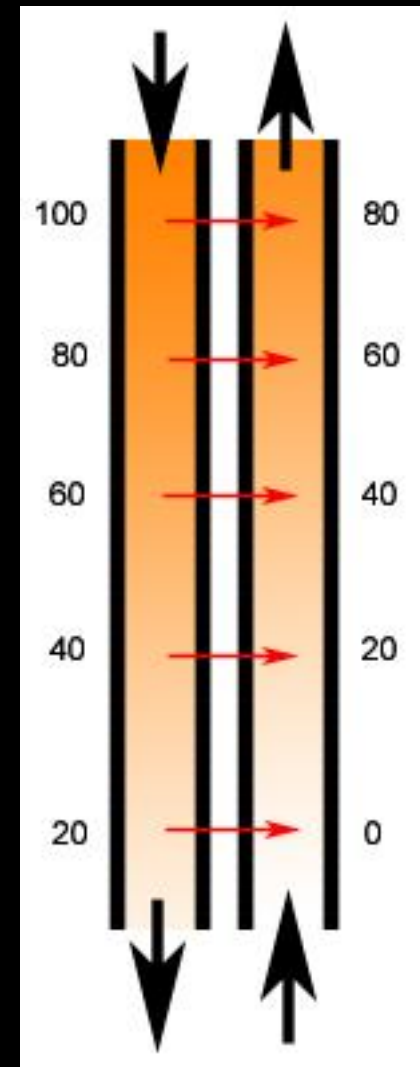
- Žíly:
  - rete testis → **plexus pampiniformis** → vv. testiculares → v. cava inf. (dx.) / v. renalis (sin.)
- Míza:
  - **nodi lymphoidei lumbales**
- Nervy:
  - plexus testicularis
    - *sympatikus* z plexus coeliacus + intermesentericus
    - *parasympatikus* z n. vagus

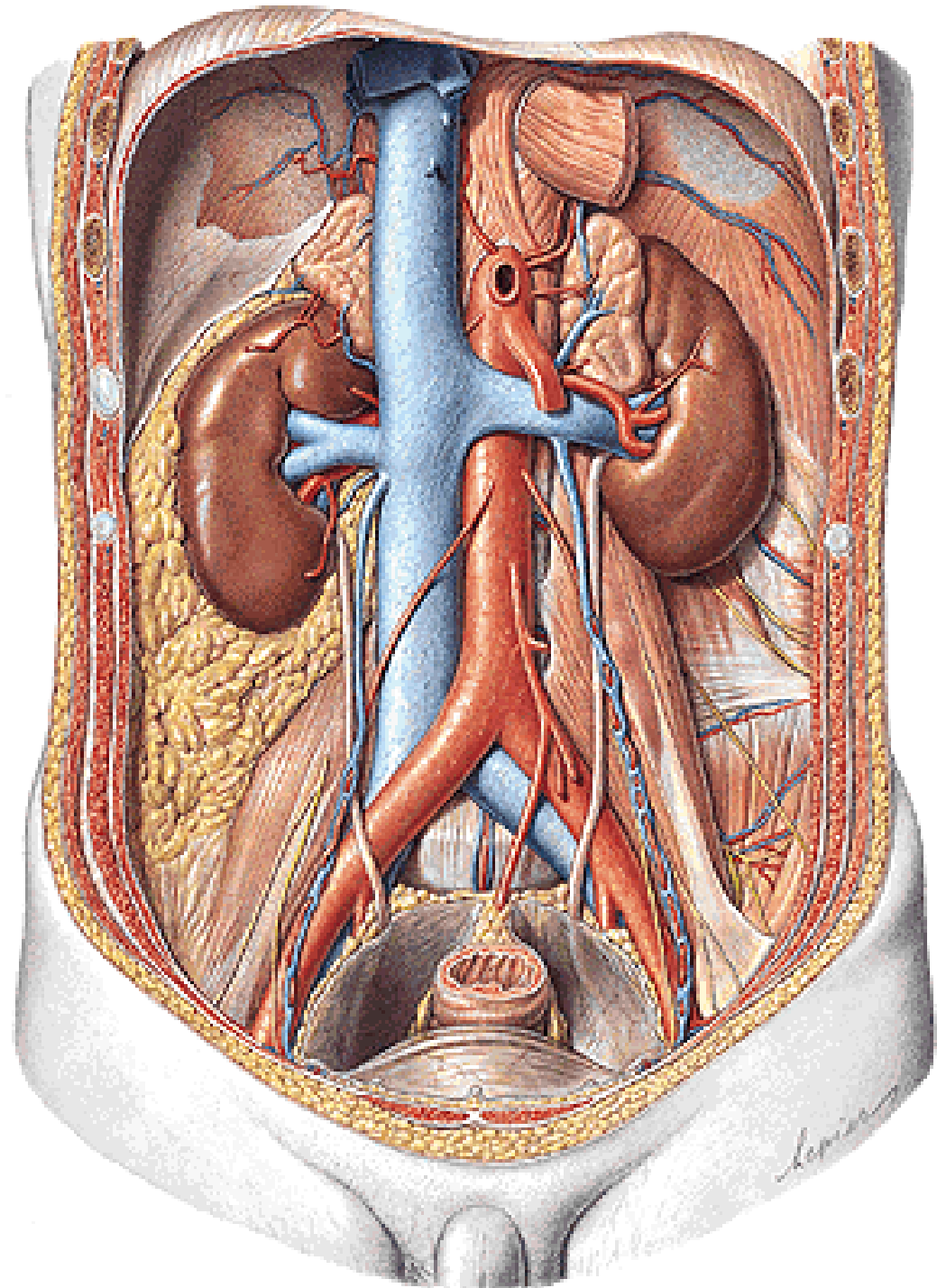

Protiproudový výměnný systém

Ochlazování arteriální krve pomocí
plexus pampiniformis
(vývoj spermií – 35 °C)

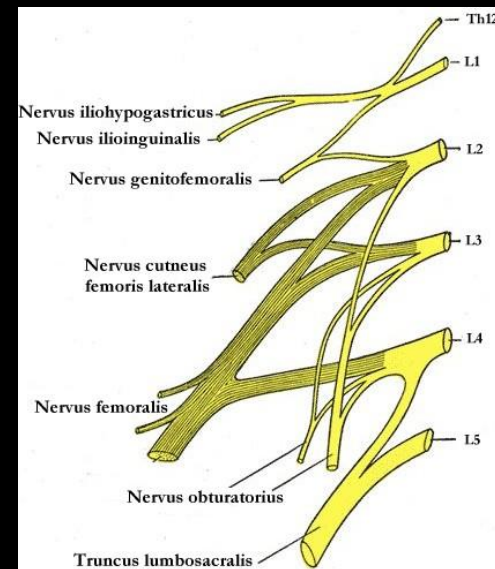
Šourek (*Scrotum*)

- popis: raphe, septum (úplné)
- stěna: deriváty břišní stěny + tunica dartos
- kůže: tenká pigmentovaná bez tukových buněk
- mazové a potní žlázy
- vrstva myofibroblastů v dermis → stahy
- tepny:
  - a. femoralis → aa. pudendae ext.
  - a. iliaca int. → a. pudenda int.
  - a. cremasterica pro obaly
- žíly:
  - vv. scrotales ant. → v. femoralis communis
  - vv. scrotales post. → v. pudenda int

Šourek – inervace a míza

Nervy:

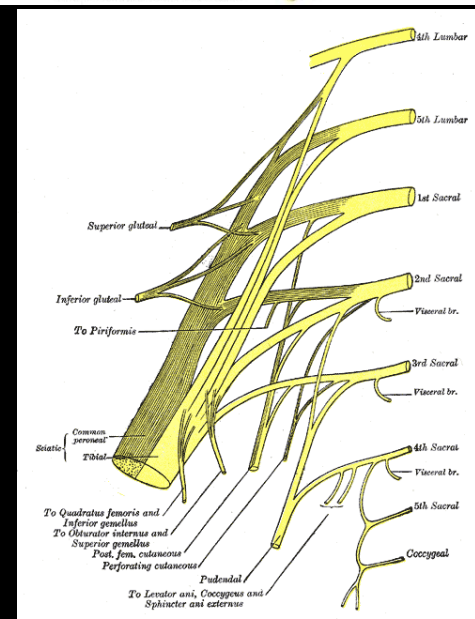
- přední 1/3 – n. ilioinguinalis + r. genitalis n. genitofemoralis
- posterior 2/3 – n. pudendus + n. cutaneus femoris post.

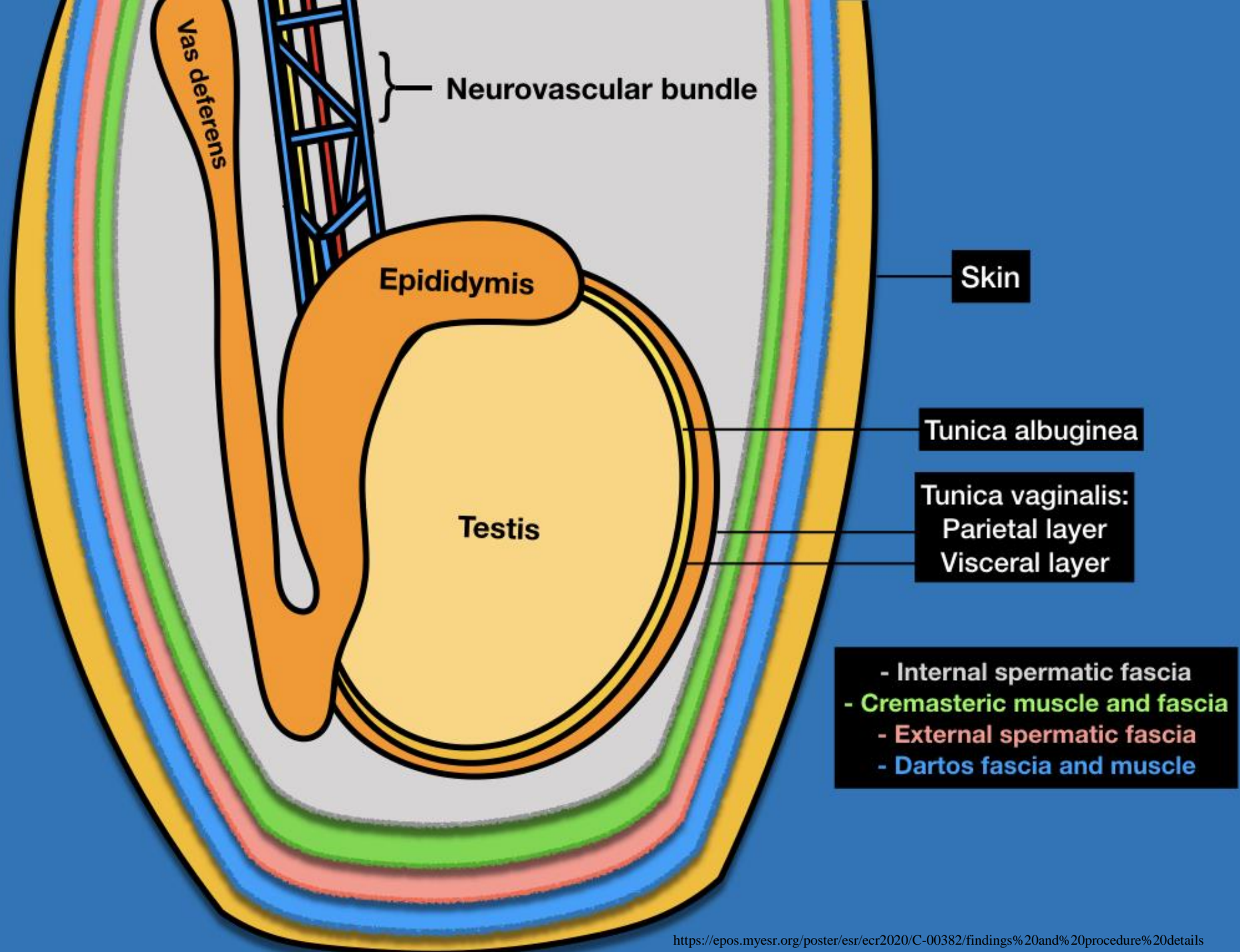

Míza: n.l. inguinales superficiales

nikdy neprovádět punkci varlete !!!

– nebezpečí **zavlečení nádorových buněk** do jiné tributární oblasti mízních uzlin !!!

Vas deferens

Neurovascular bundle

Epididymis

Testis

Skin

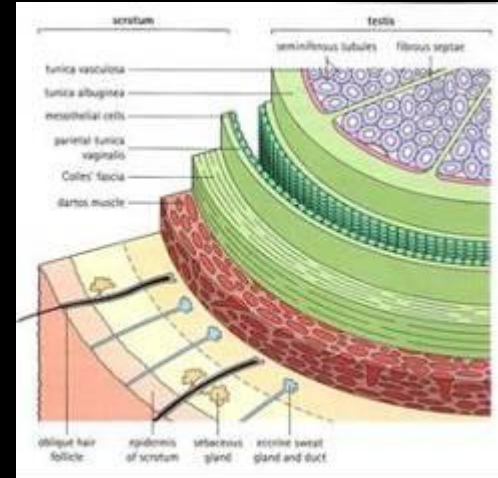
Tunica albuginea

Tunica vaginalis:
Parietal layer
Visceral layer

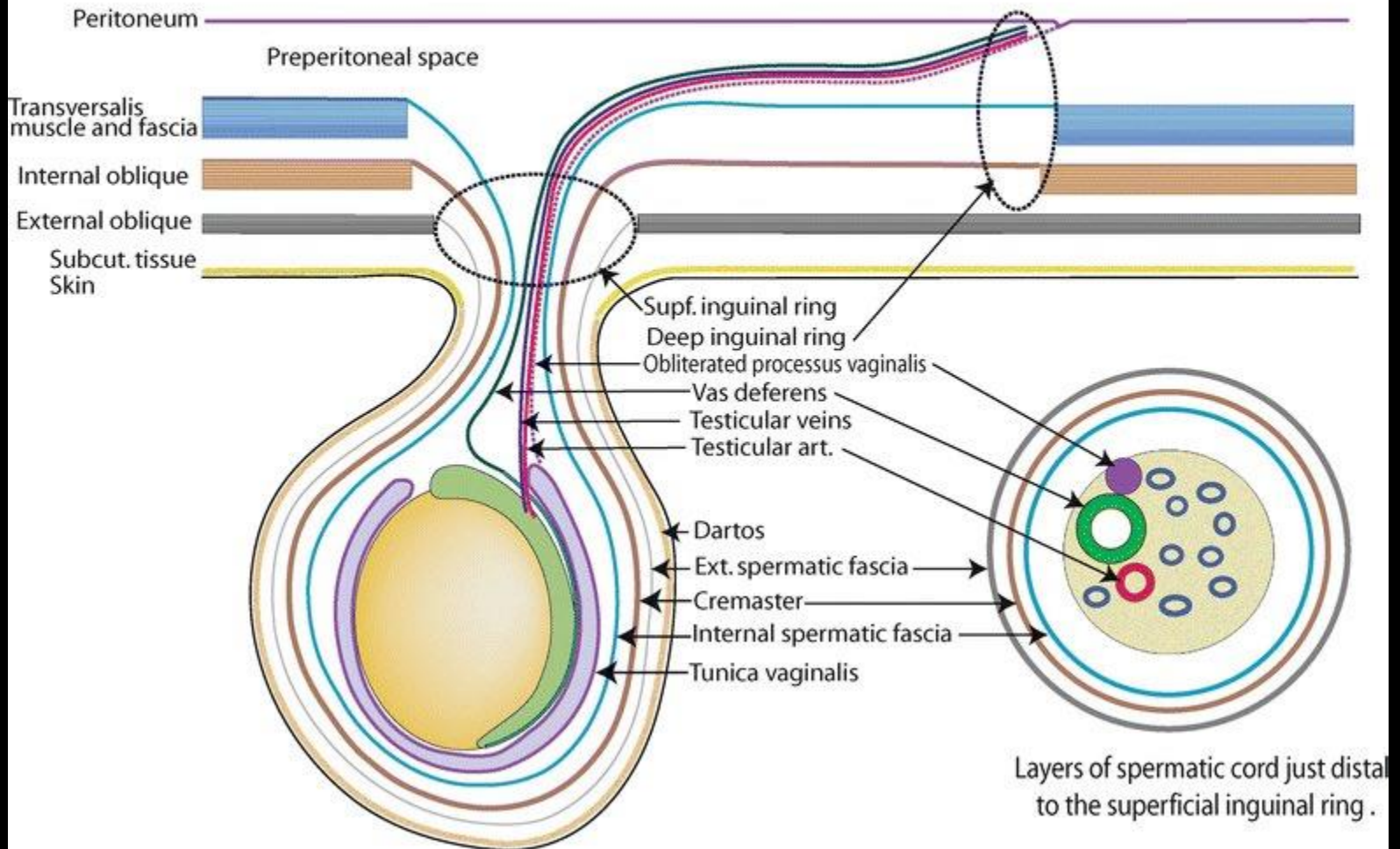
- Internal spermatic fascia
- Cremasteric muscle and fascia
- External spermatic fascia
- Dartos fascia and muscle

Břišní stěna x Vrstvy šourku

- kůže
- Camperova vazivová vrstva
- fascia abd. subcutanea *Scarpae*
- fascia abd. superficialis
- mm. abdominis
- fascia transversalis
- peritoneum
- kůže
- tunica dartos
- fascia spermatica ext.
- m. cremaster + fascia cremasterica
- fascia spermatica int.
- tunica vaginalis testis
  - lamina parietalis = periorchium
  - lamina visceralis = epiorchium

Understanding layers of the spermatic cord from Deep inguinal ring to the Scrotum

Harding JR. The case of the haunted scrotum. *J R Soc Med.* 1996;89(10):600.

The case of the haunted scrotum

A 45-year-old man was referred for investigation of an undescended right testis by computed tomography (CT). An ultrasound scan showed a normal testis and epididymis on the left side. The right testis was not visualized in the scrotal sac or in the right inguinal region. On CT scanning of the abdomen and pelvis, the right testis was not identified but the left side of the scrotum seemed to be occupied by a screaming ghost-like apparition (Figure 1). By chance, the distribution of normal anatomical structures within the left side of the scrotum had combined to produce this image. What of the undescended right testis? None was found. If you were a right testis, would you want to share the scrotum with that?

J R Harding

Consultant Radiologist, Royal Gwent Hospital, Newport, Gwent NP9 2UB, Wales

Figure 1 Detail from left side of scrotum